

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

BANČNIŠTVO IN PRODAJA

ROMANA FIŠER

Višješolski strokovni program: Logistično inženirstvo
Učbenik: Bančništvo in prodaja
Gradivo za 2. letnik
Avtorica:

mag. Romana Fišer, univ. dipl. ekon.
B&B izobraževanje in usposabljanje d.o.o.
Višja strokovna šola v Kranju

Strokovna recenzentka:

mag. Tatjana Selan, univ. dipl. ekon.

Lektorica:

Tanja Srebrnič, prof. slov. jez.

Ljubljana, 2011

Avtorske pravice ima Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Impletum Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju od 2008 do 2011.

Projekt oziroma operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v Operativnem programu razvoja človeških virov za obdobje od 2007 do 2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjsko učenje ter prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

KAZALO VSEBINE

PREDGOVOR	3
1 DENAR, DENARNA POLITIKA IN DENARNI SISTEM V SLOVENIJI	5
1.1 POJEM IN POMEN DENARJA	5
1.2 FUNKCIJE DENARJA.....	6
1.3 MULTIPLIKACIJA DENARJA V BANKAH	6
1.4 DENARNA POLITIKA.....	8
1.5 VLOGA DRŽAVE V DENARNEM SISTEMU	9
1.5.1 Vloga in funkcije Ministrstva za finance.....	9
1.5.2 Vloga in funkcije Banke Slovenije.....	10
1.6 VSTOP SLOVENIJE V EVROPSKO MONETARNO UNIJO.....	10
2 FINANČNI SISTEM	13
2.1 POJEM IN VLOGA FINANČNEGA SISTEMA	13
2.2 NALOGE IN FUNKCIJE FINANČNEGA SISTEMA.....	16
2.3 SESTAVA FINANČNEGA SISTEMA.....	17
3 FINANČNI TRG	20
3.1 FUNKCIJE FINANČNIH TRGOV	20
3.2 ELEMENTI FINANČNEGA TRGA	21
3.2.1 Finančni suficiti in finančni deficiti	22
3.2.2 Finančni tokovi.....	22
3.2.3 Finančne naložbe.....	23
3.3 SESTAVA FINANČNEGA TRGA	24
3.3.1 Pojem in sestava finančnega trga v Sloveniji	25
3.3.2 Pojem in sestava denarnega trga v Sloveniji	25
3.3.3 Pojem in sestava trga kapitala v Sloveniji	26
3.3.4 Pojem in sestava trga izvedenih finančnih instrumentov v Sloveniji	28
3.3.5 Enotni evropski trg finančnih storitev	29
4 PLAČILNI SISTEM IN PLAČILNI PROMET	31
4.1 TEMELJNE NALOGE PLAČILNIH SISTEMOV	31
4.2 ORGANIZIRANOST PLAČILNIH SISTEMOV V SLOVENIJI.....	31
4.3 ORGANIZIRANOST PLAČILNIH SISTEMOV V EU.....	33
4.3.1 TARGET	33
4.3.2 STEP 2	34
4.4 REFORMA PLAČILNEGA PROMETA	34
4.4.1 Plačilni sistem SEPA.....	34
4.4.2 Univerzalni plačilni nalog – obrazec UPN!.....	36
5 PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA	38
5.1 POJEM PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA	38
5.2 NALOGE IN OBVEZNOSTI BANK.....	39
5.3 INDIKATORJI ZA PREPOZNAVANJA SUMLJIVIH TRANSAKCIJ.....	39
5.4 UKREPI ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA	40
6 BANČNI SISTEM	42
6.1 PREDSTAVITEV BANČNEGA SISTEMA.....	42
6.2 VLOGA BANKE V TRŽNEM GOSPODARSTVU	43
6.2.1 Posredniška funkcija banke	44
6.2.2 Oskrbovalna funkcija banke	44
6.2.3 Pridobitniška funkcija banke	45
6.2.4 Selektivna funkcija banke.....	45
6.3 NAČELA BANČNEGA POSLOVANJA.....	46
6.3.1 Načelo likvidnosti	46
6.3.2 Načelo varnosti.....	47

6.3.3	Načelo rentabilnosti	48
6.3.4	Načelo tržnosti	48
6.4	ORGANIZACIJSKA STRUKTURA BANKE	49
6.4.1	Notranja organiziranost banke	49
6.4.2	Vrste organizacijskih enot banke po organizacijskih nivojih	49
6.4.3	Funkcionalna organiziranost banke	50
7	BANČNI SISTEM V SLOVENIJI	53
7.1	PREDSTAVITEV BANČNEGA SISTEMA V SLOVENIJI.....	53
7.2	PRAVNA UREDITEV BANK V SLOVENIJI.....	56
7.3	POŠTNA BANKA SLOVENIJE D. D. – BANČNA SKUPINA NOVE KBM D. D.	58
7.3.1	Predstavitev Poštne banke	58
7.3.2	Organiziranost banke	59
7.3.3	Sinergijski učinki povezovanja Poštne banke, Pošte in Nove KBM.....	60
8	MARKETING IN TRŽENJE BANČNIH STORITEV.....	62
8.1	TRŽENJE BANČNIH STORITEV	62
8.2	TRŽNO KOMUNICIRANJE V BANKI.....	62
8.2.1	Orodja komuniciranja	63
8.2.2	Merjenje učinkov komuniciranja	63
8.3	TRŽNE PRODAJNE POTI.....	64
8.3.1	Poslovna mreža.....	64
8.3.2	Zasebno bančništvo	65
8.3.3	Sodobne tržne poti	65
8.4	ELEKTRONSKO BANČNIŠTVO	65
8.4.1	Bančni avtomati	66
8.4.2	Telefonsko bančništvo	67
8.4.3	Informacijski terminali	67
8.4.4	Odjemalec za spletno trgovino	67
8.4.5	POS-terminali	68
8.4.6	Mobilno bančništvo	68
8.4.7	Internetno bančništvo	69
9	UPRAVLJANJE S TVEGANJI.....	70
9.1	VRSTE TVEGANJ	70
9.1.1	Kreditno tveganje	70
9.1.2	Likvidnostno tveganje	72
9.1.3	Obrestno tveganje.....	73
9.1.4	Valutno tveganje.....	74
9.1.5	Operativno tveganje.....	74
9.2	KAPITALSKA USTREZNOST	74
9.3	PREDSTAVITEV BASEL II – NOVI KAPITALSKI STANDARDI	75
9.4	UPRAVLJANJE S TVEGANJI	76
10	POŠTNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	79
10.1	PREDSTAVITEV POŠTE SLOVENIJE D. O. O.	79
10.2	PRAVNA UREDITEV	80
10.3	POŠTNE DENARNE STORITVE	80
10.3.1	Bančne storitve za Poštno banko	80
10.3.2	Storitve za Novo Kreditno banko Maribor d. d.	81
10.3.3	Storitve za druge poslovne banke, HKS in hranilnice	82
10.3.4	Denarne storitve v mednarodnem prometu.....	82
10.3.5	Vplačila in izplačila poštних nakaznic	82
10.4	POŠTNE STORITVE.....	82
10.5	DRUGE STORITVE	83
10.6	POMEN IZVAJANJA PLAČILNEGA PROMETA V SISTEMU POŠTE SLOVENIJE	83
11	LITERATURA IN VIRI.....	86

SEZNAM SLIK

Slika 1: Prikaz blagovne in denarne menjave.....	5
Slika 2: Zbiranje in poraba denarja.....	8
Slika 3: Vstop Slovenije v Evropsko unijo.....	11
Slika 4: Pregled sestave finančnega sistema, ožji.....	14
Slika 5: Neposredni prenos prihrankov	16
Slika 6: Posredni prenos prihrankov.....	17
Slika 7: Sestava finančnega sistema	18
Slika 8: Umestitev finančnega trga v narodno gospodarstvo	21
Slika 9: Shema finančnih tokov – posredni in neposredni tokovi	23
Slika 10: Shema finančnih tokov.....	23
Slika 11: Shema finančnih naložb	24
Slika 12: Prikaz delitve slovenskega finančnega trga	25
Slika 13: Prikaz delitve slovenskega denarnega trga	25
Slika 14: Organizirani in neorganizirani trg kapitala	26
Slika 15: Struktura organiziranega trga kapitala v Sloveniji.....	27
Slika 16: Trgi izvedenih finančnih instrumentov	28
Slika 17: Urnik delovanja sistema Žiro kliring	33
Slika 18: Današnje plačilno okolje	35
Slika 19: SEPA plačilno okolje	35
Slika 20: Banka Slovenije	42
Slika 21: Krogotok sredstev v banki	47
Slika 22: Prodajni in marketinški koncept v banki.....	48
Slika 23: Organizacijska shema Banke Koper	51
Slika 24: Lastniška struktura bančnega sektorja v Sloveniji na dan 31. 12. 2009	54
Slika 25: Povprečna struktura obveznosti bank v Sloveniji na dan 31. 12. 2009.....	55
Slika 26: Povprečna struktura naložb bank v Sloveniji na dan 31. 12. 2009	56
Slika 27: Oblike elektronskega poslovanja	66
Slika 28: Informacijski terminal.....	67
Slika 29: Trije stebri Basel II.....	76
Slika 30: Proces upravljanja tveganj	77
Slika 31: Pošta Slovenije	80

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Operacije denarne politike Ekonomske monetarne unije	9
Tabela 2: Načini financiranja	28
Tabela 3: Gibanje lastniške strukture bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu).....	54
Tabela 4: Gibanje strukture obveznosti bank	54
Tabela 5: Gibanje strukture naložb.....	55
Tabela 6: Opredelitev bančnih pojmov	57
Tabela 7: Pregled možnih sinergijskih učinkov	60
Tabela 8: Glavne storitve mobilnega bančništva.....	68
Tabela 9: Načini dostopov za fizične in pravne osebe	69
Tabela 10: Vhodni parametri za simulacijo banke Slovenija d. d.	71
Tabela 11: Izračun kapitalske ustreznosti v okviru Basel II.....	71
Tabela 12: Primerjava količnikov likvidnosti	72
Tabela 13: Vprašanja in odgovori o varnosti bančnih vlog.....	78

SEZNAM PRIMEROV

Primer 1: Proces multipliciranja denarja v bankah	7
Primer 2: Izračun multiplikacije denarja ob različnih stopnjah obvezne rezerve	8
Primer 3: Pomen odločanja v podjetju za vlaganje v razvoj	14
Primer 4: Situacija hitrega gospodarskega razvoja	15
Primer 5: Načini dolgoročnega financiranja podjetja	28
Primer 6: Terminalska pogodba	29
Primer 7: Posledice odobritve nepravilnih zneskov kredita	44
Primer 8: Prikaz izvajanja funkcij banke	46
Primer 9: Opredelitev bančnih pojmov	57
Primer 10: Pregled izračunov posameznih izpostavljenosti banke v Banki X	57
Primer 11: Pismo novinarjem	63
Primer 12: Direktna pošta	63
Primer 13: Vpliv kakovosti kreditnega portfelja na izračun potrebnega kapitala banke	71
Primer 14: Nepravilno zavarovanje kredita z odstopom terjatev	72
Primer 15: Primerjava količnikov likvidnosti	72
Primer 16: Tveganje tržne obrestne mere	73
Primer 17: Tveganje strukturne obrestne mere	73
Primer 18: Izračun kapitalske ustreznosti banke » Slovenija d. d. »:	75
Primer 19: Kazalniki kapitalske moči	75
Primer 20: Učinek oblikovanja rezervacij na rezultat poslovanja banke	77

POMEN IKON

Odgovor na vprašanje

Zapomni si

Temeljni predpisi

Povzetek poglavja

Vprašanja na koncu poglavja

»Denar je sveta vladar.«

PREDGOVOR

Pri predmetu Bančništvo in prodaja bomo spoznali elemente finančnega sistema in bančnega sistema v povezavi s poštnim sistemom v Republiki Sloveniji. S politično in gospodarsko samostojnostjo smo v Sloveniji začeli postopno uvajati tržno usmerjeno gospodarstvo, ki daje prednost kapitalu kot viru financiranja. Spremembam je moral slediti tudi celoten finančni sistem.

Tudi bančni sistem je v zadnjem času doživel številne spremembe, ki so posledica sprejetega novega kapitalskega sporazuma (Base II), ki je začel veljati s 1. 1. 2007. Glavna cilja Basla II sta stabilnost bančnega sistema in konkurenčna enakost med bankami v mednarodnem poslovanju.

Razvoj slovenskega bančništva je potekal v več državnih tvorbah in družbenih ureditvah. V osemdesetih in devetdesetih letih devetnajstega stoletja so pričele nastajati na Slovenskem prve primarne mreže hranilništva in kreditnega združništva. Hranilništvo je bila prva organizirana oblika bančne dejavnosti v Sloveniji, ki je zajela urbana središča in mestno prebivalstvo (Kranjska hranilnica). Banke, organizirane kot delniška družba, so na prizorišče nastopile leta 1900 z ustanovitvijo Ljubljanske kreditne banke. Razvoj bančništva v Sloveniji je bil tesno povezan z razvojem gospodarstva in političnih sprememb v državi (Lazarevič-Prinčič, 2000).

Gradivo, ki je pred vami, povzema pregled delovanja finančnega in bančnega sistema v Republiki Sloveniji kot sestavnega dela finančnega sistema držav članic evroobmočja, vključno s specifično banko Poštno banko Slovenije, d. d., ki posluje preko široke poštne poslovne mreže Pošte Slovenije, d. o. o.

Vsebina je razdeljena na deset poglavij.

V prvem poglavju so pojasnjeni: pojem, pomen in funkcija denarja, denarna politika in njeni instrumenti ter vloga in funkcije države oziroma posebej Ministrstva za finance in Banke Slovenije.

V drugem poglavju so pojasnjeni: pojem in vloga finančnega sistema, naloge, procesi in sestava finančnega sistema.

V tretjem poglavju spoznamo: pojem in pomen finančnega trga, naloge, funkcije in sestavo finančnega trga v Sloveniji ter enotni evropski trg finančnih storitev.

V četrtem poglavju je posebej predstavljen plačilni sistem in plačilni promet Republike Slovenije in Evropske unije, s poudarkom na izvedeni reformi plačilnega prometa.

V petem poglavju se bomo seznanili s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma.

V šestem poglavju bo predstavljen bančni sistem ter bomo obravnavali vlogo banke v tržnem gospodarstvu, načela bančnega poslovanja ter organizacijsko strukturo banke.

V sedmem poglavju se bomo seznanili s sestavo in pravno ureditvijo bančnega sistema v Republiki Sloveniji, posebej bo predstavljena Poštna banka Slovenije d .d. – bančna skupina Nove KBM d. d.

V osmem poglavju bomo obravnavali pomen marketinga in trženja bančnih poslov in se seznanili z vsemi oblikami prodajnih poti, ki jih banke sedaj uporabljajo pri nudenju svojih storitev. Poseben poudarek je dan na sodobne tržne poti, predvsem elektronsko bančništvo.

V devetem poglavju bomo obravnavali upravljanje s tveganji, to je področje delovanja banke, ki je pod posebnim nadzorom regulatorjev bančnega sistema, v Sloveniji opravlja to funkcijo Banka Slovenije.

V desetem poglavju pa bomo predstavili Pošto Slovenije d. o. o., njeno vlogo in pomen predvsem na področju denarnega poslovanja ter pomen izvajanja plačilnega prometa v njenem sistemu.

Zato, da ni gradivo preveč suhoparno, teoretično predstavljeno, sem ga dopolnila s primeri, slikami in tabelami. Tako bo lažje razumeti snov in jo tudi uporabljati pri vsakdanjem delu. Na koncu vsakega poglavja sem napisala nekaj vprašanj za razmislek in študij drugih gradiv.

Želim, da bi vam pridobljeno znanje koristilo pri vašem poslovnem delu in tudi pri vaših osebnih finančnih odločitvah.

Avtorica: mag. Romana Fišer, univ. dipl. ekon.

Maribor, maj 2011

1 DENAR, DENARNA POLITIKA IN DENARNI SISTEM V SLOVENIJI

Težko si predstavljamo svet brez denarja; vsaka država ima svoj denar in njegova zgodovina sega v čase najzgodnejših pisanih virov. Kaj je pravzaprav to, čemur pravimo denar? Denar je lahko marsikaj, za večino ljudi so to kovanci, bankovci, plastične kreditne kartice in denar v banki. Nekaterim ljudem v ne tako daljni preteklosti pa so pomenili denar kamni, ptičja peresa, biseri in školjke, saj so jim ti predmeti predstavljali dragocenost. Ker so jih sprejemali in priznavali kot plačilno sredstvo, jih lahko označimo s skupno besedo »denar«.

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Pojem in pomen denarja.
- Funkcije denarja.
- Denarna politika.
- Instrumenti denarne politike.
- Vloga in funkcije Banke Slovenije.

Spoznali boste strokovne izraze: denarna politika, denarni sistem, primarni denar, denarni agregati, instrumenti denarne politike, multiplikacija denarja.

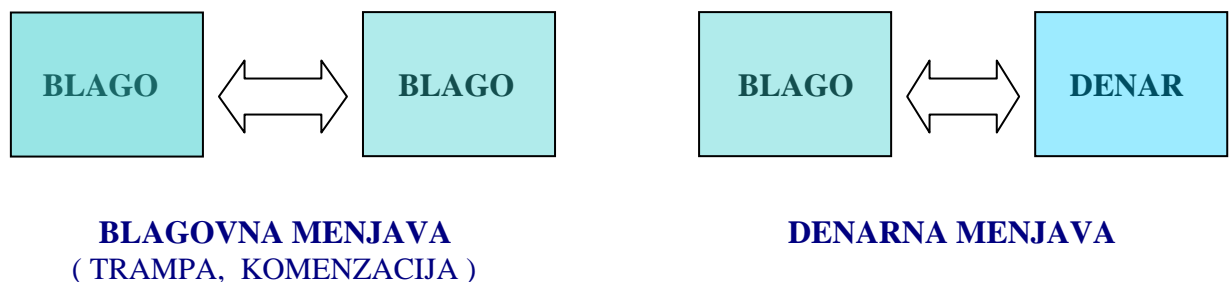
Dobili boste odgovore na vprašanje: Kaj je vloga denarja? Kdo je odgovoren za oblikovanje denarne politike v Sloveniji? Kakšne so posledice vstopa Slovenije v Evropsko monetarno unijo?

1.1 POJEM IN POMEN DENARJA

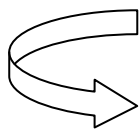
Denar predstavlja dogovor ljudi o določenem predmetu kot skupnem menjalnem sredstvu. Denar je vse, kar ljudje na splošno sprejemajo v plačilo za blago in storitve ali za poplačilo dolgov (Mramor, 1993, 47).

Skozi zgodovino so se pojavljale različne vrste denarja: zlatniki, jantar, ribe, sol. Lahko je:

- blagovni (ima kritje v svoji vrednosti – zlatniki) ali
- fiduciarni (nima kritja: bankovci in kovanci).

Slika 1: Prikaz blagovne in denarne menjave
Vir: Lastni prikaz, 2011

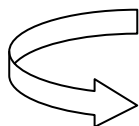

V kakšnih oblikah se denar pojavlja?

Denar se pojavlja v različnih oblikah, torej kot:

- kovani denar (kovanci),
- listinski denar (bankovci),
- knjižni denar,
- plastični denar (plastične kartice).

Denar prihaja v obtok z izdajanjem denarja pri centralni banki in izdajanjem denarja pri poslovnih bankah. V večini držav je centralna banka tista, ki ji je država dodelila izključno pravico izdajanja primarnega (prvega) denarja. Primarni denar zajema izdano gotovino in rezerve poslovnih bank pri centralni banki. Poslovne banke lahko izdajajo knjižni denar, ki ga predstavljajo imetja na vpoglednih računih pri bankah (Kuhelj Krajnovič in Košak, 1999, 34).

Katere denarne agregate (baze) poznamo?

Poznamo:

- **primarni denar** (ustvarja ga CB: gotovina in bančne rezerve),
- **M1** = gotovina, vloge na vpogled (pri poslovnih bankah oz. CB),
- **M2** = M1 + vezane vloge (pri poslovnih bankah oz. CB),
- **M3** = M2 + devizne vloge (pri poslovnih bankah oz. CB).

1.2 FUNKCIJE DENARJA

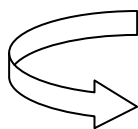
Kakšne so funkcije denarja?

Funkcije denarja so:

- **menjalno sredstvo** (omogoča menjavo);
- **merilo vrednosti** (izdelki in storitve izražajo svojo vrednost v ceni oz. denarju); za to funkcijo mora imeti denar trdno vrednost;
- **zakladna funkcija** (omogoča varčevanje in je najbolj likvidna oblika premoženja) in
- **plačilno sredstvo** (z njim plačujemo blago in storitve).

1.3 MULTIPLIKACIJA DENARJA V BANKAH

Pomemben generator denarja v obtoku je poslovna banka, ki z izvajanjem svojih funkcij posredovanja denarja multiplicira začetni znesek denarja. Obseg multiplikacije pa je odvisen od monetarne politike oz. denarne politike, ki jo izvaja Banka Slovenije.

Kako nastaja denar v bankah?

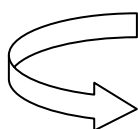
Ustvarjanje denarja v bankah je možno na več načinov, in sicer:

- z deponiranjem gotovinskega denarja .. → se ustvarja depozit,
- z odobritvijo kreditov komitentom banke... → depozit na računu komitenta,
- z nakupom obveznic od strani banke.

Primer 1: Proces multipliciranja denarja v bankah

Opis aktivnosti	Odstotek od začetnega iznosa	Znesek v €
➤ Banka zbira proste viške sredstev kot sredstva na TRR ali depoziti;	100	1.000
➤ del zbranih sredstev, ki jih banka prejme od varčevalcev, mora obvezno deponirati pri Banki Slovenije kot obvezno rezervo (npr. pri 10 %);	10	100
➤ razliko pa lahko naprej posodi v obliki posojila, npr. neko podjetje s tem plača obveznost do svojega dobavitelja na njegov TRR, npr. pri drugi banki, kar za drugo banko pomenijo zbrana sredstva;	90	900
➤ ta banka zopet deponira pri Banki Slovenije obvezno rezervo v višini 10 %;	10	90
➤ razliko posodi naprej ...	81	810

Vir: Lastni izračun, 2011

Kako se izračuna multiplikacija denarja?

Kumulativno povečanje depozitnega denarja lahko prikažemo kot geometrijsko progresijo:

$$dD = dR + dR(1 - r) + dR(1 - r)^2 + \dots + dR(1 - r)^n$$

Neskončni geometrični niz se lahko napiše kot:

$$dD = dR/r \text{ oziroma } dD = \frac{1}{r} \times R$$

Pri čemer je:

D = maksimalni znesek depozitov v bančnem sistemu

R = presežek rezerv

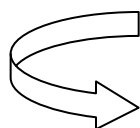
r = stopnja obvezne rezerve

$1/r$ = depozitni multiplikator, ki nam govori, za koliko se lahko poveča znesek začetnih rezerv (R) pri neki dani stopnji obveznosti (r).

Primer 2: Izračun multiplikacije denarja ob različnih stopnjah obvezne rezerve

Začetni znesek rezerv (R) v €	Stopnja obvezne rezerve (r) v %	Depozitni multiplikator	Maksimalen znesek depozitov v €
1000	8	$\frac{1}{0,08} = 12,5$	$1000 \times 12,5 = 12.500$
1000	10	$\frac{1}{0,10} = 10,0$	$1000 \times 10,0 = 10.000$
1000	12	$\frac{1}{0,12} = 8,333$	$1000 \times 8,333 = 8.333$
1000	15	$\frac{1}{0,15} = 6,667$	$1000 \times 6,667 = 6.667$
1000	20	$\frac{1}{0,20} = 5,00$	$1000 \times 5,00 = 5.000$

Vir: Lastni izračun, 2011

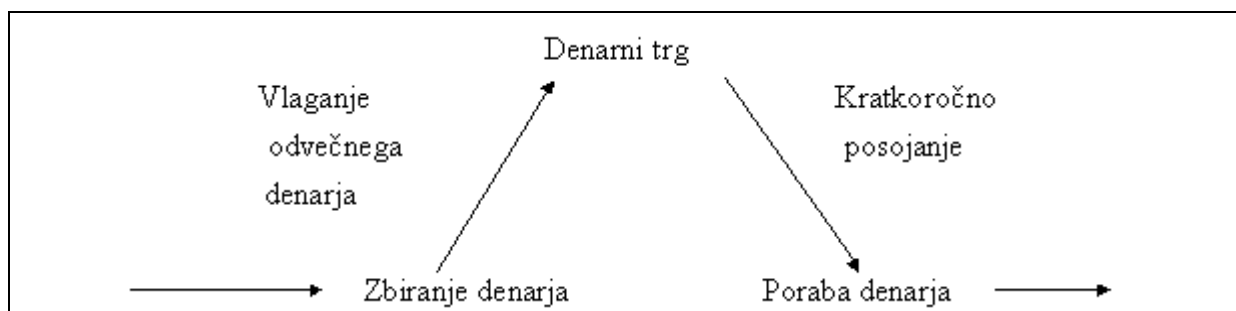

Kakšne vrednosti denarja poznamo?

- Notranja – **realna vrednost denarja** je povezana z njegovo kupno močjo. Odvisna je od tega, koliko lahko z njim kupimo.
- Zunanja – **nominalna vrednost denarja** je vrednost, napisana na kovancu ali bankovcu, je lahko različna od vrednosti kovine ali papirja, iz katerega je denar narejen. Inflacija, ki pomeni višanje cen blaga in storitev, povzroča razvrednotenje denarja (nižanje vrednosti denarja), saj lahko za denarno enoto kupimo vedno manj dobrin (Mramor, 1993, 50)

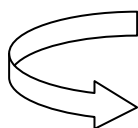
1.4 DENARNA POLITIKA

Pod pojmom denarna politika razumemo urejanje količine denarja v obtoku z namenom doseganja ekonomskih ciljev gospodarstva. **Centralna banka (CB)** je glavni nosilci denarne politike v vseh gospodarstvih. Običajno je neposredno podrejena parlamentu in ustanovljena z namenom, da bo izdajala nacionalni denar, pravno regulirala in nadzorovala bančni sistem, varovala domačo valuto ter ustvarjala pogoje za popolno zaposlenost narodnega gospodarstva.

Slika 2: Zbiranje in poraba denarja

Vir: <http://www.finance-akademija.si/?go=article&artid=202358>. (22. 2. 2009)

Kaj je glavni cilj denarne politike in kako se dosega?

Z namenom doseganja glavnega cilja denarne politike, **to je stabilnost cen**, Evrosistem uporablja naslednje vrste instrumentov denarne politike:

- operacije odprtega trga;
- odprte ponudbe in
- obvezne rezerve.

Tabela 1: Operacije denarne politike Ekonomske monetarne unije

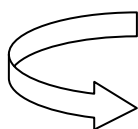
Operacije denarne politike	Smer operacije		Ročnost	Frekvenca	Postopek
	Povečevanje likvidnosti	Zmanjševanje likvidnosti			
Operacije odprtega trga					
<i>Operacije glavnega refinanciranja (OGR)</i>	- Povratne transakcije	-	En teden	Tedensko	Standardne avkcije
<i>Operacije dolgoročnejšega refinanciranja (ODR)</i>	- Povratne transakcije	-	Tri mesece	Mesečno	Standardne avkcije
<i>Operacije finega uravnavanja (OFU)</i>	- Povratne transakcije	- Povratne transakcije	Nestandardizirana	Občasno	Hitre avkcije / dvostranski postopki
	- Valutne zamenjave	- Valutne zamenjave - Zbiranje vezanih depozitov			
	- Dokončni nakupi	- Dokončne prodaje	-	Občasno	Dvostranski postopki
<i>Strukturne operacije (SO)</i>	- Povratne transakcije	- Izdaja dolžniških certifikatov	Standardizirana / nestandardizirana	Redno in občasno	Standardne avkcije
	- Dokončni nakupi	- Dokončne prodaje	-	Občasno	Dvostranski postopki
Odperte ponudbe					
<i>Mejno posojilo (MPS)</i>	- Povratne transakcije	-	Čez noč	Dostop po prostem preudarku nasprotnih strank	
<i>Mejni depozit (MDP)</i>	-	- Depoziti	Čez noč	Dostop po prostem preudarku nasprotnih strank	

Vir: <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=934> (23. 2. 2009)

1.5 VLOGA DRŽAVE V DENARNEM SISTEMU

1.5.1 Vloga in funkcije Ministrstva za finance

Ministrstvo za finance (MF) je v okviru Vlade R Slovenije zadolženo za delovanje države na finančnem področju. Z izdajanjem vrednostnih papirjev prevzema aktivno vlogo pri razvoju denarnega trga. Sodeluje na denarnem trgu predvsem zaradi uravnavanja kratkoročne likvidnosti proračuna.

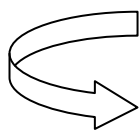
Katere instrumente uporablja MF za uravnavanje kratkoročne likvidnosti?

Za uravnavanje kratkoročne likvidnosti uporablja Ministrstvo za finance naslednje instrumente:

- zadolžnice,
- zakladne menice ter
- kratkoročne in likvidnostne kredite pri poslovnih bankah.

Najbolj pogost instrument, ki ga uporablja MF, so zakladne menice. Trgovanje z zakladnimi menicami poteka vsak dan na sekundarnem trgu, in sicer na borzi in na medbančnem trgu.

Izdaja zakladnih menic poteka po principu avkcije, in sicer vsak četrti torek v mesecu. Pravico sodelovanja na avkciji imajo le pooblaščen primarni vpisniki, ki imajo sklenjeno pogodbo z Ministrstvom za finance in Ljubljansko borzo.

Kaj so zakladne menice?

Zakladne menice:

- so kratkoročni državni vrednostni papir;
- imajo fiksno obrestno mero, izraženo v obliki diskonta in
- so prvovrstni kratkoročni vrednostni papirji, saj za njihovo izplačilo jamči država.

1.5.2 Vloga in funkcije Banke Slovenije

Centralna banka (CB) je glavni nosilec denarne politike v vseh gospodarstvih. Običajno je neposredno podrejena parlamentu in ustanovljena z namenom, da bo izdajala nacionalni denar, pravno regulirala in nadzorovala bančni sistem, varovala domačo valuto ter ustvarjala pogoje za popolno zaposlenost narodnega gospodarstva.

Banka Slovenije (BS) je emisijska in centralna banka Republike Slovenije. Njen glavni cilj je stabilnost cen. Banka Slovenije je banka bank (opravlja nadzor nad poslovnimi bankami in hranilnicami) in nadzorni organ bančnega sistema. Edini komitenti Banke Slovenije so ministrstva in druge vladne institucije.

Instrumente, s katerimi posega na denarnem trgu, lahko razdelimo v tri skupine, in sicer v:

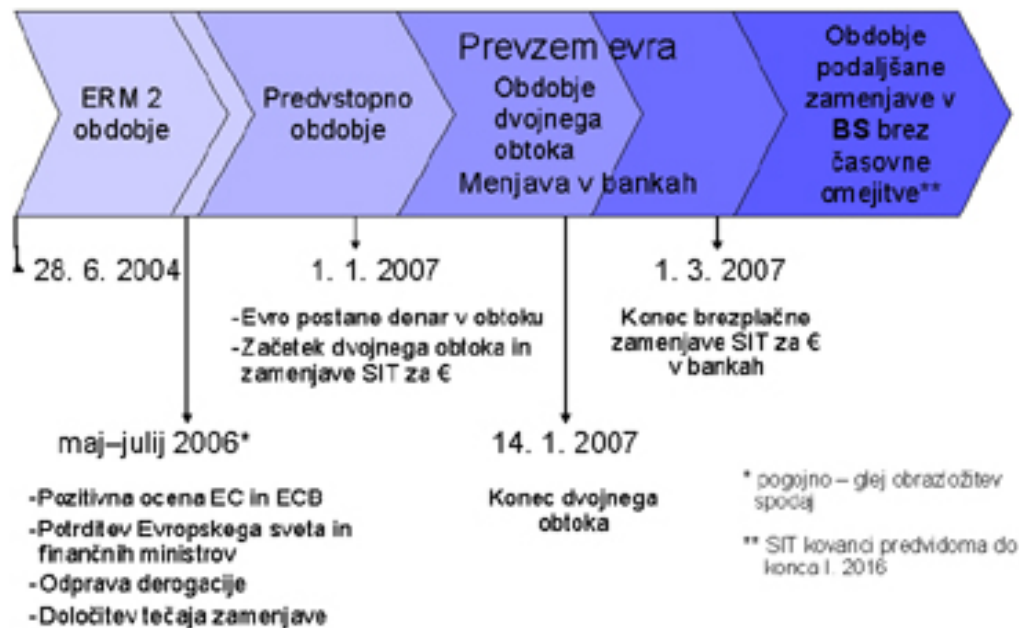
- **instrumente denarne politike**, s katerimi uravnava količino denarja v obtoku;
- **instrumente tečajne politike**, s katerimi vpliva na devizni tečaj in
- **instrumente obrestne politike**.

Več o instrumentih denarne politike si preberite v učbeniku: Fišer, R., Uvod v finančne trge in institucije, el. knjiga, Ljubljana: Zavod IRC, 2009, dostopno na naslovu: http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Uvod_v_finančne_trge_in_institucije-Fiser.pdf.

1.6 VSTOP SLOVENIJE V EVROPSKO MONETARNO UNIJO

S prevzemom evra 1. 1 .2007 je Slovenija prevzela izvajanje denarne politike Evrosistema, kar pomeni izgubo monetarne suverenosti. Denarno politiko vodi Evropska centralna banka (ECB), ki je nevtralna, kar naj bi vplivalo na stabilnejše gospodarske razmere, v katerih ni prostora za večja inflacijska gibanja. Hkrati je Slovenija postala članica Evropske monetarne unije (EMU), ker je izpolnila zahtevna konvergentna merila.

Vstop Slovenije v Evropsko unijo je potekal po etapah potrditve, kot je prikazano na naslednji sliki:

Slika 3: Vstop Slovenije v Evropsko unijo

Vir: http://www.erevir.si/Moduli/Clanki/slike/euro_Poznic.jpg. (20. 2. 2009)

Kaj je Evropska monetarna unija?

Monetarna unija kot najvišja stopnja monetarne integracije pomeni trajno in nepovratno določitev fiksnih deviznih tečajev med nacionalnimi valutami držav članic ali kar skupno valuto in skupno denarno politiko v rokah skupne centralne banke.

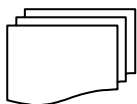
EMU vključuje monetarno unijo kot nadgradnjo ekonomski uniji. Skupni notranji trg zahteva skupno valuto, kajti šele skupna valuta omogoča polno izkoriščanje potencialnih prednosti skupnega notranjega trga.

Kaj so pglavitne prednosti EMU?

Prednosti so odprava variabilnosti deviznih tečajev ter pogosto pa se navaja tudi pričakovana večja stabilnost cen (znižanje povprečne inflacijske stopnje držav članic), ki temelji na prepričanju, da bo skupna centralna banka vodila protiinflacijsko denarno politiko, kar naj bi zagotavljala njena neodvisnost tako od držav članic kot od organov unije.

Ostale, manj pomembne prednosti EMU so povezane z ekonomijami obsega in ekstremnimi učinki monetarne unije na področju mednarodnega denarnega sistema.

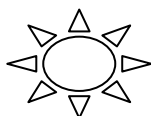
Več o delovanju Evropske unije, njenem pravnem redu in finančni perspektivi si preberite v učbeniku: Fišer, R., Uvod v finančne trge in institucije, el. knjiga, Ljubljana: Zavod IRC, 2009, http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Uvod_v_financne_trge_in_institucije-Fiser.pdf, ter na internetni strani, dostopno na naslovu: <http://www.evropa.gov.si/pravni-red>, <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=1266>, [Več o finančni perspektivi](#), [Proračun EU za leto 2007](#) in [Natančnejši kronološki pregled razvoja EMU](#).

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo se seznanili s pojmom in pomenom denarja, njegove funkcije in z denarno politiko Slovenije.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo smo izgubili monetarno samostojnost. Pri izvajanju denarne politike moramo upoštevati pravila ravnanja, ki nam jih predpisuje Evrosistem. V Evropski uniji so države med seboj tesno povezane in prav tako tudi državne institucije, ki izvajajo denarno politiko države in regulirajo finančni sistem.

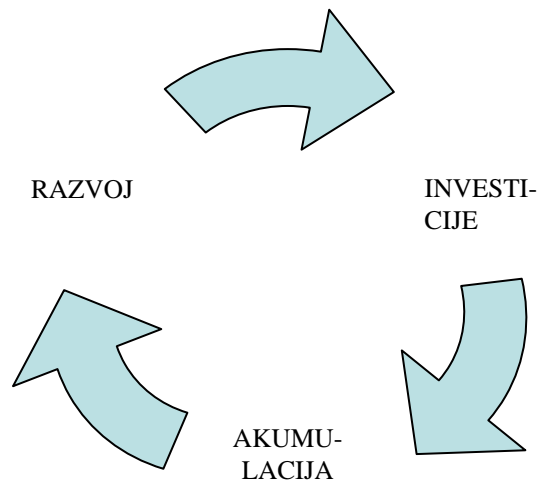
Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Pojasnite pojem, pomen in funkcije denarja.
- Kaj je denarna politika in kakšna je vloga države pri oblikovanju denarne politike?
- Pojasnite proces multiplikacije denarja ter izračunajte multiplikator, če je stopnja obvezne rezerve 12 odstotkov.
- Izračunajte na koliko se je povečala denarna masa, če je znesek depozita 1 mio EUR ob 25 % obvezni rezervi
- Na spletnih straneh Banke Slovenije poiščite podatke o stopnjah obveznih rezerv in jih komentirajte.
- Katere instrumente denarne politike poznate?
- Kakšna je vloga in funkcija Ministrstva za finance in Banke Slovenije?

2 FINANČNI SISTEM

Finančni sistem je del gospodarskega sistema, s katerim je povezan po trgu, kjer nenehno krožita blago in denar. Njegova glavna naloga je omogočanje prenosa denarnih sredstev od tistih, ki razpolagajo z viški teh sredstev, k tistim, ki jim sredstev primanjkuje.

Faktorji, ki v danem gospodarskem sistemu vplivajo na sestavo finančnega sistema, so **akumulacija (A), investicije (I) in razvoj.**

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Pojem in vloga finančnega sistema.
- Naloge finančnega sistema.
- Sestava finančnega sistema.

Spoznali boste strokovne izraze: finančni sistem, finančni trg, blagovni denarni promet, suficiti, deficiti, akumulacija, fiskalne finance.

Dobili boste odgovore na vprašanja: Kaj so faktorji razvoja gospodarskega sistema in zakaj? Ali so prihranki pomembni za gospodarski razvoj?

2.1 POJEM IN VLOGA FINANČNEGA SISTEMA

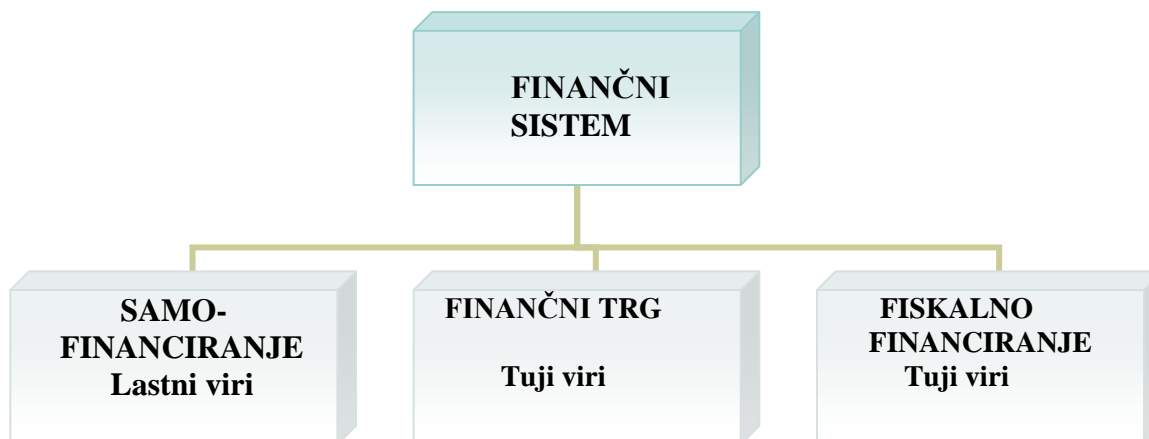
Finančni sistem kot del gospodarskega sistema zajema vse denarne tokove gospodarstva. Denarne tokove lahko razdelimo na dve vrsti:

- **Nefinančni tokovi** se v gospodarstvu pojavljajo zaradi posredovanja denarja v blagovnem prometu. Pri tem gre blago od prodajalca h kupcu, denar pa obratno, od kupca k prodajalcu.
- **Finančni tokov** nimajo protitoka v blagu. Podjetja, prebivalstvo in drugi si v narodnem gospodarstvu denar med seboj posojajo, ga nalagajo, kupujejo vrednostne papirje, plačujejo z njimi davke in zavarovalne premije.

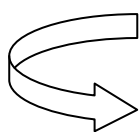
Blagovni denarni tokovi in neblagovni denarni tokovi skupaj predstavljajo **finančni sistem v širšem smislu**, kar lahko predstavimo tudi v enačbi (Crnkovič, 1984, 12):

$$\text{Blagovni denarni promet} = \text{denarni promet} - \text{neblagovni denarni promet}$$

Finančni sistem v ožjem smislu pa lahko ponazorimo z naslednjo sliko (povzeto po: Crnkovič, 1984, 12):

Slika 4: Pregled sestave finančnega sistema, ožji

Kako se oblikujejo denarni tokovi lastnega financiranja?

Oblikujejo se na naslednje načine:

- z lastnim dohodkom oziroma dobičkom,
- s sredstvi delničarjev,
- z amortizacijo in
- z izkupičkom od prodaje osnovnih sredstev.

Primer 3: Pomen odločanja v podjetju za vlaganje v razvoj

Podjetje A	Podjetje B
<p>Predpostavke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predmet poslovanja obeh podjetij je približno enak; - oba podjetja se financirata pretežno z lastnimi viri; - na trgu so dani pogoji za rast prodaje proizvodov za 25 %; - oba podjetja sta se odločila za povečanje obsega poslovanja, zato morata nabaviti dodatno opremo v višini 700 tisoč evrov; - oba podjetja zaključita poslovno leto XX z dobičkom cca en milion evrov. 	
<p>Odločitev skupščine Podjetja A ob zaključku leta XX je, da izplača 100 tisoč evrov vodstvu in zaposlenim, 200 tisoč evrov nameni za izplačilo dividend in 700 tisoč evrov namenijo za kapitalske rezerve.</p>	<p>Odločitev skupščine Podjetja B ob zaključku leta XX je, da izplača 200 tisoč evrov vodstvu in zaposlenim, 700 tisoč evrov nameni za izplačilo dividend in 100 tisoč evrov namenijo za kapitalske rezerve.</p>

Kakšne so lahko posledice različnih odločitev o delitvi dobička?	
Podjetje A, ki je kapitalsko močnejše, lahko izpelje investicijo z lastnimi sredstvi. Z povečanim obsegom poslovanja doseže konec naslednjega leta 1,2 milijona evrov dobička	Podjetje B pa mora za realizacijo investicije najeti za 600 tisoč evrov kredit, za katerega plača letno cca 55 tisoč evrov obresti in ostalih stroškov. Zato Podjetje B doseže konec naslednjega leta nižji dobiček kot Podjetje A.
Finančna moč Podjetja A se veča.	Finančna moč Podjetja B ostaja ista oz. celo stagnira

V nadaljevanju navajam primer, kako vpliva situacija hitrega gospodarskega razvoja na oblikovanje finančnega sistema.

Primer 4: Situacija hitrega gospodarskega razvoja

HITER GOSPODARSKI RAZVOJ

VELIKE INVESTICIJE

VELIKO AKUMULACIJE

REŠITEV

1. Če razpoložljiva akumulacija ustreza zelenemu gospodarskemu razvoju, potem se bo **razvil finančni sistem z veliko udeležbo financiranja**, ki ga bo financiranje s pomočjo finančnega trga le dopolnjevalo.
2. Če pa razpoložljiva akumulacija ne zadošča za hiter razvoj, je razrešitev možna v dveh smereh.
  - a. Najprej se upošteva dejansko stanje in dinamika razvoja gospodarske rasti se prilagodi **razpoložljivi akumulaciji**. Tako se na danem nivoju ohrani stabilnost gospodarstva.
  - b. Druga možnost je, da se dejansko stanje ignorira in manjkajočo akumulacijo ustvari iz **emisije denarja in iz uvozne akumulacije iz tujine**. (Povzeto po članku neznanega avtorja na internetni strani.)*

*Več o tem si preberite v članku, dostopnem na:

http://www.sbaza.net/clanek_html.php?url_clanka=clanki_sb1%2Fepf%2Ffinanci_sistem_v_sloveniji.sb&vsebina_replace=epf.

Na finančnem trgu se oblikujejo denarni tokovi z odobravanjem kreditov, emisijo obveznic, investicijskim vlaganjem in uvozom kapitala.

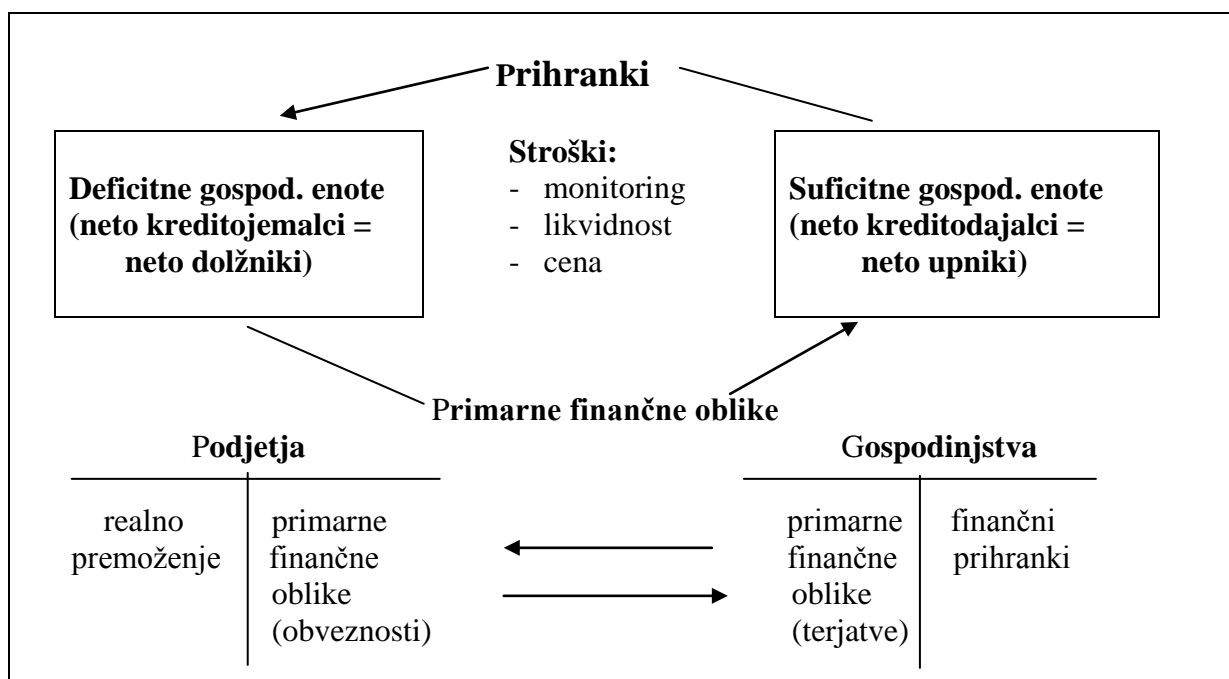
Tokovi fiskalnega financiranja pa se oblikujejo iz državnega proračuna in proračuna lokalnih skupnosti ter iz državnih institucij brez obveznosti povrnitve.

2.2 NALOGE IN FUNKCIJE FINANČNEGA SISTEMA

Glavna naloga finančnega sistema in njegovih sestavin je omogočanje prenosa denarnih sredstev od tistih, ki razpolagajo z viški teh sredstev (**suficitarne gospodarske celice**) k tistim, ki jim sredstev primanjkuje (**deficitarne gospodarske celice**). V osnovi obstajata dva transmisijska mehanizma za prenos denarnih sredstev; to sta :

- neposreden prenos finančnih sredstev oziroma **neposredne finance** in
- posreden prenos finančnih sredstev oziroma **posredne finance**.

Učinkovit finančni sistem zagotavlja takšen prenos finančnih prihrankov, da so ti čim učinkoviteje uporabljeni. To je doseženo z vzpostavitvijo neposrednega in posrednega stika med tistimi, ki imajo prihranke in so se jim za določen čas pripravljene odreči, in tistimi, ki si želijo za določen čas te prihranke sposoditi (Mramor, 1993, 65 in Kidwell, 1997, 29).

Slika 5: Neposredni prenos prihrankov

Vir: Košak, prezentacija, 2008

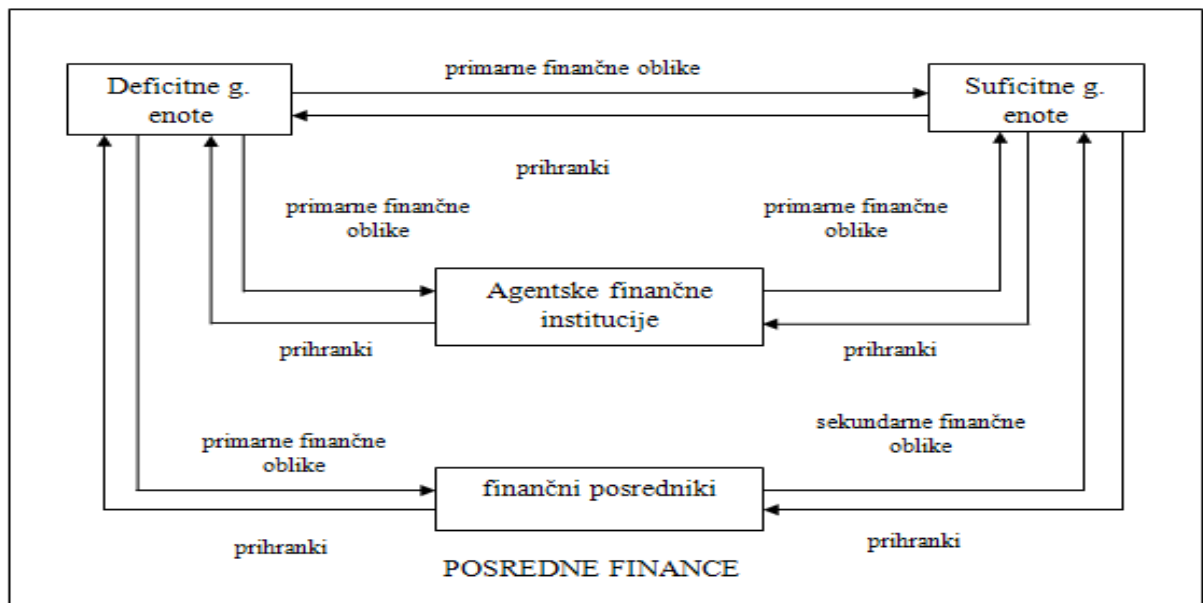
Neposredni prenos prihrankov se v sodobni ekonomiji izvaja v manjšem obsegu, in sicer zaradi problema nepravilne izbire kreditorejmalca, velikih stroškov nadzora, problema likvidnosti in cenovnega tveganja (Košak, 2008).

Zaradi prej navedenih razlogov manjšega obsega neposrednih financ so nastale »**posredne finance**«, ki so zelo obsežen in zapleten proces. Kot posredovalci med investitorji na eni strani in varčevalci na drugi strani nastopajo različne finančne institucije in finančni trgi.

Katere vrste posrednikov poznamo?

Po institucionalnem kriteriju nastopata med suficitarnimi enotami in deficitarnimi enotami dve vrsti posrednikov:

- **agentske finančne institucije** in
- **finančni posredniki**.

Slika 6: Posredni prenos prihrankov

Vir: Košak, prezentacija, 2008

Pri posrednih financah finančni posrednik kupi vrednostni papir od posojilojemalca ter nato izda svoje vrednostne papirje, ki jih kupujejo tisti s presežkom denarnih sredstev.

Značilnost posrednih financ je, da vrednostni papir, ki ga pridobi ekonomski subjekt s presežkom finančnih sredstev, ni enak tistemu, ki ga je izdal, kdor potrebuje finančna sredstva.

Katere so osnovne funkcije finančnega sistema?

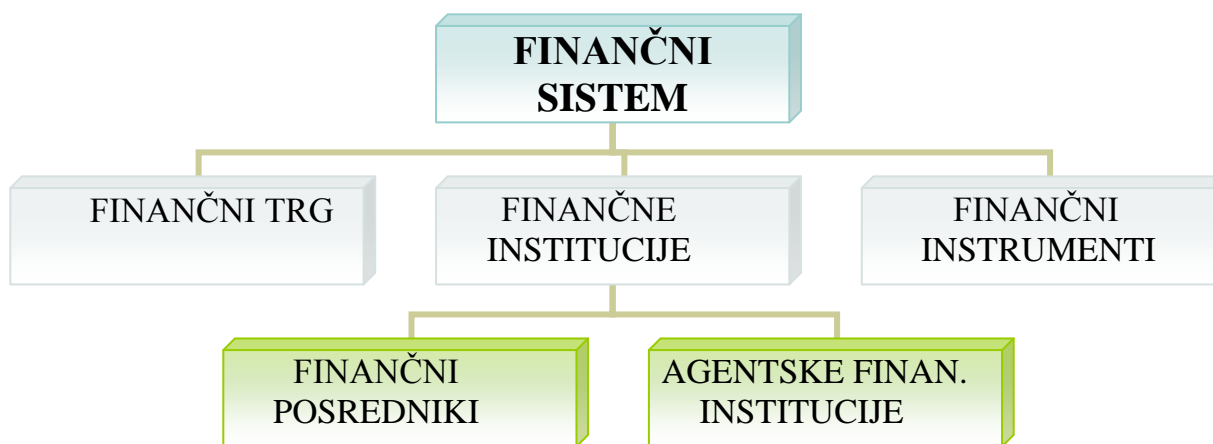
Vsak finančni sistem vsebuje tri osnovne funkcije (Roberts, 1999, 1):

- omogoča plačilni promet;
- vzdržuje stabilno vrednost denarja in
- postavlja merila za razmejena plačila (»deferred payments«).

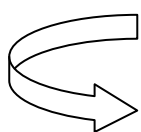
2.3 SESTAVA FINANČNEGA SISTEMA

Finančni sistem tvorijo tri sestavine (Košak, 1996, 3):

- **Finančni trgi**, ki predstavljajo prostor, kjer se trguje s finančnimi oblikami.
- **Finančni instrumenti**, s katerimi razumemo celotno paleto različnih uporabniških in dolžniških vrednostnih papirjev, bančnih vlog ipd.
- **Finančne institucije**, ki oblikujejo finančne instrumente, z njimi trgujejo in tudi sicer omogočajo pretok sredstev med udeleženci finančnih trgov.

Slika 7: Sestava finančnega sistema

Kako delimo finančne sisteme?

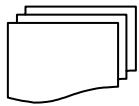
Po načinu financiranja podjetij delimo finančne sisteme na:

- **kapitalskih trgih zasnovan finančni sistem**, kjer se podjetja financirajo predvsem z instrumenti kapitalskega trga. Ti sistemi imajo dobro razvite delniške in obvezniške trge;
- **kreditih zasnovan finančni sistem z vodenimi cenami**, kjer se podjetja financirajo predvsem s posojili. Kapitalski trgi so slabo razviti;
- **na kreditih zasnovan finančni sistem** s prevladujočimi finančnimi institucijami. Tudi v tem sistemu se podjetja financirajo predvsem s posojili, vendar pa finančne institucije niso odvisne od države.

Več o finančnih institucijah in finančnih instrumentih si preberite v učbeniku: Fišer, R. Uvod v finančne trge in institucije, el. knjiga, Ljubljana: Zavod IRC, 2009, dostopno na: [http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti dokumenti/Uvod v financne trge in institucije-Fiser.pdf](http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Uvod_v_financne_trge_in_institucije-Fiser.pdf).

Predpisi finančnega sistema so dostopni na spletni strani Ministrstva za finance: http://www.mf.gov.si/slov/fin_sist/predpisi.htm. Pregled veljavne zakonodaje je dostopen na spletnih straneh Vlade Republike Slovenije: <http://www.gov.si>. Prav tako najdemo koristne podatke in informacije na spletnih straneh Banke Slovenije: <http://www.bsi.si> in Združenja bank Slovenije, dostopno na spletni strani: <http://www.zbs-giz.si>.

Za vsakdanjo uporabo informacij, podatkov in situacij na mednarodnih trgih uporabite internetno stran <http://www.bsi.si/iskalniki/financni-sistem.asp?MapaId=232>.

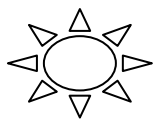

Povzetek poglavja

Poglavje je namenjeno spoznavanju osnov delovanja finančnega sistema in njegovih sestavin, katerega glavna naloga je omogočanje prenosa denarnih sredstev od tistih, ki razpolagajo z viški teh sredstev, k tistim, ki jim sredstev primanjkuje.

Temeljne sestavine finančnega sistema so finančne institucije, finančni trgi in finančni instrumenti.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je bistveno spremenilo tudi delovanje našega finančnega sistema, saj se moramo prilagoditi in moramo tudi sokreirati skupno monetarno politiko evropodročja.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Kakšna sta pomen in vloga finančnega sistema kot dela ekonomskega sistema?
- Pojasnite bistvo posrednega in neposrednega financiranja.
- Potrebujete finančna sredstva za investicijo; kako si jih boste pridobili?
- Pojasnite pojem samofinanciranja, razmislite o prednostih in slabostih.
- Katere so bistvene sestavine finančnega sistema?
- Navedite vsaj dva članka na temo finančni sistem z internetne strani.
- Katere pravne podlage so bistvene za področje finančnega sistema?

3 FINANČNI TRG

Finančni trg je imaginarno mesto, kjer se **srečujeta povpraševanje in ponudba po denarju in kapitalu**. Denar pomeni kratkoročna sredstva (z ročnostjo do enega leta). Ta sredstva so običajno porabljena za likvidne namene. Kapital pomeni praviloma dolgoročna sredstva (z ročnostjo, daljšo od enega leta) in je uporabljen predvsem za investicijske namene.

Na razvitih finančnih trgih je meja med denarnim in kapitalnim trgom zabrisana oziroma obstajajo finančni instrumenti, ki se lahko uporabljajo v likvidnostne in tudi v investicijske namene, kar pomeni, da moderna razdelitev finančnega trga upošteva namen uporabe sredstev in ne njegove ročnosti (Veselinovič, 1998, 40–43).

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Funkcije finančnih trgov.
- Elementi finančnega trga.
- Sestava finančnega trga.

Spoznali boste strokovne izraze: finančni prihranki, proračunski presežek, javni dolg, pridržani dohodki, lastniški kapital, dolžniški kapital.

Dobili boste odgovor na vprašanja: Kaj je ponudba in povpraševanje na finančnem trgu? Kakšen je odnos med tveganjem in zahtevano donosnostjo posamezne naložbe?

3.1 FUNKCIJE FINANČNIH TRGOV

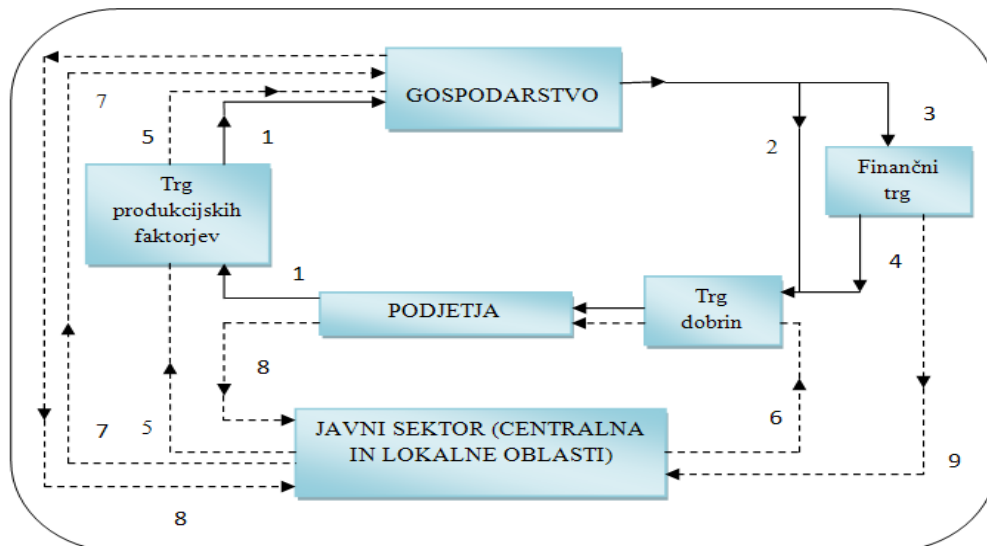
Finančni trg je trg, na katerem gospodarski in negospodarski subjekti plasirajo svoje finančne presežke in na njem najemajo dodatna finančna sredstva. **Finančne presežke nalagajo**, kadar razpoložljiva denarna akumulacija presega njene naložbe v realne investicije, **najemajo pa finančna sredstva**, kadar je situacija nasprotna in torej razpoložljiva akumulacija ne zadostuje za naložbe v osnovna sredstva in zaloge.

 Ali je vloga države na finančnih trgih pomembna?

Da, vloga države je nadvse pomembna, in sicer:

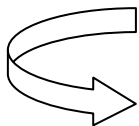
- država se pojavi kot **posojiljemalec**, ko najema posojila ali izdaja vrednostne papirje za pokrivanje primanjkljajev proračuna;
- pojavi se kot **garant**, ko daje garancije za kredite nekaterim ekonomskim subjektom;
- je **zakonodajalec in urejevalec**, ko predlaga zakonske in druge akte in
- je **zadnji vir likvidnosti**, ko centralna banka daje likvidnostne kredite bankam in državi.

Naslednja slika prikazuje umestitev finančnega trga v okviru narodnega gospodarstva.

Slika 8: Umestitev finančnega trga v narodno gospodarstvo

Vir: Oplotnik, Dajčman, prezentacija, 2007

Kaj so funkcije finančnega trga?

Finančni trg ima dve funkciji (Mramor, 1993, 67–69):

- **ekonomsko funkcijo**, ki omogoča prenos prihrankov od varčevalcev na investitorje tako, da bodo prihranki uporabljeni ekonomsko učinkovito;
- **finančno funkcijo**, kamor sodita **zagotavljanje likvidnosti** in **možnost razpršitve naložb**.

Finančni trg se je pri nas začel bolj uveljavljati z osamosvojitvijo Slovenije. Takrat se je tudi ustanovila Borza v Ljubljani. Več o zgodovini borzništva in poslovanju z vrednostnimi papirji najdete na spletni strani Ljubljanske Borze <http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=650&sid=cK8ql6dOXy8dVATo> v publikaciji: Osnove vlaganja v vrednostne papirje na borzi.

3.2 ELEMENTI FINANČNEGA TRGA

S posredovanjem finančnih posrednikov se na finančnem trgu oblikujejo finančni tokovi,

- ki v različnih oblikah prenašajo finančne suficite na področja finančnih deficitov,
- kar poteka ob določeni stopnji specializacije, konkurence in državnega oziroma družbenega reguliranja.

Kot elementi finančnega trga se torej pojavljajo:

- finančni suficiti in finančni deficiti;
- finančni tokovi in
- finančne naložbe.

3.2.1 Finančni suficiti in finančni deficiti

Osnovo celotnega tržnega finančnega mehanizma predstavljajo **finančni suficiti in finančni deficiti**, ki se pojavljajo v posameznih blagajnah narodnega gospodarstva.

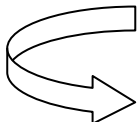
Pod finančnim suficitom razumemo pozitivno, pod finančnim deficitom pa negativno razliko med denarno akumulacijo (Ad) in vlaganjem akumulacije v osnovna in obratna sredstva (Inv). To bi lahko zapisali kot enačbo:

$$Fs = Ad - Inv$$

Enačbo lahko zapišemo za posamezno pravno ali fizično osebo, ki z akumulacijo razpolaga, ali z vidika sektorja, ki zajema istovrstne osebe oz. organizacije. Pod denarno akumulacijo razumemo pozitivno razliko med denarnimi prejemi in neinvestiranimi izdatki, kar lahko zapišemo :

$$Ad = Pd - Id$$

Kako imenujemo razlike med akumulacijo in vlaganji?

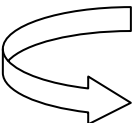

- Kadar mislimo na gospodinjstva, imenujemo razliko med akumulacijo in vlaganji, da so to **finančni prihranki**;
- kadar mislimo na državo, govorimo o **proračunskih presežkih ali primanjkljajih**;
- kadar pa mislimo na podjetja, pa govorimo o **pridržanih dohodkih**.

3.2.2 Finančni tokovi

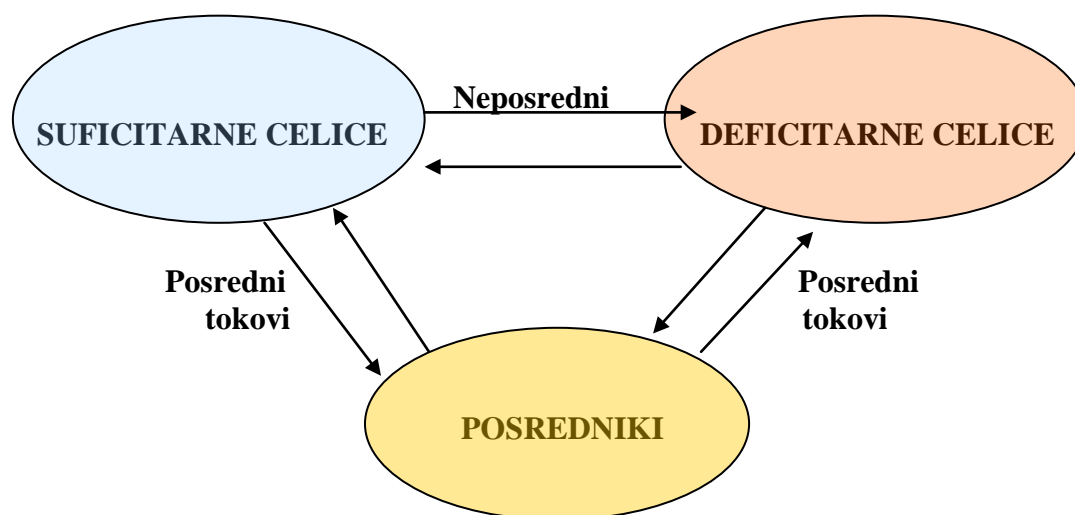
Finančni tokovi potekajo med suficitarnimi in deficitarnimi celicami. Finančni tokovi zajemajo finančne prihranke, ki postanejo mobilni.

Na kakšen način se lahko prenašajo finančni prihranki?

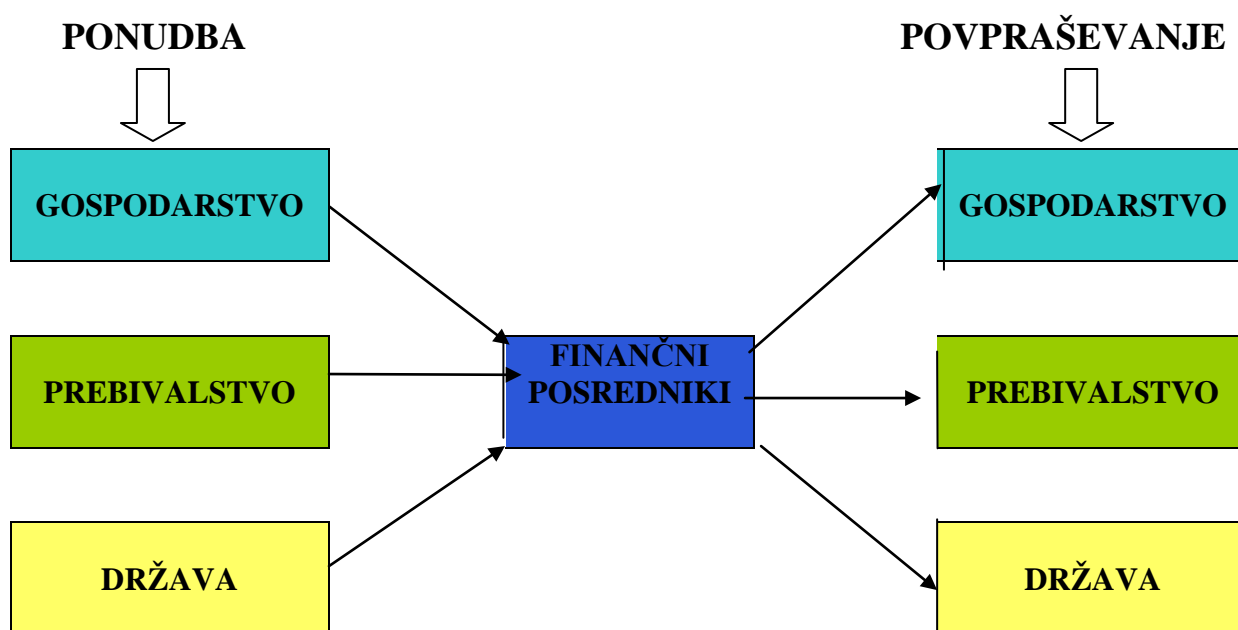
Prenašajo se lahko:

- neposredno od suficitnih do deficitnih celice, to so **neposredni** (direktni) **tokovi**, ali pa
- s posredovanjem finančnih posrednikov, to so **posredni** (indirektni) **tokovi**.

Slika 9: Shema finančnih tokov – posredni in neposredni tokovi
Vir: Lastni prikaz, 2009

Finančne tokove bi lahko shematsko prikazali tudi takole:

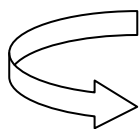
Slika 10: Shema finančnih tokov
Vir: Lastni prikaz, 2009

3.2.3 Finančne naložbe

Finančne naložbe so finančni prihranki, ki nastanejo kot razlika med denarno akumulacijo in naložbami v osnovna in obratna sredstva.

Finančne naložbe se nahajajo v obliki terjatev in v denarju.

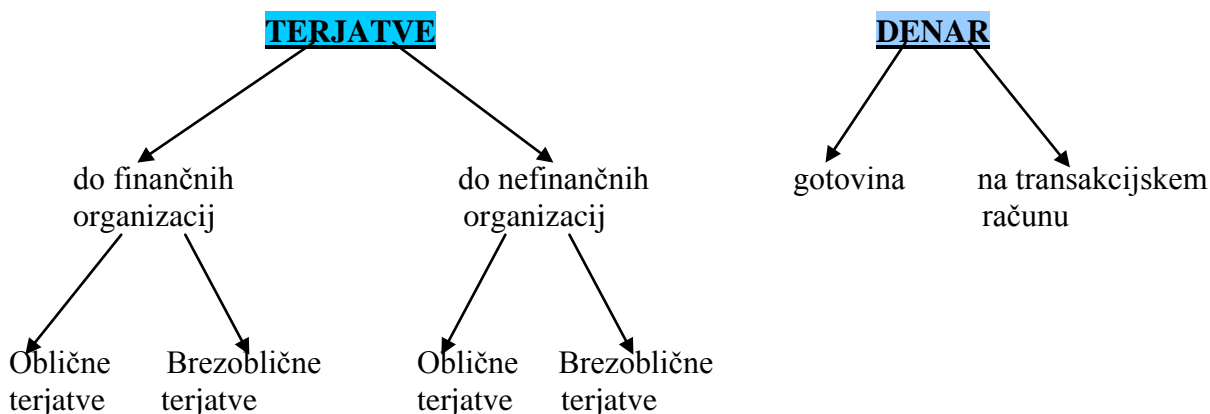

Kakšne terjatve poznamo po obliki?

Poznamo:

- »**oblične terjatve**«, ki nastanejo s finančno naložbo, imajo lahko obliko listine (npr. nakup delnic podjetja Krka d. d.) in
- »**brezoblične terjatve**«, ki nimajo oblike listine (npr. najem kredita pri banki), pri katerih se presežek prenese na osnovi kreditne pogodbe.

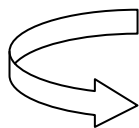
Denarna oblika finančnih naložb je **denar**, ki ima značaj denarnih rezerv. Denar se nahaja v gotovini in na transakcijskem računu. Denar je najlikvidnejša oblika premoženja.

Slika 11: Shema finančnih naložb
Vir: Lastni prikaz, 2009

3.3 SESTAVA FINANČNEGA TRGA

Finančne trge lahko razvrstimo v skupine na različne načine. Zavedati se moramo, da je vsaka razvrstitev bolj ali manj arbitrarna in da vsaka prinaša s seboj težavo, da skoraj nikoli ne obstaja čisti rez, s katerim bi bilo za vse finančne trge popolnoma jasno, kam jih uvrstiti (Mramor, 1993, 71).

Kako najpogosteje delimo finančni trg?

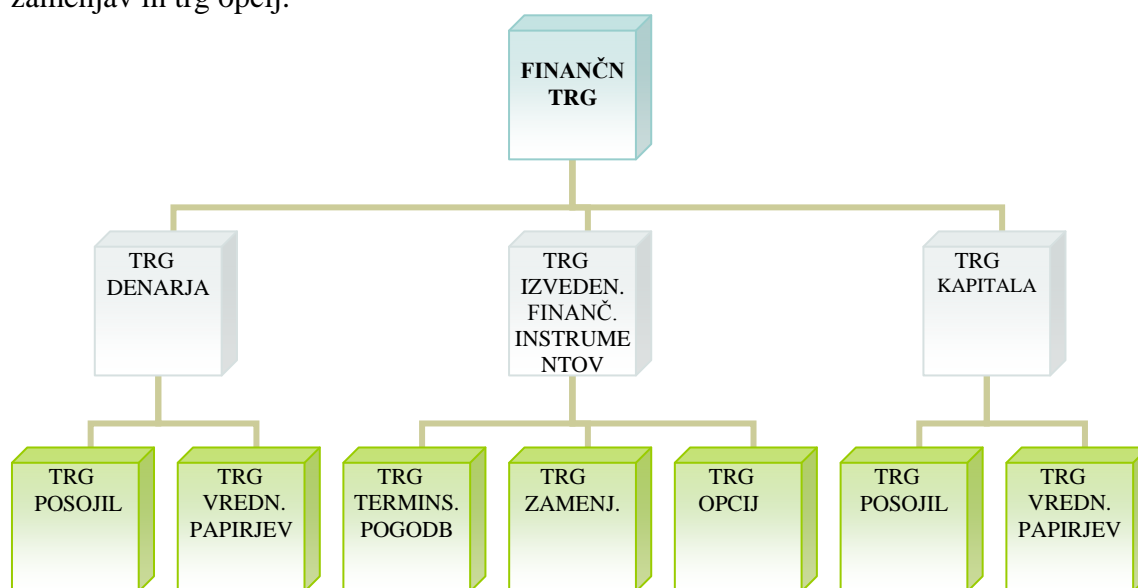
Najpogosteje ga delimo na:

- **trg lastniškega kapitala** in **trg dolžniškega kapitala**,
- glede na zapadlost terjatve delimo finančni trg na **trg denarja** in na **trg kapitala**,
- poleg tega delimo finančni trg na **primarni** (izdajajo se vrednostni papirji) in **sekundarni trg** (promet z vrednostnimi papirji) in
- po organizacijski strukturi pa delimo finančni trg na **avkcijski trg**, **trg prek okenc** in **posredni trg**.

3.3.1 Pojem in sestava finančnega trga v Sloveniji

V Slovenije se finančni trg deli na :

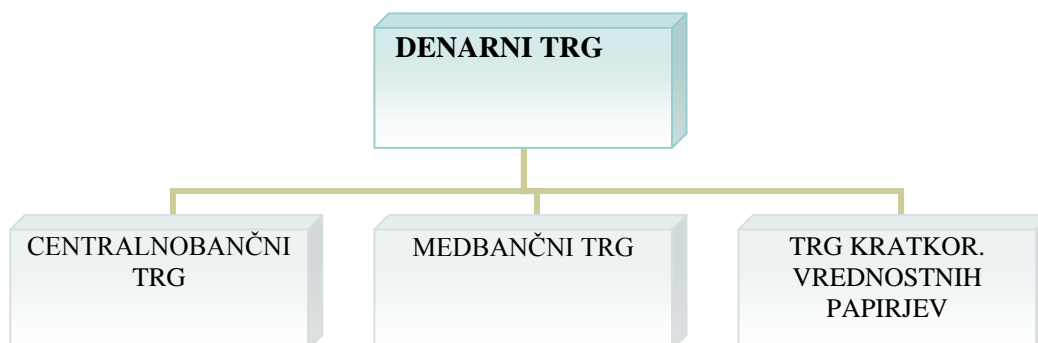
- **trg kapitala**, na katerem se trguje z dolgoročnimi finančnimi instrumenti. Najpomembnejša funkcija trgov kapitala je, da povečujejo obseg varčevanja in ga usmerjajo v najproduktivnejše naložbe;
- **trg denarja**, kjer se trguje s kratkoročnimi finančnimi instrumenti. Kratkoročni finančni instrumenti so tisti, ki imajo dospelje do enega leta (kratkoročni prenos prihrankov od suficitarnih na deficitarne enote) ali s finančnimi oblikami brez dospelosti, in
- **trg izvedenih finančnih instrumentov**, kamor sodijo trg terminskih pogodb, trg zamenjav in trg opcij.

Slika 12: Prikaz delitve slovenskega finančnega trga

3.3.2 Pojem in sestava denarnega trga v Sloveniji

Trg denarja je trg, kjer se trguje s kratkoročnimi finančnimi instrumenti. Glede na to, kateri udeleženci nastopajo, poznamo v Sloveniji tri podtrge denarnega trga..

Slika 13: Prikaz delitve slovenskega denarnega trga

Centralnobančni trg: na njem Banka Slovenije izvaja posojilne operacije in intervencije. Najpomembnejša funkcija Banke Slovenije pri izvajanju denarne in tečajne politike je zagotavljanje likvidnosti bančnega sistema.

Medbančni trg: na njem sodelujejo predvsem poslovne banke na podlagi likvidnostnih posojil in depozitov.

Trg kratkoročnih vrednostnih papirjev: na njem sodelujejo gospodinjstva, podjetja, država, finančne institucije.

Katere so glavne institucije slovenskega denarnega trga?

Glavne institucije slovenskega denarnega trga so:

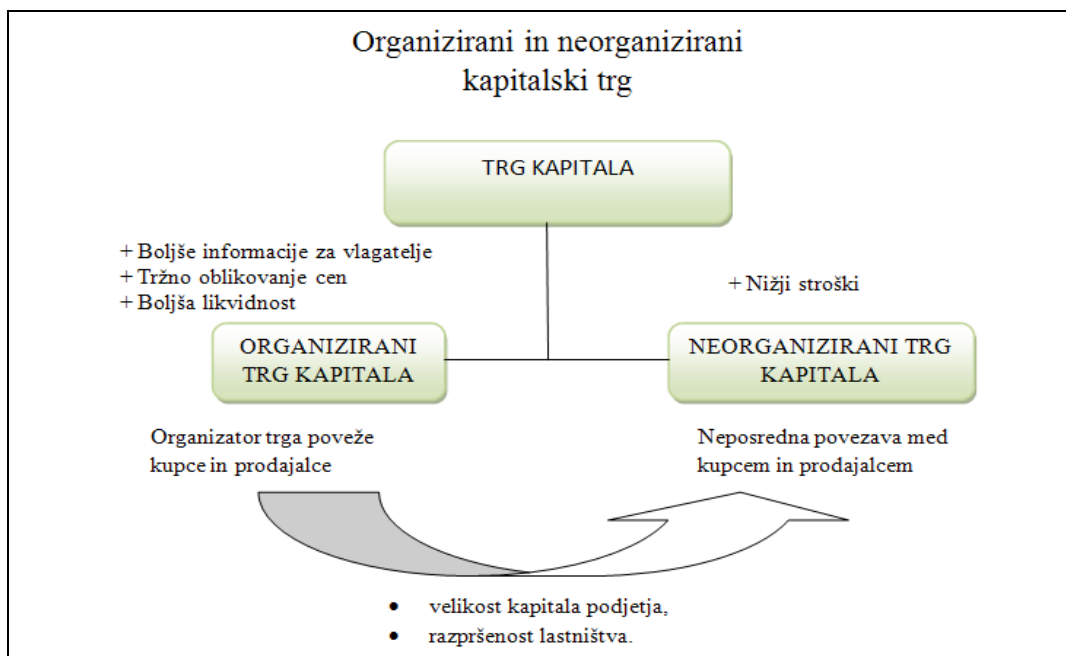
- **Banka Slovenije**, ki predstavlja centralnobančni trg,
- **Ministrstvo za finance**, ki predstavlja trg kratkoročnih vrednostnih papirjev in
- **poslovne banke**, ki lahko predstavljajo medbančni trg.

3.3.3 Pojem in sestava trga kapitala v Sloveniji

Trg kapitala je trg, na katerem se trguje z instrumenti, ki imajo zapadlost daljšo od enega leta. To so dolžniški in lastniški vrednostni papirji, katerih cene so močno podvržene nihanju, prav tako pa so naložbe v te papirje povezane z dokaj visokim tveganjem. Izdajatelji papirjev so lahko podjetja, banke, država in posamezniki.

Na trgih kapitala trgujejo predvsem z **delnicami** in **obveznicami**.

Poznamo dve vrsti trga kapitala z ozirom na njegovo organizacijo, to sta organizirani in neorganizirani trg kapitala.

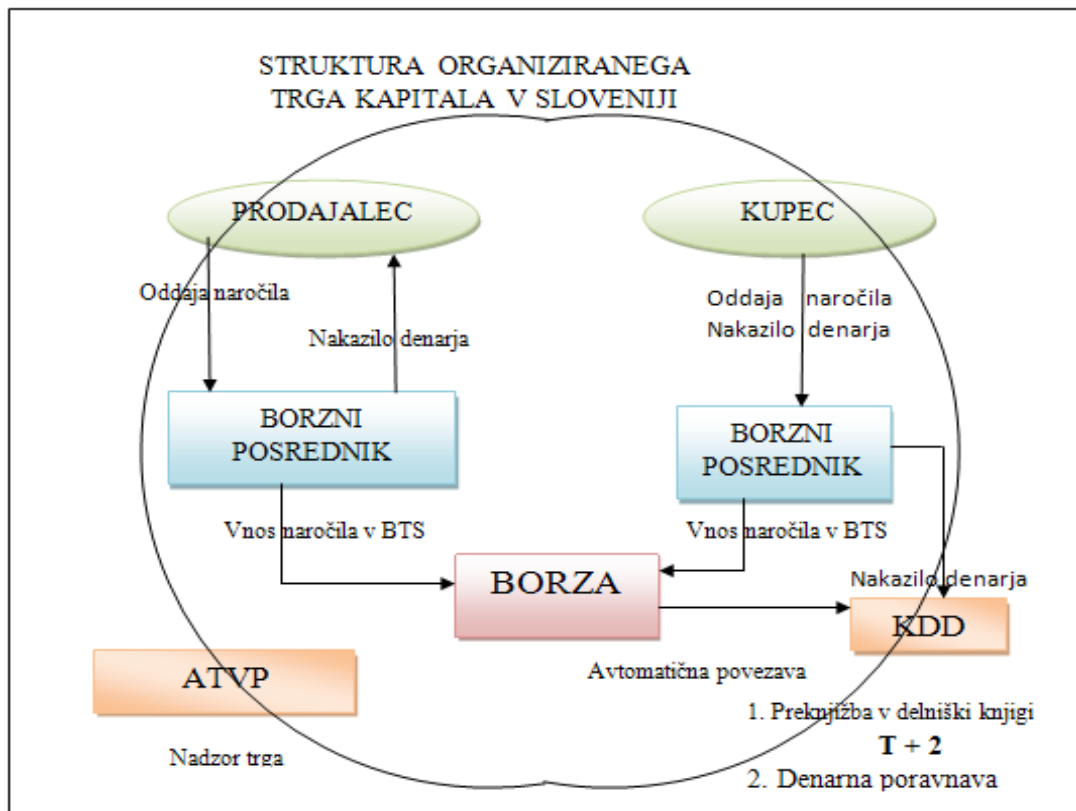

Slika 14: Organizirani in neorganizirani trg kapitala
Vir: Simoneti, 2008

Na **organiziranem trgu** organizator trga poveže kupce in prodajalce. Organiziran trg je posredno in neposredno dostopen javnosti in na njem poteka redno in urejeno trgovanje, ki ga nadzirajo pristojni organi. Prednosti organiziranega trga so (Simoneti, 2008, Seminar za sodne izvedence):

- boljše informacije za vlagatelje,
- tržno oblikovanje cen in
- boljša likvidnost.

Na **neorganiziranem trgu** se izvaja neposredna povezava med kupcem in prodajalcem, zato so njegova prednost nižji stroški.

Slika 15: Struktura organiziranega trga kapitala v Sloveniji

Vir: Simoneti, 2008

Kaj je pglavitna funkcija trga kapitala?

Poglavitni funkciji trga kapitala sta:

- povečanje finančnih virov sredstev in
- omogočanje učinkovitejše porabe teh sredstev z namenom spodbujanja in pospeševanja gospodarske rasti.

Primer 5: Načini dolgoročnega financiranja podjetja

Podjetje Grad d. d. se odloča za izgradnjo nove proizvodne hale. Pri iskanju virov financiranja se odloča med različnimi načini pridobitve tujih virov na finančnem trgu: kredit, izdaja obveznice, dokapitalizacija. Poglejmo osnovne značilnosti posameznega načina financiranja:

Tabela 2: Načini financiranja

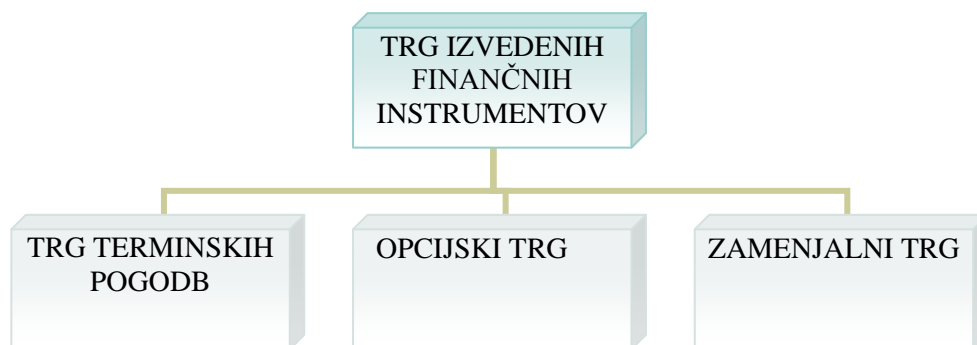
	KREDIT	IZDAJA OBVEZNICA	DOKAPITALIZACIJA
Način financiranja:	dolžniški	dolžniški	lastniški
Kraj pridobitve vira financiranja:	Kapitalski trg – trg posojil	Kapitalski trg – trg vrednostnih papirjev	Kapitalski trg – trg vrednostnih papirjev
Pomen bonitete podjetja:	DA	DA	DA
Obveznosti podjetja:	- plačilo obresti in stroškov kredita - vračilo glavnice	- plačilo kuponov (glavnica + obresti)	- izplačilo dividend
Rok plačila:	mesečno	polletno	letno ob pozitivnem poslovanju (po sklepu skupščine)

Iz navedenega je razvidno, da je možnost pridobitve vseh oblik tujih virov financiranja odvisna od bonitete podjetja. Za podjetje je najboljši način financiranja dokapitalizacija, ker je manj pogodbeno zavezanih obveznosti, izplačilo dividende pa je odvisna od odločitve vseh delničarjev ob koncu poslovnega leta. Zato je ta način financiranja najtežje pridobiti.

3.3.4 Pojem in sestava trga izvedenih finančnih instrumentov v Sloveniji

V Sloveniji se z izvedenimi finančnimi instrumenti ne posluje veliko, trguje se zgolj z valutnimi in obrestnimi instrumenti, in sicer na OTC-trgih. Podjetja delajo napako, s tem ko se ne poslužujejo teh instrumentov, saj bi jih lahko izkoriščala v svojo prid, a se jim zaradi nepoznavanja izogibajo.

Med izvedene finančne instrumente prištevamo termenske pogodbe, opcije in zamenjave oziroma posle swap.

Slika 16: Trgi izvedenih finančnih instrumentov

Primer 6: Terminalska pogodba

Podjetje Luna d. o. o. proizvaja proizvode z velikim deležem uporabe aluminija, ki ga odkupi od podjetja ALU d. o. o. Za zagotovitev redne dobave v vsem letu sklene ob začetku leta pogodbo za dobavo aluminija na začetku vsakega kvartala in s plačilom konec vsakega kvartala. Cena aluminija ob sklenitvi pogodbe je bila 1000 €/tono aluminija. Cena aluminija je zelo odvisna od gospodarskih dogajanj v svetu, v preteklem letu se je povečala za 10 %, v predpreteklem letu pa je imela trend upadanja cene.

Kaj lahko stori podjetje LUNA za obvladovanje tveganj spremembe cen aluminija za tekoče pogodbeno leto?

Npr. sklene terminalske pogodbo z namenom zagotovitve cene tako proizvajalcu kot kupcu, kar zmanjšuje tveganje in olajša načrtovanje (npr. pogodba, ki določa obveznost nakupa aluminija po ceni 1.000 €/t na vsaki 1. dan kvartala v letu xxxx).

Kakšne so lahko posledice terminalske pogodbe?

- Če bo na dan zapadlosti cena aluminija višja, bo kupec pogodbe realiziral donos; obratno velja za prodajalca, in sicer
- če bo na dan zapadlosti cena aluminija višja, bo prodajalec realiziral izgubo v višini razlike med dejansko ceno in v terminalske pogodbi določeno ceno.

3.3.5 Enotni evropski trg finančnih storitev

Evrot tržišče oziroma **evrofinančni trg** je prostor, na katerem se odvijajo evrofinančni posli. Poznamo dve vrsti mednarodnih finančnih trgov:

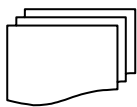
- **tuji finančni trgi** in
- **evrofinančni** oziroma zunanji trgi, ki predstavljajo kar 90 % mednarodnih finančnih trgov.

Glavna razlika med evrofinančnimi in tujimi finančnimi trgi je v tem, da tuji zapadejo pod jurisdikcijo (pristojnost) države, v kateri se transakcija opravlja, medtem ko transakcije na evrofinančnih trgih niso predmet omejevanja, ki jih za te transakcije postavlja nacionalna zakonodaja.

Evrofinančne trge razdelimo na:

- evrovalutne trge,
- trge evroobveznic in
- trge drugih evrovrednostnih papirjev (kombinacija zgornjih).

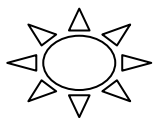
Več o finančnih trgih si preberite v učbeniku Fišer, R. Uvod v finančne trge in institucije, el. knjiga, Ljubljana: Zavod IRC, 2009, dostopno na naslovu: [http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti dokumenti/Uvod v financne trge in institucije-Fiser.pdf](http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Uvod_v_financne_trge_in_institucije-Fiser.pdf).

Povzetek poglavja

V tretjem poglavju smo se seznanili s funkcijami finančnega trga, z elementi finančnega trga in njegovo sestavo v Sloveniji in na evrotržišču.

Slovenski finančni trg ima vse vrste trgov, kot se običajno pojavljajo v razvitem tržnem gospodarstvu, vendar so nekateri še vedno v razvoju, kot npr. trg opcij. Opcije so danes zelo uporaben finančni instrument, ki pa še vedno naleti na odpor zaradi nepoznavanja in predsodkov. Razlog najdemo tudi v zgodovini razvoja opcij, ki je polna primerov, ko je neorganizirano trgovanje z opcijami vodilo v razcvet špekulacij in nato v propad celotnega trgovanja, ker so bile opcije uporabljene v dvomljive namene.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Kaj razumete pod pojmom finančni trg? Pojasnite finančne tokove s svojega vidika.
- Opišite podtrge denarnega trga v Sloveniji.
- V primeru prodaje delnic bi izvedli transakcijo na organiziranem ali neorganiziranem trgu? Svoj odgovor utemeljite.
- Kdo so udeleženci na finančnem trgu? Kateri subjekti nastopajo na trgu vrednostnih papirjev?
- Kaj so značilnosti trgov izvedenih finančnih instrumentov?
- Pojasnite razliko med trgom posojil in trgom vrednostnih papirjev.

4 PLAČILNI SISTEM IN PLAČILNI PROMET

Plačilni sistem je sistem, ki ureja plačevanje znotraj posamezne države in plačevanje preko njenih meja. V ožjem smislu gre pri plačilnih sistemih za izmenjavo informacij o plačilih (kliring) in prenos sredstev zaradi plačil (poravnave) med bankami kot izvajalkami storitev plačilnega prometa. Oboje je potrebno v primeru, ko plačnik in prejemnik nista komitenta iste banke oziroma v primeru plačil med bankami.

Plačilne sisteme v najširšem smislu predstavljajo institucije, pravila, postopki, instrumenti in tehnologija, ki omogočajo prenos denarnih sredstev za najširši krog uporabnikov.

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Temeljne naloge plačilnih sistemov.
- Organiziranost plačilnih sistemov v Sloveniji.
- Organiziranost plačilnih sistemov v EU.
- Reforma plačilnega prometa.

Spoznali boste strokovne izraze: plačilna infrastruktura, Žiro kliring, STEP 2, TARGET, SEPA.

Dobili boste odgovor na vprašanje: Ali razvoj informacijske tehnologije zavira ali razvija plačilne sisteme? Kaj pomeni reforma plačilnega prometa?

4.1 TEMELJNE NALOGE PLAČILNIH SISTEMOV

Plačilni sistemi so pomemben del **finančne infrastrukture** v tržnih gospodarstvih in s svojim zanesljivim in učinkovitim delovanjem prispevajo k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstev.

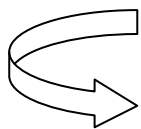
Temeljna naloga plačilnih sistemov je omogočiti poravnavo denarnih obveznosti, ki nastajajo pri poslovanju ekonomskih subjektov na trgih dobrin in finančnih trgih. Uporabniki od plačilnih sistemov pričakujejo, da bodo svojo nalogo opravili varno, hitro in učinkovito, tako da bodo dolžniki lahko preko njih poravnali svoje obveznosti do upnikov.

Razvoj tehnologije je prispeval k oblikovanju sodobnih tržnih poti in novih načinov poravnavanja denarnih obveznosti, s katerimi sta uporabnikom **zagotovljena večja varnost in hitrost plačevanja**. Vir: <http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?MapaId=152> (3. 4. 2009).

4.2 ORGANIZIRANOST PLAČILNIH SISTEMOV V SLOVENIJI

Plačilni sistemi se ločijo v dve vrsti:

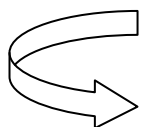
- sistemi za medbančno poravnavo plačil velikih vrednosti in
- sistemi za medbančno poravnavo plačil majhnih vrednosti.

Katere so bistvene značilnosti plačil velikih vrednosti?

Značilnosti plačil velikih vrednosti so naslednje:

- Običajno jih **upravlja centralna banka**,
- delujejo v **realnem času**,
- plačila med poravnalnimi računi udeležencev (banke, hranilnice, klirinške hiše) se poravnava na bruto osnovi (vsako individualno plačilo posebej) v nekaj minutah. Zato te sisteme imenujemo **sistemi za bruto poravnavo v realnem času**.
- V teh sistemih se poravnava plačila v **vrednosti nad 50.000** evrov ter plačila iz naslova monetarnih operacij, poravnava obveznosti in terjatev drugih podsistemov, plačila menjalniških poslov, prenos likvidnostnih sredstev (na primer medbančni krediti) in tudi nujna plačila strank.

Katere so bistvene značilnosti plačil majhnih vrednosti?

Značilnosti plačil majhnih vrednosti so naslednje:

- Namenjeni so **poravnavi velikega obsega plačil majhnih vrednosti** do zneska 50.000 evrov, in sicer plačila za medsebojno plačevanje občanov in podjetij (kreditni nalogi) ter plačila s plačilnimi karticami in čeki, transakcije iz naslova plačevanja storitev z direktno obremenitvijo ipd.
- Poravnava medbančnih obveznosti ali terjatev lahko poteka na **neto** ali **bruto** osnovi.

V neto sistemih se ne poravnava plačila med bankami individualno, temveč se izračunajo obveznosti in terjatve bank na določeno uro med dnevom, banke pa jih poravnajo v sistemu za bruto poravnavo v realnem času, v katerem imajo odprte račune.

Plačilni sistemi tvorijo **plačilno infrastrukturo** v državi, ki omogoča, da so banke povezane med seboj za učinkovito, hitro, varno in stroškovno ugodno izmenjavo plačil oz. prenos sredstev, kar vpliva na razvoj finančnih trgov.

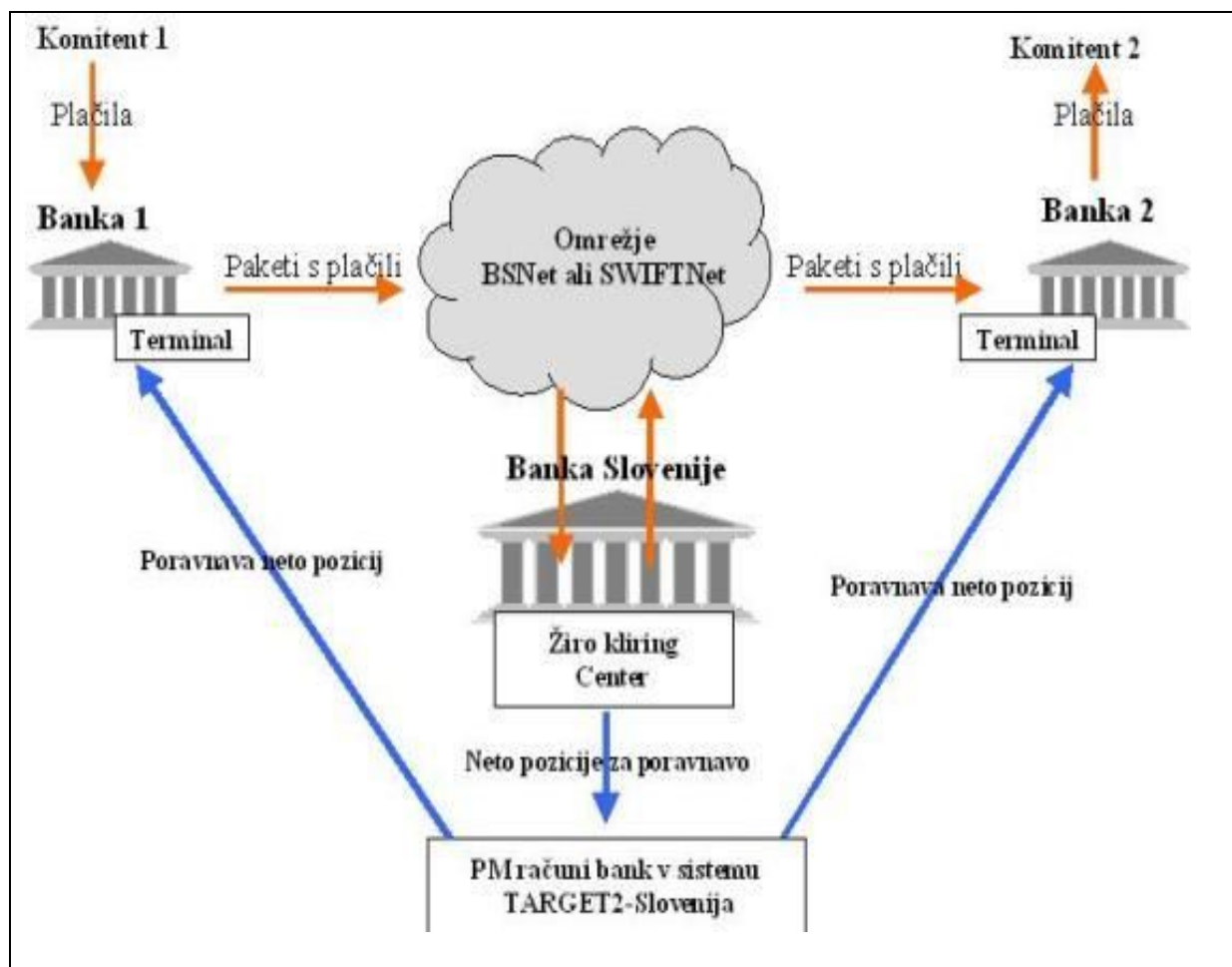
V Sloveniji sestavljajo plačilno infrastrukturo:

- plačilni sistem, ki ga upravlja Banka Slovenije za poravnavo medbančnih kreditnih plačil malih vrednosti znotraj države (**žiro kliring**) in
- skupna vstopna točka v Banki Slovenije za obdelavo čezmejnih plačil vrednosti do 50.000 evrov v **STEP2**, ki ga upravlja EBA;
- plačilni sistem **TARGET** za medbančni prenos sredstev v evrih v Evropski uniji in
- plačilni sistemi **SEPA** – enotno območje plačil v evrih.

Dodatno je potrebno v to plačilno infrastrukturo upoštevati še sisteme za medbančno poravnavo plačil majhnih vrednosti iz naslova plačevanja s karticami in dviga gotovine na

bančnih avtomatih, plačila na osnovi direktne obremenitve in direktne odobritve ter plačila s posebno položnico.

Sisteme upravljajo institucije, ki so jih ustanovile banke (Bankart in Activa v Sloveniji ter mednarodni instituciji Mastercard International in VISA).

Slika 17: Urnik delovanja sistema Žiro kliring

Vir: <http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?MapaId=1129> (3. 4. 2009)

4.3 ORGANIZIRANOST PLAČILNIH SISTEMOV V EU

4.3.1 TARGET

TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer) je sistem za medbančni prenos sredstev v EUR v Evropski uniji. Vzpostavljen je bil predvsem za izvajanje monetarne politike znotraj EMU in za vzpodbujanje izvajanja plačilnega prometa med državami EU. (povzeto po: <http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=155> (citirano 21. 7. 2008).

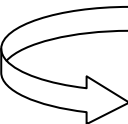
Sistem TARGET omogoča sprotno poravnavo plačil s plačilnimi nalogi **izključno v EUR in brez omejitev zneska**. Plačilo je izvedeno isti dan in v izredno kratkem času. Uporablja se ga tudi za **poravnavo medbančnih in komercialnih plačil velikih vrednosti** ter za poravnavo plačil, ki pomenijo **menjalniške posle in transakcije denarnega trga**.

4.3.2 STEP 2

Za poravnavo čezmejnih plačil (to je izmenjavo plačil v evrih med bankami znotraj EU) majhnih vrednosti (do 50.000 evrov), a velikega obsega, je na voljo sistem STEP2, ki ga upravlja družba EBA Clearing pod okriljem Evro Banking Association (EBA) s sedežem v Parizu. Družba EBA Clearing upravlja še sistem z nazivom EURO1, ki je namenjen poravnavi plačil velikih vrednosti.

Plačila pošiljajo banke v sistem STEP2, kjer so obdelana še isti dan, medtem ko poravnava obveznosti in terjatev do EBA poteka naslednji dan. Gre za evropski plačilni sistem, ki **temelji na avtomatski obdelavi datotek s standardiziranimi plačilnimi sporočili**, kar **omogoča stroškovno učinkovito** procesiranje čezmejnih plačil malih vrednosti v EUR (žiro kliring).

Banka Slovenije je vključena v sistem STEP2 kot **neposredna udeleženka** od novembra 2004, hkrati pa je tudi udeleženka sistema EURO1, kjer ima poseben, tako imenovan PFP status. Obenem velja, da so **slovenske banke posredne udeleženke** sistema STEP2. (Povzeto po: <http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=155>, citirano 3. 1. 2007.)

Kaj je značilnost nekaterih slovenskih bank?

Nekatere slovenske banke, ustanovljene s tujim kapitalom, so vključene v STEP2 **preko svojih matičnih firm** (neposrednih udeleženk sistema STEP2), ki imajo sedež v tujini.

Kaj so njihove prednosti?

Prednost je predvsem ta, da je za te banke izvajanje plačil preko sistema STEP2 **stroškovno in časovno učinkovitejše**.

4.4 REFORMA PLAČILNEGA PROMETA

4.4.1 Plačilni sistem SEPA

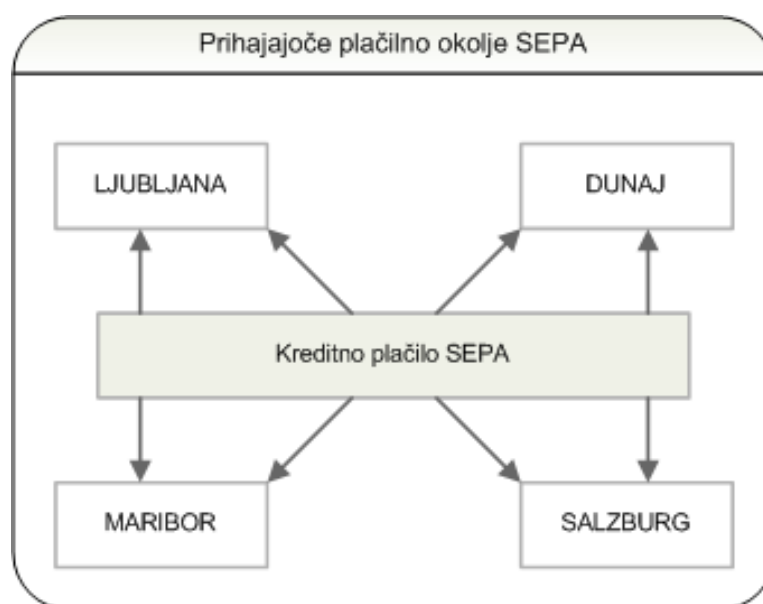
SEPA (angl. Single Euro Payments Area) oz. enotno območje plačil v evrih je območje, znotraj katerega lahko prebivalci, podjetja in drugi subjekti plačujejo in prejemaajo plačila v evrih znotraj Evrope, tako znotraj državnih meja kot čezmejno, **pod enakimi osnovnimi pogoji, z enakimi pravicami in obveznostmi** ne glede na to, kje znotraj tega območja se nahajajo.

Geografsko SEPA zajema 27 držav članic EU, Islandijo, Liechtenstein, Norveško in Švico. Osnovni gradniki SEPA so trije plačilni instrumenti:

- **kreditna plačila SEPA** (na voljo od 28. januarja 2008),
- **direktne obremenitve SEPA** (na voljo od 1. novembra 2010) ter
- **plačilne kartice** (usklajevanje z okvirom SEPA poteka od 1. januarja 2008).

Slika 18: Današnje plačilno okolje

Vir: http://www.ujp.gov.si/docDir/SEPA/SEPA_INFO.pdf (26. 4. 2011)

Slika 19: SEPA plačilno okolje

Vir: http://www.ujp.gov.si/docDir/SEPA/SEPA_INFO.pdf (26. 4. 2011)

Bankart je v imenu bank in hranilnic, udeleženk plačilnega sistema SEPA IKP, **pridobil dovoljenje Banke Slovenije** za oblikovanje plačilnega sistema SEPA IKP, sam kot klirinška hiša pa dovoljenje za opravljanje storitev plačilnega sistema SEPA IKP.

Bankard je vzpostavil infrastrukturo **SIMP**, to je **Infrastruktura za Mala Plačila**. V okviru SIMP je vzpostavil naslednje plačilne sisteme **SEPA**:

- **SEPA Interna kreditna plačila** (SEPA IKP) – namenjen procesiranju kreditnih plačil v SEPA standardu znotraj države,
- **SEPA Eksterna kreditna plačila** (SEPA EKP) – namenjen procesiranju čezmejnih kreditnih plačil v SEPA standardu,
- **osnovna shema za direktne obremenitve SEPA** (SEPA EDD CORE) – namenjena praviloma plačnikom potrošnikom in

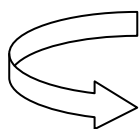
- **B2B shema za direktne obremenitve SEPA** (SEPA EDD B2B) – namenjena izključno plačnikom – pravnim osebam, zasebnikom in samostojnim podjetnikom.

Več o novem plačilnem sistemu SEPA preberite na internetnih straneh, dostopno na: <http://www.zbs.si>, <http://www.bankart.si>, www.europeanpaymentscouncil.org in www.sepa.si.

4.4.2 Univerzalni plačilni nalog – obrazec UPN!

V želji po poenotenju plačevanja, ki je posledica vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih – SEPA v Sloveniji, so banke pripravile nov obrazec UPN – univerzalni plačilni nalog.

Obrazec UPN je začel veljati novembra 2010 in **postopno nadomešča** obstoječe obrazce za plačila, to so: posebna položnica PP02, bančni nalog BN02 in regulirano plačilo RP01.

Za kaj se uporablja obrazec UPN?

Univerzalni plačilni nalog se uporablja za:

- negotovinska (kreditna) plačila;
- gotovinska plačila (nakazila v gotovini), s katerimi plačniki poravnajo obveznosti s predložitvijo gotovine;
- pologe gotovine na transakcijske račune pri banki;
- dvige gotovine s transakcijskih računov pri banki.

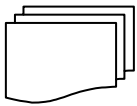
Prednosti obrazca UPN so, da je enoten obrazec za plačila, univerzalni plačilni nalog za domača in čezmejna plačila v evrih ter da je z njim omogočeno preprosto in pregledno plačevanje.

Banke in hranilnice, članice Združenja bank Slovenije, so ustanovile Zbirni center Bankarta z namenom, **da bi poenotile in racionalizirale postopke pri poslovanju z novimi plačilnimi instrumenti med udeleženci plačilnega sistema.**

Naloge Zbirnega centra Bankarta so:

- da v elektronski obliki sprejema, sortira in posreduje podatke ali informacije vsem udeležencem sistema in
- hkrati vodi ustrezno statistično spremljavo poslovanja.

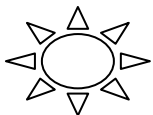
Več o Zbirnem centru Bankart preberite v dokumentih: [Navodila in standardi za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra](#) in operativnih navodilih [Vključevanje poslovnih partnerjev v Zbirni center](#).

Povzetek poglavja

Plačilni sistemi so pomemben del finančne infrastrukture v tržnih gospodarstvih in s svojim zanesljivim in z učinkovitim delovanjem prispevajo k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstev.

Temeljna naloga plačilnih sistemov je omogočiti poravnavo denarnih obveznosti, ki nastajajo pri poslovanju ekonomskih subjektov na trgih dobrin in finančnih trgih. Uporabniki od plačilnih sistemov pričakujejo, da bodo svojo nalogo opravili varno, hitro in učinkovito, tako da bodo dolžniki lahko preko njih poravnali svoje obveznosti do upnikov.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Pojasnite pojma plačilni sistem in plačilni promet.
- Katere so prednosti vključitve Slovenije v plačilne sisteme TARGET2 in STEP2?
- Pojasnite, kaj je sistem velikih vrednosti. Katera plačila se izvajajo v sistemu velikih vrednosti?
- Opišite sistem malih vrednosti; katere so njegove bistvene značilnosti?
- Katere so novitete novega plačilnega sistema SEPA?
- Pojasnite, na kaj moramo biti pozorni pri stečaju podjetja z vidika plačilnih instrumentov.
- Primerjajte ponudbi dveh bank v Sloveniji na področju izvajanja plačilnega prometa. Kakšne so vaše ugotovitve?

5 PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

Banka mora spoštovati Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranje terorizma (ZPPDFT) (celotna vsebina zakona dostopna na spletni strani: http://www.uradni-Temelji_bančnega_poslovanja_list.si/1/objava.jsp?urlid=200760&stevilka=3206, 10.10.2009) in nima alternative, saj naj bi finančno posredništvo opravljala s čistim denarjem. Pranje denarja pa je aktivnost, s katero se na videz spremeni izvor nezakonito pridobljenega denarja v zakonitega

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Pojem pranja denarja in financiranja terorizma.
- Naloge in obveznosti bank.
- Indikatorji za prepoznavanje sumljivih transakcij.
- Ukrepi za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

Spoznali boste strokovne izraze: indikator, pranje denarja, financiranje terorizma, notranja kontrola.

Dobili boste odgovor na vprašanje: Kakšne so lahko posledice za banke, če se bančne storitve zlorabijo za namene pranja denarja in financiranja terorizma?

5.1 POJEM PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

Pranje denarja je katero koli ravnanje, s katerim se prikriva izvor denarja ali drugega premoženja, pridobljenega s kaznivim dejanjem, in vključuje:

- zamenjavo ali kakršen koli prenos denarja ali drugega premoženja, ki izvira iz kaznivega dejanja;
- skrivanje ali prikrivanje prave narave, izvora, nahajanja, gibanja, razpolaganja, lastništva ali pravic v zvezi z denarjem ali drugim premoženjem, ki izvira iz kaznivega dejanja.

Financiranje terorizma po Zakonu o pranju denarja in financiranju terorizma (ZPDPT) je zagotavljanje ali zbiranje oziroma poskus zagotavljanja ali zbiranja denarja ali drugega premoženja zakonitega ali nezakonitega izvora, posredno ali neposredno, z namenom ali zavedajoč se, da bo v celoti ali delno uporabljeno za izvedbo terorističnega dejanja ali da ga bo uporabil terorist oziroma teroristka ali teroristična organizacija.

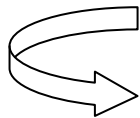
Teroristično dejanje je kaznivo dejanje, določeno v 2. členu Zakona o ratifikaciji Mednarodne konvencije o zatiranju financiranja terorizma (2. člen konvencije; Uradni list RS – MP, št. 21/04). Več o tem si preberite v Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, dostopno na:

http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r04/predpis_ZAKO4684.html.

5.2 NALOGE IN OBVEZNOSTI BANK

Slovenija je v Zakonu o preprečevanju pranja denarja (ZPPDen-1) upoštevala:

- Direktivo Evropskega Sveta št. 91/308/EEC o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja z dne 10.06.1991 in
- Direktivo št. 2001/97/EC Evropskega parlamenta in Evropskega sveta z dne 04.12.2001 o spremembah in dopolnitvah Direktive Evropskega Sveta št. 91/308/EEC o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja.

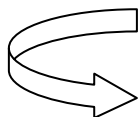
Kaj so osnovne naloge in obveznosti bank po zakonu?

Osnovne naloge in obveznosti bank so:

- identificiranje stranke in transakcije, vodenje evidenc ter hranjenje podatkov;
- sporočanje informacij Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- imenovanje pooblaščenca in izobraževanje kadrov in
- zagotavljanje notranje kontrole pri odkrivanju primerov pranja denarja.

5.3 INDIKATORJI ZA PREPOZNAVANJA SUMLJIVIH TRANSAKCIJ

Pri vseh transakcijah, ki jih opravi pralec denarja, lahko opazimo le drobne elemente, ki nakazujejo na neobičajna dejanja. Postavi se vprašanje, kako zaznati razliko pri transakciji. Za lažjo in učinkovitejše preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma se je izoblikoval seznam indikatorjev sumljivih transakcij.

Kaj so indikatorji?

Indikatorji predstavljajo nekakšne oporne točke, ki so v pomoč zaposlenim, da pozorneje preverjajo možnost obstoja razlogov za sum pranja denarja.

Gre za navedbo primerov transakcij, ki so ekonomsko in pravno nelogični in ne sovpadajo s strankinim poslovanjem, ter neobičajnih okoliščin, s katerimi delavci lažje prepoznavajo sumljive transakcije

Seznam indikatorjev temelji na dveh temeljnih načelih:

- **spoznati svojo stranko in**
- **spoznati njeno poslovanje.**

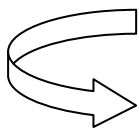
Poznavanje stranke predstavlja izhodišče za ugotavljanje, ali pri določenih transakcijah obstajajo razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja po Kazenskem zakoniku RS (Kazenski zakonik Republike Slovenije z uvodnimi pojasnili Boštjana Penka in Klavdija Stroliga in stvarnim kazalom Vida Jakulina, 1999, 21–68).

Več o indikatorjih si preberite v literaturi: Seznam indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij družbe Deloitte & Touche Revizija d. o. o. Ljubljana, Deloitte & Touche. 2002. str. 1–2.

5.4 UKREPI ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

Temeljni cilji in načela, ki jih morajo banke upoštevati pri izvajanju svojih politik preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, so:

- **vzpostaviti učinkovite preventivne ukrepe** in tako preprečiti možnost zlorabe banke za pranje denarja;
- **določiti in tekoče spremljati izvajanje notranjih kontrol**, da se prepreči izvedba poslov, s katerimi bi banka lahko pomagala pri financiranju terorizma, terorističnih skupin in njihovih akcij;
- **dosledno upoštevati uveljavljeno načelo POZNAJ STRANKO, S KATERO POSLUJEŠ**, kar pomeni, da je velik poudarek namenjen kakovostnemu pregledu stranke tako pri pridobivanju predpisanih podatkov in dokumentov kot tudi pri spremljanju njenega poslovanja.

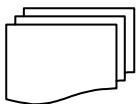

Kakšne so lahko posledice za banke, če se bančne storitve zlorabijo za namene pranja denarja in financiranja terorizma?

Posledice so lahko:

- **izguba zaupanja** pri poslovnih partnerjih in v javnosti;
- **izguba zaupanja** lastnikov banke;
- **izguba zaupanja** organov nadzora v sposobnost vodstva, da varno in uspešno obvladuje procese poslovanja;
- **uporaba pravnih sredstev zoper** banko, vodstvo in zaposlene.

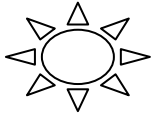
Več o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma si preberite v Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT), Uradni list RS, št. 60/2007.

Povzetek poglavja

V skladu z Zakonom o pranju denarja in preprečevanju terorizma (ZPDPT) so banke in hranilnice zavezanci za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

Zato mora vsaka banka v svoje poslovanje vključiti postopke, določene z zakonom in podzakonskimi akti, pa tudi spodbujati zavest bančnikov, da razkrivajo poskuse pranja denarja. Pri tem je **bistvenega pomena, da banka čim boljše pozna svojo stranko** oz. njeno premoženjsko stanje in v primeru sumljivega poslovanja to sporoči Uradu RS za preprečevanje pranja denarja.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Pojasnite pojma pranje denarja in financiranje terorizma.
- Katere indikatorje sumljivih transakcij poznate? Opišite jih.
- Menite, da je slovenska zakonodaja dovolj učinkovita za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma?
- Opišite primer sumljive transakcije pranja denarja, ki se ga spomnite iz prakse oz. ste o njem prebrali v dnevnikih časopisih.
- Menite, da je v Republiki Sloveniji vzpostavljen učinkovit sistem preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma? Utemeljite odgovor.

6 BANČNI SISTEM

Poslovne banke so v rastočih gospodarstvih običajno najpomembnejši finančni posredniki, ki na eni strani zbirajo prosta denarna sredstva, na drugi pa navedena sredstva nalagajo deficitarnim gospodarskim celicam tako, da jim spreminjajo ročnost, obseg in tveganje. Slovenska podjetja se še vedno v pretežni meri financirajo na tradicionalen način, s kreditiranjem bank, zato je pri slovenskih bankah izpostavljenost tveganjem še vedno skoncentrirana pri bančnih poslih, povezanih s financiranjem podjetij (Jamnik Skubic, 2002).

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Predstavitev bančnega sistema.
- Vloga banke v tržnem gospodarstvu.
- Načela bančnega poslovanja.
- Organizacijska struktura banke.

Spoznali boste strokovne izraze: kapitalska ustreznost, velika izpostavljenost, kapitalski količnik, kvalificiran delež, povezane osebe.

Dobili boste odgovor na vprašanje: Ali slovenske banke dobro izvajajo svoje funkcije in nalogo motorja za razvoj gospodarstva RS?

6.1 PREDSTAVITEV BANČNEGA SISTEMA

Bančni sistem je del finančnega oziroma gospodarskega sistema, s katerim je povezan po trgu, kjer nenehno krožita blago in denar. V okviru finančnega sistema **je njegova glavna naloga omogočanje prenosa denarnih sredstev** od tistih, ki razpolagajo z viški teh sredstev, k tistim, ki jim sredstev primanjkuje.

Bančni sistem je v organsko in smiselno celoto povezana skupnost različnih bank v narodnem gospodarstvu. Tvorijo ga centralna banka, v Sloveniji je to Banka Slovenije, in poslovne banke, ki jih opredeljujemo kot depozitne finančne institucije.

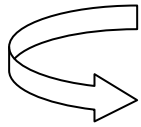

Slika 20: Banka Slovenije

Vir: <http://www.bsi.si> (10. 11. 2009)

Vloga centralne banke je omogočanje nemotenega funkcioniranja bančnega in finančnega sistema. Vodi monetarno politiko z izborom optimalnega režima vodenja. Preprečuje širjenje nelikvidnosti in insolventnosti bank, delujejo v javnem interesu in ne maksimirajo profita.

Banka v tržnem gospodarskem sistemu pa je samostojna finančna organizacija, ki posluje z namenom pridobivanja dobička. Torej se mora obnašati podjetniško, opravljajoč pri tem posredniško, pridobitniško in oskrbovalno funkcijo.

Katere vrste bank poznamo ?

To so **univerzalne in specializirane banke.**

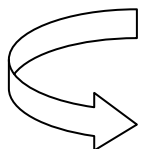
Univerzalne banke (universal bank) so take banke, katerih struktura poslov je celovita. To pomeni, da lahko komitenti banke (podjetja, prebivalstvo) realizirajo vse bančne posle v tej banki. Znano je, da ima tako univerzalna banka, pri kateri se lahko opravljajo vsi bančni posli »pod eno streho«, kakor tudi specializirana banka, ki je usposobljena samo za eno vrsto bančnih poslov, prednosti in slabosti.

Struktura poslov **specializiranih bank** (specialized bank) je enostranska. Ukvarjajo se s samo eno vrsto poslov oziroma z več medsebojno povezanih bančnih poslov (depozitne banke, kreditne banke, hranilnice itd.).

V zadnjih letih je v razvitem svetu prisotna tendenca, da banke postanejo finančni servis. Tako je univerzalna banka ponovno prevzela svoje pomembno mesto pri vedno bolj diverzificiranem finančnem posredovanju in svetovanju. To seveda ne pomeni, da so izginili samostojni specializirani posredniki. Nasprotno, tudi teh je vedno več. Vendar je pri njih prisotna težnja k diverzifikaciji in preraščajo v čim kompletnejši servis.

6.2 VLOGA BANKE V TRŽNEM GOSPODARSTVU

Poslovne banke so verjetno v vseh tržnih gospodarstvih najpomembnejše institucije, ki sprejemajo vloge. Od bančnega sistema sta odvisna število in velikost bank. Prav tako bančni sistem in denarna politika določata ročnost naložbenih in posojilnih poslov. Za vse banke je bolj ali manj značilno, da sprejemajo vrsto različnih vlog, ki se razlikujejo glede na določene značilnosti (ročnost, donosnost, zavarovanje, pogoji predčasnega dviga, dodatne storitve).

Banka opravlja v tržnem bančnem sistemu več funkcij, katere med njimi so najpomembnejše?

Glavne funkcije banke so:

- **posredniška funkcija,**
- **oskrbovalna funkcija,**
- **pridobitniška funkcija in**
- **selektivna funkcija.**

6.2.1 Posredniška funkcija banke

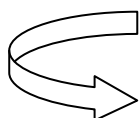
Posredniška funkcija je primarna, medtem ko so ostale izvedene. Zbiranje finančnih presežkov je zelo pomembno za poslovno banko, saj tako pridobljen finančni potencial omogoča večje in širše poslovanje banke.

Finančna osnova posredniške funkcije poslovnih bank so torej **finančni suficiti**, ki nastajajo v nefinančnem sektorju narodnega gospodarstva. Koliko sredstev bodo banke lahko zbrale, je odvisno predvsem od **cene (pasivna obrestna mera)**, ki jo banke plačujejo za pri njih naložena sredstva.

6.2.2 Oskrbovalna funkcija banke

Oskrbovalna funkcija izhaja iz posredniške, saj smisel zbiranja denarnih sredstev ni, da jih banka obdrži pri sebi, ampak da jih plasira in s tem oskrbuje deficitarne osebe narodnega gospodarstva.

Plasiranje sredstev pa ni nujno le zaradi funkcije, ki jo imajo banke v svojem okolju, ampak tudi zaradi njih samih. Banke namreč poslujejo po načelu rentabilnosti, s plasiranjem sredstev ustvarjajo prihodke, s katerimi zagotavljajo kritje stroškov zbiranja sredstev in ustvarjajo dobiček zase in za svoje ustanovitelje, delničarje.

Kako banko optimalno izvaja svojo oskrbovalno funkcijo ?

Banka izvaja svojo oskrbovalno funkcijo tako, da daje kreditojemalcem sredstva:

- **na voljo takrat in v višini, ko jih in koliko jih ti potrebujejo;**
- **z rokom vračanja, ki ustreza realnim zmožnostim kreditojemalcev in**
- **v pravem znesku kredita.**

Primer 7: Posledice odobritve nepravilnih zneskov kredita

1. Podjetje Luna d. o. o. ima letni obseg prihodkov 1 milijon evrov. Podjetje zaprosi banko za kedit z rokom vračila 1 leto v znesku 500 tisoč evrov. Za zavarovanje ponudi zastavo proizvodne opreme.

Kakšne so lahko posledice odobritve prevelikega zneska kredita in zakaj?

Ker je kredit odobren v prevelikem znesku upoštevajoč letni obseg poslovanja podjetja, bo kreditojemalec imel težave pri odplačevanju. Ker kredit ne bo mogel odplačati v roku enega leta, bo moral prositi za podaljšanje roka vračila. S tem se bodo povečali tudi njegovi stroški financiranja.

2. Podjetje Sonce d. o. o. zaprosi banko za investicijski kredit v znesku manjkajočih 2 milijona evra. Banka mu odobri kredit v znesku 1,5 milijona evra.

Kakšne so lahko posledice odobritve premajhnega zneska kredita in zakaj?

Kadar pa je kredit odobren v premajhnem znesku, bo kreditojemalec imel težave pri financiranju svoje investicije, hkrati pa tudi pri odplačevanju kredita, saj mu nedokončana investicija, do česar bo prišlo zaradi premajhnih sredstev, ne bo omogočala ustvarjanja dobička, ki bi mu omogočal pravočasno vračanje kredita.

6.2.3 Pridobitniška funkcija banke

Pridobitniška funkcija kot izvedenka posredniške funkcije pomeni:

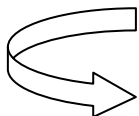
- da se banka ravna po načelu rentabilnosti,
- oziroma da se banka obnaša podjetniško, torej da zbira sredstva po kar se da najnižji možni ceni oz. obrestni meri ter plasira sredstva po kar najvišji obrestni meri.

Trg postavlja meje za obrestne mere glede na ponudbo in povpraševanje po finančnih sredstvih.

Banka mora določiti takšno obrestno mero, **ki bo kar najnižja možna, vendar bo dovolj spodbudna za varčevalce, da bodo svoje prihranke varčevali pri banki;**

določiti takšno obrestno mero za plasirana sredstva, **ki bo prinesla kar največji dohodek, vendar se povpraševanje po finančnih sredstvih ne bo znižalo pod ponudbo zbranih finančnih sredstev.**

Kaj vpliva na rentabilnost bank ?

Na rentabilnost bank vplivajo poleg obrestnih mer še:

- **večji prihodki od nekreditnih poslov in**
- **nižji stroški v zvezi s celotnim poslovanjem banke.**

6.2.4 Selektivna funkcija banke

Selektivna funkcija banke se izvaja ob upoštevanju bančnih načel rentabilnosti, varnosti in likvidnosti.

V tržnem gospodarstvu je instrument selekcije obrestna mera, ki teoretično raste tako dolgo, da se povpraševanje in ponudba finančnih sredstev izravnata.

Selekcija povpraševalcev se izvaja tudi pri odobravanju kreditov po načelu varnosti, kar pomeni, da bo odobrila kredit tistim prosilcem, pri katerih predvideva, da lahko le-tega vrnejo ob dogovorjenem roku ter poravnajo vse obveznosti iz naslova odobritve kredita (Fišer, 1990).

Primer 8: Prikaz izvajanja funkcij banke

POSREDNIŠKA FUNKCIJA					
Zbiranje sredstev			Kreditiranje		
Komitent	Viri sredstev	Znesek v €	Komitent	Kredit	Znesek v €
Komitent A	Kratkoroč. depozit	10.000	Komitent D	Kratkoročni kredit	35.000
Komitent B	Sredstva na TRR	3000	Komitent E	Kratkoročni kredit	10.000
Komitent C	Dolgoroč. depozit	100.000	Komitent F	Dolgoročni kredit	50.000
			Komitent G	Dolgoročni kredit	15.000
OSKRBOVALNA FUNKCIJA					
Odobritev	Komitent	Namen	Znesek v €	Ročnost	Obrestna mera
Lim. na TRR	Komitent D	Za tekoč. likv.	5.000	3 mesece	Euribor + 3,1 %
Kratk. kredit	Komitent D	Za obrat. sred.	35.000	6 mesecev	Euribor + 2,8 %
Kratk. kredit	Komitent E	Za obrat. sred.	10.000	1 leto	Euribor + 3,5 %
Dolg. kredit	Komitent F	Za izgrad. hale	50.000	5 let	Euribor + 4,2 %
Dolg. kredit	Komitent G	Za nak. stroja	15.000	3 leta	Euribor + 4,0 %
PRIDOBITNIŠKA FUNKCIJA					
Zbrana sredstva			Kredit		
Vrsta sredstev	Obrestna mera	Kredit	Obrestna mera	Obrestna marža	
Sredstva na TRR	Euribor + 0,3 %	Kredit 1	Euribor + 2,8 %	+ 2,5 %	
Sredstva na TRR	Euribor + 0,3 %	Limit na TRR	Euribor + 3,1 %	+ 2,8 %	
Depozit 1-n	Euribor + 2,2 %	Kredit 3	Euribor + 4,2 %	+ 2,0 %	
		Kredit 4	Euribor + 3,8 %	+ 1,6 %	
Depozit 2-n	Euribor + 1,5 %	Kredit 5	Euribor + 4,0 %	+ 2,5 %	
		Kredit 6	Euribor + 3,0 %	+ 1,5 %	
SELEKTIVNA FUNKCIJA					
Komitent	Boniteta	Odobritev	Znesek v €	Obrestna mera	Ročnost
Komitent D	A	DA	50.000	Euribor + 2,8 %	1 leto
Komitent H	D	NE	-	-	-
Komitent E	B	DA	30.000	Euribor + 3,2 %	6 mesecev
Komitent F	C	DA	20.000	Euribor + 4,0 %	3 mesece
Komitent G	B	DA	10.000	Euribor + 3,5 %	6 mesecev
Komitent I	E	NE	-	-	-

Vir: Lasten, 2011

6.3 NAČELA BANČNEGA POSLOVANJA

6.3.1 Načelo likvidnosti

Pod likvidnostjo razumemo stanje banke, da je vselej sposobna izpolnjevati svoje dospele obveznosti. Načelo likvidnosti narekuje bankam skladnost med sredstvi in roki naložb oziroma plasmajev. To pomeni, da lahko banka kratkoročne vire sredstev praviloma plasira le

v kratkoročne plasmaje, za dolgoročne plasmaje pa mora razpolagati z dolgoročnimi sredstvi. To načelo je tako pomembno za bančno poslovanje, da ga imenujejo »zlato bančno pravilo«.

Nelikvidnost banke je največkrat posledica (Pernek, 1999):

- odobravanja kreditov nad kreditnim potencialom bank;
- nezadostnega reagiranja pri neplačevanju obveznosti s strani kreditorejmalcev;
- odliva depozitov v druge banke.

Zakon o bančništvu ob omembi pojma likvidnosti le-tega ločuje na likvidnosti in na solventnost. V čem se pojma razlikujeta?

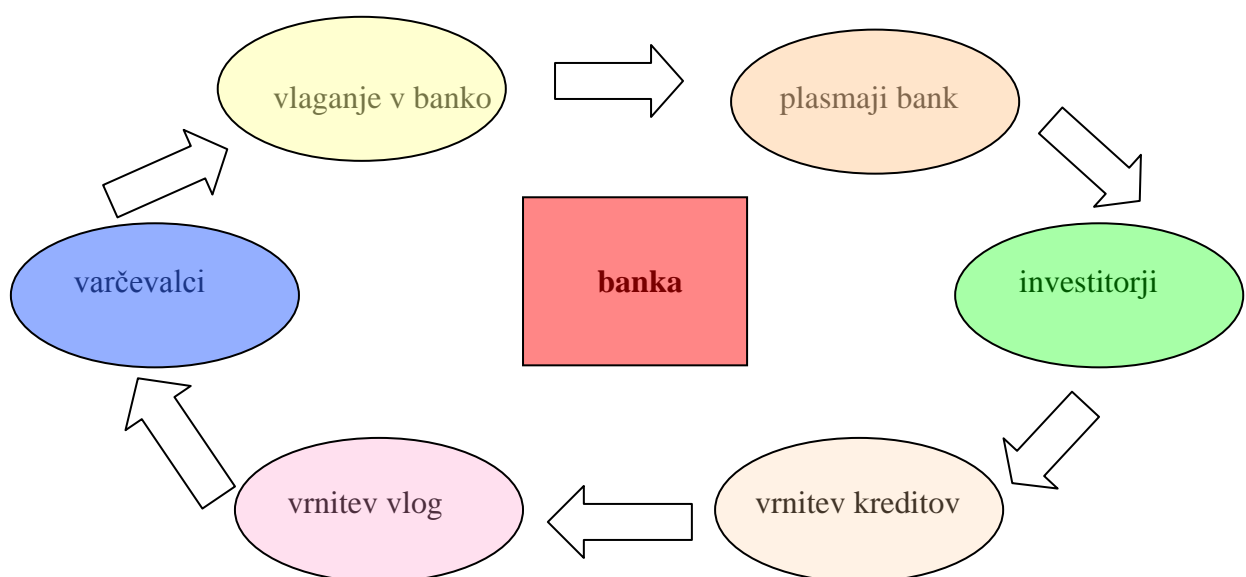
- **Likvidnost** pomeni »takšno poslovanje banke, da je v vsakem trenutku sposobna pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti«,
- **solventnost** pa, »da je banka trajno sposobna izpolniti vse svoje obveznosti«.

6.3.2 Načelo varnosti

Drugo temeljno načelo bančnega poslovanja je načelo varnosti, ki pomeni za banko, koliko je sigurna, da bodo njeni poslovni partnerji v dogovorjenem roku izvršili vse svoje obveznosti do banke. Vendar pa se načelo ne pojavlja samo pri plasmajih, ampak tudi pri zbiranju sredstev. Načelo varnosti se nanaša tudi na vloge pri bankah in pomeni, da bodo vloge vrnjene vlagateljem.

Varnost vlog je za banko zelo pomembna, kajti vlagatelji bodo svoje prihranke vlagali v tiste banke, kjer menijo, da so vloge varne. Interes banke pa je, da bo zbrala veliko sredstev za kreditiranje in druge plasmaje.

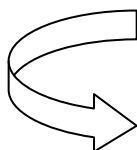
Slika 21: Krogotok sredstev v banki
Vir: Lasten, 2009

6.3.3 Načelo rentabilnosti

Načelo rentabilnosti predstavlja samo bistvo ustanavljanja bank. Banka ni zgolj zainteresirana za to, da ji kreditojemalci dana sredstva vrnejo, temveč tudi za to, da bodo sredstva čim boljše naložena. Banke zato usmerjajo svoja sredstva v dobičkonosne naložbe, to je v naložbe, ki bodo dale čim boljše poslovne rezultate.

Temeljni cilj in namen ustanavljanja bank je bil in je vsekakor ustvarjanje dobička.

Z vidika rentabilnosti je osnovna orientacija bank visoke aktivne obresti in nizke pasivne obresti. Vendar pa ta orientacija ne more držati popolnoma, ampak se mora banka prilagajati pogojem finančnega trga.

Obrestna mera kot cena vpliva na povpraševanje in ponudbo denarne akumulacije. Kako?

- Pri **višjih aktivnih obrestnih merah** bo povpraševanje po kreditih padlo.
- Pri **nižjih pasivnih obrestnih merah** pa se bo zopet zmanjšala ponudba presežkov denarne akumulacije, tako s področja gospodarstva kot od prebivalstva.

6.3.4 Načelo tržnosti

Načelo tržnosti oz. marketinško načelo pomeni, da je delovanje banke usmerjeno **k optimalni zadovoljitvi potreb komitentov**, ob doseganju **čim ugodnejšega finančnega rezultata – dobička**. Marketinško načelo je v bistvu načelo, da banka svoji stalni stranki vedno da denar, kadar ga ta potrebuje, seveda pa ni izključena funkcija banke, da svojemu komitentu svetuje o njegovih dejanskih potrebah. (Crnkovič,1989.)

V nadaljevanju je v sliki prikazan prodajni in marketinški koncept v banki (Fišer, 1990):

	Usmerjenost	Sredstva	Cilj
<u>Prodajni koncept:</u>	Storitve	Prodaja in promocija prodaje	Dobički skozi obseg prodaje
<u>Marketinški koncept:</u>	Komitentove potrebe	Marketinški instrumentarij in metode	Dobički skozi zadovoljnost komitenta

Slika 22: Prodajni in marketinški koncept v banki
Vir: Fišer, 1990

Da se lahko banka ravna po načelu tržnosti, mora imeti razvit bančni marketing.

Kaj je bančni marketing?

Bančni marketing pa je:

- **planirano, organizirano in nenehno proučevanje** spreminjajočih se finančnih potreb, želja in interesov komitentov z namenom,
- **odzvati se tem potrebam** preko ustvarjalnih in učinkovitih akcijskih programov prodaje bančnih storitev.

6.4 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA BANKE

Konkretna organizacijska struktura banke je odvisna od razmer, v katerih deluje banka, zato najboljša oblika organizacijske strukture za vse banke ne obstaja, pač pa vsaka banka oblikuje svojo organizacijsko strukturo glede na situacijske spremenljivke: uporabljeno tehnologijo, značilnosti okolja, velikost banke, cilje in strategije banke ter značilnosti ljudi v banki.

6.4.1 Notranja organiziranost banke

Tradicionalno so poslovne banke organizirane izrazito hierarhično, s številnimi ravni odločanja, z natančno predpisanimi postopki, ki v razvejani organizacijski strukturi preprečujejo posameznim oddelkom ali zaposlenim, da bi se prilagajali potrebam komitentov.

V slovenskih poslovnih bankah prevladuje **hierarhična organizacijska struktura** poslovno enotnega tipa, kombinirana s štabnimi službami. V strukturi so prisotne številne ravni, po katerih potekajo navodila od zgoraj navzdol, informacije pa se posredujejo v nasprotni smeri.

6.4.2 Vrste organizacijskih enot banke po organizacijskih nivojih

Posle banke vodi uprava. V okviru vodstva banke so organizirane **štabne službe** oz. organizacijske enote skupnega pomena, kot so: sekretariat banke, služba notranje revizije, služba obvladovanja tveganj, služba strateškega razvoja, služba marketinga in stikov z javnostmi ter pravna in kadrovska služba.

Uprava lahko imenuje ali razporedi na opravljanje posameznih nalog **pooblaščenca uprave**, kot je npr. pooblaščenec za varnostno politiko, pooblaščenec za pranje denarja ipd.

Poslovne aktivnosti banke so organizirane v **sektorjih ali direkcijah**, to so organizacijske enote, ki združujejo več poslovnih funkcij. Delo takšnih organizacijskih enot praviloma vodi direktor oz. vodja organizacijske enote, to je delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

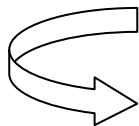
Sektorji se nadalje delijo na oddelke oz. **centre, službe in predstavništva**, ki so rangirani glede na obseg in vsebino dela, ki se tam opravljajo.

V skladu s poslovno politiko banke se lahko kot teritorialne enote ustanovijo **komercialni centri in predstavništva**.

6.4.3 Funkcionalna organiziranost banke

Z vidika obvladovanja tveganj v bankah je osnovno načelo organiziranost bank, da so komercialni posli funkcionalno ločeni od postopkov in nadzora v zaledni službi, računovodstva in spremljave.

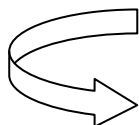

Kako se mora upoštevati osnovno načelo organiziranosti bank?

1. **Funkcionalna in organizacijska ločenost** komerciale od ostalih funkcij mora biti zagotovljena na vseh nivojih, vključno z nivojem uprave.
2. Pri posamezni transakciji mora biti zagotovljeno, **da medsebojno nezdružljivih nalog ne opravlja ista oseba.**

Poslovno enotna organizacijska struktura banke glede na vrsto bančnih storitev temelji na razčlenitvi poslovanja banke na poslovne funkcije in v okviru teh opredelitev področja poslovanja, na podlagi katerih se nato v organizacijski strukturi oblikujejo posamezne enote.

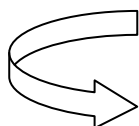
Z ozirom na zgoraj navedeno je organizacijska struktura banke v globalu razdeljena na komercialo, finančne storitve in podporo poslovanju.

Katere oblike poslovanja banke obsega komerciala?

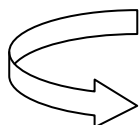
Komerciala se nadalje deli na:

- poslovanje s pravnimi osebami,
- poslovanje s fizičnimi osebami,
- poslovno mrežo kot teritorialno obliko poslovanja s komitenti (pravnimi in fizičnimi osebami na terenu) ter
- spremljavo naložb.

Kaj so finančne storitve?

Finančne storitve so storitve v bankah, ki se izvajajo v glavnem na področju zakladništva in investicijskega bančništva. V okviru zakladništva se odvija poslovanje med bankami in drugimi udeleženci trga denarja v državi in v tujini.

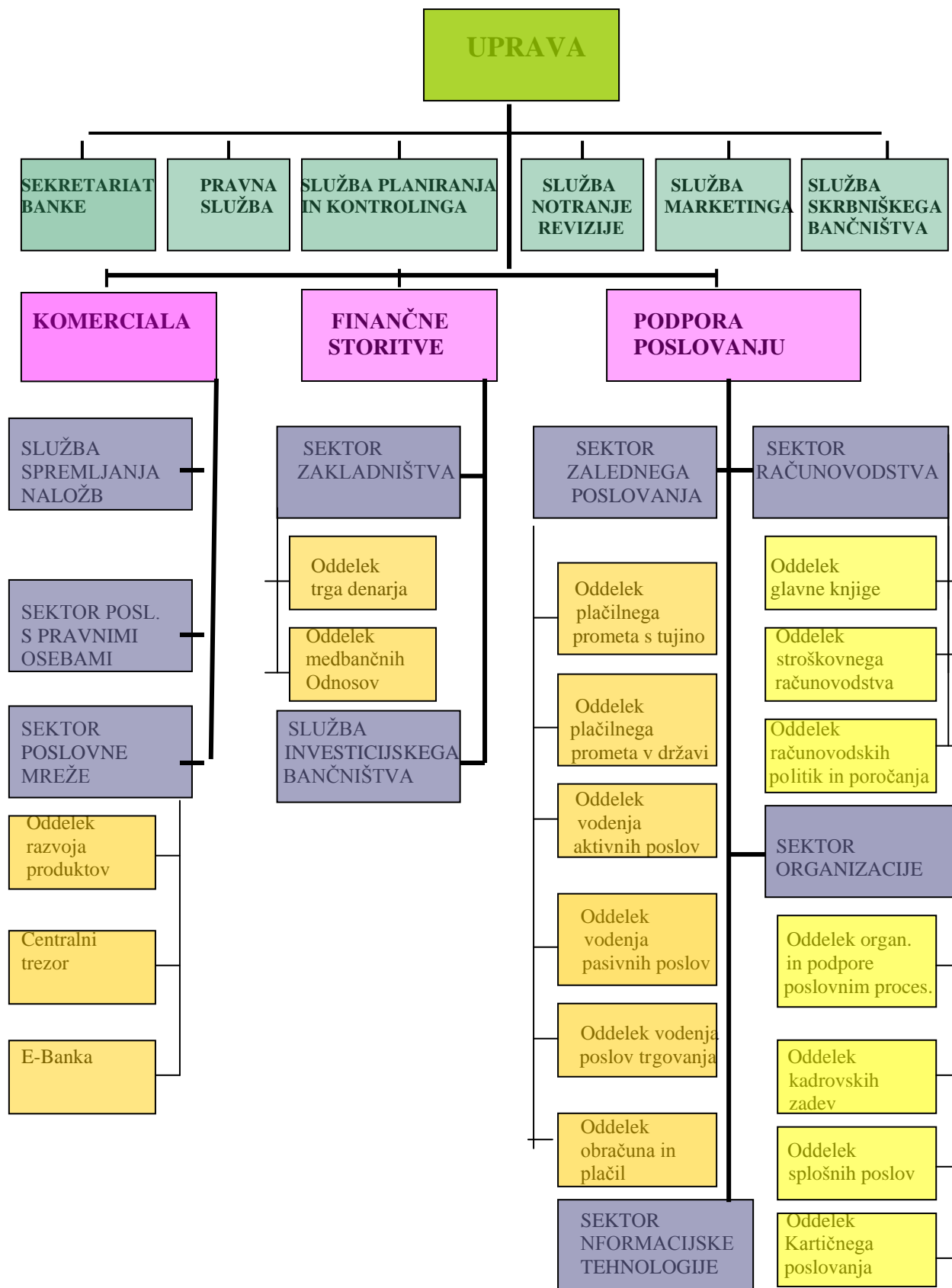

Katere organizacijske enote razvrščamo v podporo poslovanju banke?

Pod **podporo poslovanju banke** se uvrščajo organizacijske enote, ki izvajajo postopke in nadzor v:

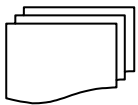
- **zalednih službah,**
- **računovodstvu in**
- **informacijski tehnologiji.**

V nadaljevanju podajamo primer organizacijske sheme ene od slovenskih bank.

Slika 23: Organizacijska shema Banke Koper
Vir: <http://www.banka-koper.si> (26. 4. 2011)

Na osnovne značilnosti organizacijske strukture banke ima pomemben vpliv SKLEP o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice (dostopno na spletni strani: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r04/predpis_SKLE6804.html).

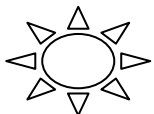

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo se seznanili z bančnim sistemom, z vlogo in s funkcijami banke v tržnem gospodarstvu ter s temeljnimi načeli bančnega poslovanja. Banke so pri svojem poslovanju vezane na veliko strožja načela, kot sicer veljajo za gospodarske družbe. To je nujno potrebno predvsem zaradi varovanja vlagateljev oziroma komitentov banke.

Pomembno vlogo v bančnem sistemu ima Banka Slovenije, ki vodi monetarno politiko z izborom optimalnega režima vodenja. Banka Slovenije preprečuje širjenje nelikvidnosti in insolventnosti bank, deluje v javnem interesu in ne maksimira profita.

Videli smo, da je pomemben generator denarja v obtoku poslovna banka, ki z izvajanjem svojih funkcij posredovanja denarja multiplicira začetni znesek denarja. Obseg multiplikacije pa je odvisen od monetarne politike oz. denarne politike, ki jo izvaja Banka Slovenije.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Pojasnite vlogo in funkcije banke v tržnem gospodarstvu. Zakaj so banke tako pomembne za delovanje neke družbe in gospodarstva?
- Kakšne so po vašem mnenju razlike v poslovanju med banko v državnem lastništvu in banko z razpršenimi lastniki ter bankami v tuji lasti?
- Katera načela bančnega poslovanja poznate? Navedite njihov pomen in vpliv na zaupanje komitentov.
- Kako sta povezana načelo varnosti in načelo rentabilnosti? Ali lahko banke odobravajo kredite z visokimi donosi? Argumentirajte odgovor!

7 BANČNI SISTEM V SLOVENIJI

Bančni sistem v Sloveniji tvorijo Banka Slovenije in poslovne banke in hranilnice. Slovenski bančni sistem je sistem univerzalnih bank, ker je v Sloveniji večje število bank, ki opravljajo celovito strukturo poslov. Komitenti banke lahko realizirajo večino bančnih poslov v tej banki. Manj je specializiranih bank, ki bi se ukvarjale samo z eno vrsto poslov.

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

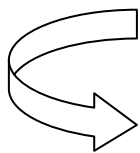
- Predstavitev bančnega sistema v Sloveniji.
- Pravna ureditev bank v Sloveniji.
- Poštna banka Slovenije d. d. – bančna skupina Nove KBM d. d.

Spoznali boste strokovne izraze: lastniška struktura, obveznosti banke, naložbe banke.

Dobili boste odgovor na vprašanje: Kakšna sta pomen in vloga Poštne banke Slovenije d. d. – bančna skupina Nove KBM d. d. v slovenskem bančnem prostoru?

7.1 PREDSTAVITEV BANČNEGA SISTEMA V SLOVENIJI

Pregled vseh slovenskih bank na dan 31. 12. 2010 najdete v Seznamu bank in hranilnic s sedežem v Republiki Sloveniji, kar je dostopno na: <http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=147>.

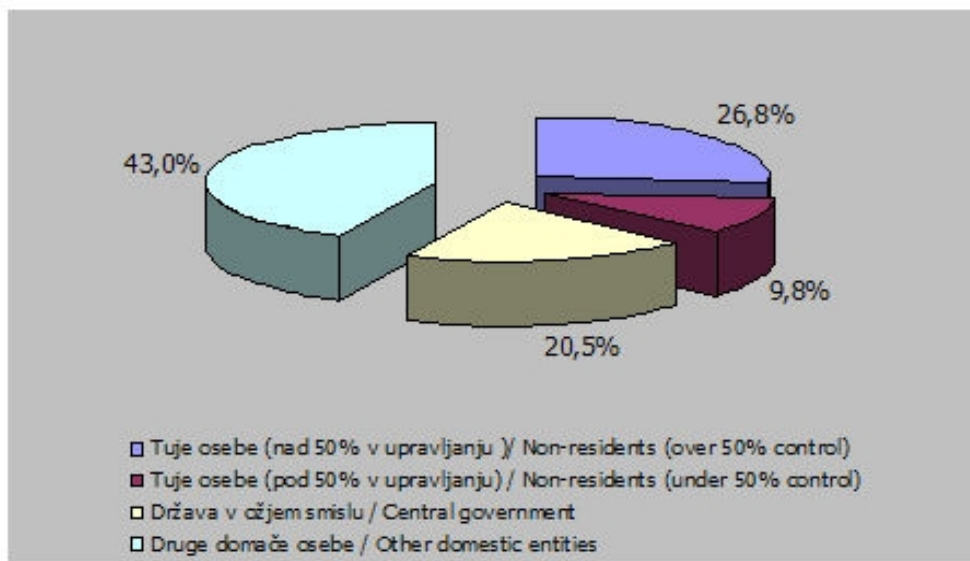
Katere banke z vidika lastništva imamo v Sloveniji?

- **Banka z manjšinskim lastništvom države:** Nova Ljubljanska banka d. d. (30,7 %);
- **banke z večinskim lastništvom države:** SID banka d. d., Nova Kreditna banka Maribor d. d., Poštna banka Slovenije d. d., bančna skupina Nove KBM d. d., (17,7 %);
- **tuje banke:** SKB banka d. d., Uni Credit banka Slovenije d. d., Raiffeisen banka d. d., Hypo Alpe Adria banka d. d., Bawag banka d. d. , Volks banka d. d., (27,6 %);
- **ostale domače banke:** Probanka d. d. ...

Tabela 3: Gibanje lastniške strukture bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu) v %

Banke	2007	2008	2009
Tuje osebe (nad 50 % v upravljanju)	26,8	27,6	26,8
Tuje osebe (pod 50 % v upravljanju)	11,0	10,6	9,8
Država v ožjem smislu	15,1	17,7	20,5
Druge domače osebe	47,2	44,1	43,0

Vir: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=478> (19. 4. 2011)

Slika 24: Lastniška struktura bančnega sektorja v Sloveniji na dan 31. 12. 2009

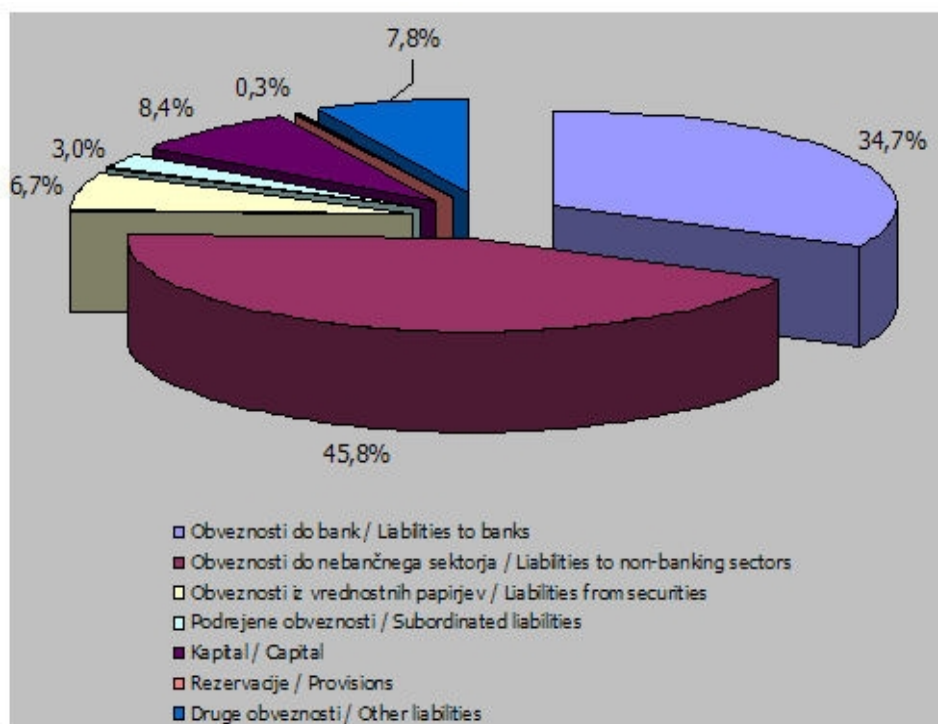
Vir: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=478> (19. 4. 2011)

Tabela 4: Gibanje strukture obveznosti bank v %

Obveznosti	2007	2008	2009
Obveznosti do bank	38,0	40,7	34,7
Obveznosti do nebančnega sektorja	45,8	43,3	45,8
Obveznosti iz vrednostnih papirjev	2,3	2,6	6,7
Podrejene obveznosti	3,5	3,4	3,0
Kapital	8,4	8,4	8,4
Rezervacije	0,5	0,4	0,3
Druge obveznosti	3,9	3,9	7,8

Vir: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=481> (19. 4. 2011)

Iz pregleda vseh obveznosti slovenskih bank je razvidno, da imajo banke na dan 31. 12. 2009 delež kapitala v višini 8,4 % in največji delež obveznosti predstavljajo obveznosti do nebančnih sektorjev.

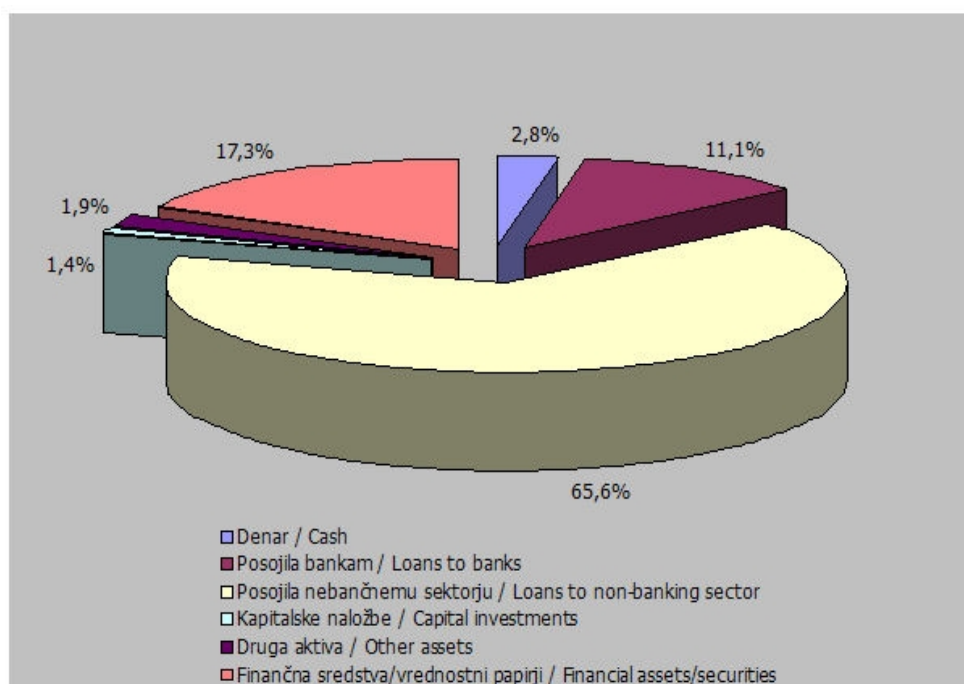
Slika 25: Povprečna struktura obveznosti bank v Sloveniji na dan 31. 12. 2009

Vir: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=481> (19. 4. 2011)

Tabela 5: Gibanje strukture naložb v %

Naložbe	2007	2008	2009
Denar	1,4	2,6	2,8
Posojila bankam	9,6	8,5	11,1
Posojila nebančnemu sektorju	66,8	70,4	65,6
Kapitalske naložbe	1,5	1,3	1,4
Finančna sredstva/vrednostni papirji	18,2	15,3	17,3
Druge aktiva	2,4	1,9	1,9

Vir: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=482> (19. 4. 2011)

Slika 26: Povprečna struktura naložb bank v Sloveniji na dan 31. 12. 2009

Vir: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=482> (19. 4. 2011)

Iz strukture naložb je razvidno, da banke največ plasirajo nebančnemu sektorju, to je prebivalstvu in gospodarstvu, na drugem mestu pa so finančna sredstva razpoložljiva za prodajo.

Več o tem najdemo na spletnih straneh Združenja bank Slovenije, dostopno na naslovu: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=369>, in Banke Slovenije, dostopno na: <http://www.bsi.si>.

7.2 PRAVNA UREDITEV BANK V SLOVENIJI

Pravna ureditev bank in hranilnic zajema ključna pravna vprašanja, kot so:

- **opredelitev pojmov** (finančne storitve, bančne storitve, udeležba, kvalificiran delež, povezane osebe ...),
- **statusna vprašanja** (dovoljenja, ustanovitev, organi upravljanja ...),
- **delovanje banke,**
- **poslovanje v »kriznih razmerah«** (ureditev stečajnega postopka, redna likvidacija),
- **prevzemi in povezave bank in**
- **varovanje zaupnih podatkov.**

Banka je delniška družba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pridobila dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje **bančnih storitev**. V skladu z Zakonom o bančništvu lahko banka opravlja tudi **druge finančne storitve**, za katere mora posebej pridobiti dovoljenje. Najnižji znesek osnovnega kapitala banke je 5.000.000 evrov.

Primer 9: Opredelitev bančnih pojmov

Tabela 6: Opredelitev bančnih pojmov	
POJEM	OPREDELITEV
Udeležba :	Posredno ali neposredno imetništvo poslovnega deleža, delnic oziroma drugih pravic »v upravljanju ali kapitalu« druge pravne osebe najmanj v višini 20 %.
Kvalificiran delež:	Posredno ali neposredno imetništvo poslovnega deleža, delnic oziroma drugih pravic »v upravljanju ali kapitalu« druge pravne osebe v višini 10 %.
Povezane osebe:	So pravno samostojne osebe, ki so med seboj povezane tako, da: <ul style="list-style-type: none"> - skupno oblikujejo poslovno politiko, oziroma - da ima ena oseba možnost usmerjati drugo ali bistveno vplivati nanjo pri odločanju, oziroma - da poslovanje ene osebe lahko pomembno vpliva na poslovanje druge osebe.

Vir: Lasten, 2011

Primer 10: Pregled izračunov posameznih izpostavljenosti banke v Banki X

Banka »X« ima 2.500.000 evrov kapitala.

Veliko podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo traktorjev, je dalo banki zahtevek za kredit v višini 1.000.000 evrov. Ob predpostavki, da je podjetje kreditno sposobno, se banka odloča o možni višini odobrenega kredita.

Katere izračune izpostavljenosti banke mora banka upoštevati pri odločanju o možni višini odobrenega zneska kredita podjetju »X«?

Banka mora upoštevati naslednje izračune:

- **največja dopustna izpostavljenost** banke do posamezne osebe ne sme presegati višine 25 % kapitala banke, to je 625.000 evrov;
- **velika izpostavljenost** banke do posamezne osebe, ki dosega ali presega višino 10 % kapitala banke, je 250.000 evrov;
- **omejitev vsote velikih izpostavljenosti** vseh velikih izpostavljenosti banke ne sme presegati 800 % višine kapitala banke, to je 20.000.000 evrov.

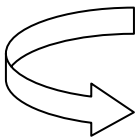
Glede na izračune lahko banka odobri podjetju 625.000 evrov kredita ob predhodnem soglasju nadzornega sveta, da je možna največja dopustna izpostavljenost banke do podjetja »X« 25 % kapitala banke.

Banka mora zagotoviti, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste storitev, ki jih opravlja, ter tveganja, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh storitev (**kapitalska ustreznost**).

Obenem pa mora poslovati tako:

- da tveganja, ki jim je izpostavljena pri posameznih oziroma vseh vrstah poslov, ki jih opravlja, nikoli ne presežejo omejitve,
- da je v vsakem trenutku sposobna pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti (**likvidnost**) ter
- da je trajno sposobna izpolniti vse svoje obveznosti (**solventnost**).

Katere organe vodenja in upravljanja banke določa Zakon o bančništvu?

- Najvišji organ odločanja je **skupščina**, kjer se uveljavlja volja lastnikov,
- poslovanje banke oz. hranilnice nadzira **nadzorni svet** in
- banko vodi **uprava**.

Banka mora kot zaupne varovati vse podatke, dejstva in okoliščine, za katere je izvedela v zvezi z opravljanjem storitev za stranko in pri poslovanju s posamezno stranko. Zaupni so podatki o stanju hranilnih vlog in bančnih denarnih depozitov ter stanju in prometu na transakcijskih računih.

Zelo pomemben element bančnega poslovanja za stranke je **zaščita depozitov**. Na podlagi Zakona o bančništvu in Sklepa o sistemu zjamčenih vlog, dostopno na internetni strani: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_SKLE7168.html, so bile vloge upravičenih vlagateljev v posamezni banki in hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji zjamčene v celotnem znesku, kar je veljalo do 31. 12. 2010.

Sedaj veljavni predpis, dostopno na internetni strani: <http://www.bsi.si/jamstvo-vlog.asp?MapaId=150>, omejuje zjamčeno vlogo do **zneska 100.000 evrov**. V primeru stečaja banke ali hranilnice bo zjamčeno vlogo vlagatelju najkasneje v treh mesecih izplačala banka prevzemnica, ki jo bo določila Banka Slovenije.

Vse o ustanovitvi, delovanju in prenehanje delovanja bank je podrobno opredeljeno v Zakonu o bančništvu in ostalih bančnih predpisih, dostopno na: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_ZAKO4300.html.

Na spletni strani si lahko ogledate **seznam dovoljenj**, ki jih izdaja Banka Slovenije za delovanje bančnega sistema, dostopno na: <http://www.bsi.si/nadzor-bank.asp?MapaId=1322>.

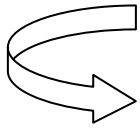
7.3 POŠTNA BANKA SLOVENIJE D. D. – BANČNA SKUPINA NOVE KBM D. D.

Poštna banka Slovenije d. d. – bančna skupina Nove Kreditne banke Maribor d. d. (Poštna banka) je na slovenskem bančnem trgu že polnih 18 let. S svojim delovanjem je pričela 1. 7. 1992. Skoraj leto dni pred začetkom delovanja so banko ustanovile nekdanje slovenske organizacije PTT-prometa kot delniško družbo za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev na temelju Zakona o bančništvu in Zakona o gospodarskih družbah. Po razpadu Jugoslavije in potem, ko je svojo filialo v Sloveniji zaprla Poštna hranilnica, je Poštna banka prevzela tudi njene posle.

7.3.1 Predstavitev Poštne banke

Poštna banka je komercialna banka, ki opravlja vse bančne posle za: prebivalstvo, fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, in pravne osebe. Značilno za Poštno banko je, da na osnovi sklenjene 25-letne dolgoročne poslovne pogodbe s Pošto Slovenije

d.o.o. (Pošte) posluje preko največje in enakomerno razporejene poslovne mreže Pošte. Vse pošte v Sloveniji, skupaj jih je 540, oziroma njihova okenca za denarno poslovanje, so tudi okenca Poštne banke. Pošte imajo ugoden (daljši) delovni čas in so odprte tudi ob sobotah.

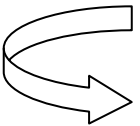

Kakšne so lastniške povezavo med Pošto, Novo KBM d. d. (Novo KBM) in Poštno banko?

Od leta 2004 sta lastnici Poštne banke Nova Kreditna banka Maribor, d. d. (Nova KBM) in Pošta Slovenije, d. o. o. v razmerju:

- **Nova KBM** 55 % delnic banke in
- **Pošta Slovenije** 45 % delnic banke.

S prenosom delnic na Novo KBM je Poštna banka vstopila v **bančno skupino Nove KBM** in njeno širšo **finančno skupino**.

Kaj so bistvene prednosti Poštne banke pred ostalimi bankami v Sloveniji?

Prednost Poštne banke je:

- izvajanje vseh svojih storitev za prebivalstvo ter deloma tudi za pravne osebe, posebej samostojno podjetništvo in kmetijstvo **preko poslovne mreže Pošte, na 540 poštnih enotah, ki so odprte od jutra do večera;**
- zaposleni na poštah, ki opravljajo storitve za banko, niso zaposleni pri banki, ampak so delavci Pošte.
- Banka plačuje Pošti provizijo v skladu s sklenjeno dolgoročno pogodbo in z izvedenimi pogodbami za posamezne vrste storitev.

7.3.2 Organiziranost banke

Poslovno mrežo banke je v letu 2010 sestavljalo 540 poštnih enot različnih organizacijskih oblik, ki so opravljale storitve za fizične osebe in določene storitve za pravne osebe; 379 pošt je opravljalo tudi menjalniške posle. Prednost opravljanja storitev prek poštne mreže je predvsem v njeni enakomerni pokritosti s poštami po vsej državi, v neprekinjenih delovnih časih in v poslovanju pošt ob sobotah.

Storitve za fizične in pravne osebe banka opravlja tudi v lastnih enotah, in sicer v štirih predstavništvi (Celje, Koper, Kranj in Murska Sobota), v dveh komercialnih centrih (Ljubljana in Maribor) in neposredno na lokacijah komercialnih sektorjev v Ljubljani in Mariboru.

Banka je imela v letu 2010 nameščenih 22 lastnih bankomatov, ki so povezani v mrežo BA v državi. Komitentom banke so brez zaračunavanja provizije za dvig gotovine na razpolago lastni bankomati in bankomati Nove KBM d. d. – skupaj 268 bankomatov.

Ob dobri poslovni mreži različnih organizacijskih oblik je komitentom na razpolago učinkovito in stabilno elektronsko bančništvo za fizične in pravne osebe. Banka je z uvedbo spletnih strani v letu 2008 razširila svojo poslovno mrežo, saj lahko komitenti in nekomitenti opravijo nekatere bančne storitve tudi prek spletnih strani.

Notranja organizacijska struktura banke izhaja iz njenega položaja, in sicer :

- pokrivanja celotnega slovenskega prostora,
- obvladovanja masovnih poslov, ki se izvajajo na vseh poštah v državi.

V okviru sektorja poslovanja s pravnimi osebami Maribor in Ljubljana ima banka organizirana predstavništva v Kopru, Kranju, Celju in Murski Soboti, v okviru sektorja poslovanja s prebivalstvom pa komercialna centra Maribor in Ljubljana.

Specifičnost delovanja Poštne banke Slovenije je, da se aktivnosti odvijajo tudi prek poštne enote v državi. Zaposleni na poštah, ki opravljajo storitve za banko, so delavci Pošte Slovenije, d.o.o.

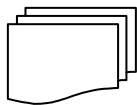
7.3.3 Sinergijski učinki povezovanja Poštne banke, Pošte in Nove KBM

Tabela 7: Pregled možnih sinergijskih učinkov

PODROČJE UČINKA	VSEBINA
Pravno in institucionalno	Ekskluzivna ureditev za uporabo pošt pri izvajanju finančnih storitev.
Tržni položaj in blagovna znamka	Širitev pod drugo blagovno znamko globlje v trg fizičnih oseb in malih ter srednje velikih podjetij, boljša pokritost slovenskega trga na različnih segmentih.
Paleta produktov	Širitev s produkti in poštne poslovne linijami.
Prodajna infrastruktura	Pokritost po vsej državi prek goste in lahko dostopne mreže.
Partnerstvo	Povezava z nebančno institucijo, dodatne poslovne možnosti na področju poslovnih financ, leasinga..
Upravljanje sredstvi	Večja ekonomija velikega obsega in nižji stroški financiranja.
Kreditiranje	Večja ekonomija velikega obsega pri kreditiranju potrošnikov ter malih in srednje velikih podjetij.
CRM	Povečana uporaba sistema CRM vodi v boljšo donosnost investicij in več križne prodaje.
Informatika	Povečana uporaba kapacitet obdelave plačil vodi k izboljšanju naložb v informacijsko tehnologijo.
Organizacija	Združitev daje priložnost za nadaljnjo krepitev funkcije trženja in drugih funkcij, zaposlenim pa nove izzive.
MIS in Računovodstvo	Združitev pomeni potrebo po pospešeni uvedbi celovitega Marketinškega informacijskega sistema .
Upravljanje človeškimi viri	Širša kadrovska baza z večjimi možnostmi razvoja poklicne poti.

V lastniškem povezovanju Nova KBM s Pošto pri Poštni banki, kjer sta lastnici v razmerju 55 : 45, lahko vsi trije pravni subjekti koristijo sinergijske učinke. Nova KBM d.d. lahko skupaj s Pošno banko in v sodelovanju s Pošto uresniči strateški cilj: **postati vseslovenska banka.**

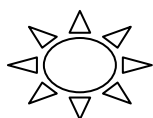
Sinergijski učinki kapitalskih povezav Poštne banke in Nove KBM s Pošto so lahko doseženi na več področjih, kar je prikazano v predhodni tabeli.

Povzetek poglavja

Najpomembnejši element razvoja Poštne banke je prav gotovo možnost opravljanja poslovanja za prebivalstvo ter v vedno večji meri tudi za samostojne podjetnike, kmetovalce in podjetja prek razvejane mreže 540 poštnih enot v Sloveniji na osnovi 25-letna dolgoročna poslovna pogodba s Pošto, ki je tudi 45-odstotna delničarka Poštne banke.

Pomembno področje poslovanja Pošte in Poštne banke je opravljanje plačilnega prometa za fizične osebe, ki predstavlja velik delež celotnega plačilnega prometa za fizične osebe v Sloveniji (leta 2002 je bil delež cca 65–70 %).

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Pojasnite pomen Pošte Slovenije za poslovanje Poštne banke.
- Kakšna je organizacijska struktura Poštne banke?
- Primerjajte poslovanje Poštne banke Slovenije z drugimi slovenskimi bankami.
- Katere bančne storitve Poštne banke se opravljajo preko poštnega omrežja?
- Pojasnite pomen izvajanja plačilnega prometa fizičnih oseb preko poštnega omrežja.
- Kakšni so sinergijski učinki kapitalskih povezav Poštne banke s Pošto Slovenije in Novo KBM?
- Analizirajte prednosti in slabosti Poštne banke v slovenskem bančnem prostoru.

8 MARKETING IN TRŽENJE BANČNIH STORITEV

Trženje storitev je zahtevnejše od trženja izdelkov. Značilnosti izdelkov lahko zaznamo s čutili, pri storitvah pa to ni mogoče. Porabniki storitev so pogosto aktivno vključeni v oblikovanje in izvedbo storitve, zato postaja trženje storitev, kar še posebej velja za bančne storitve, interaktivni proces med izvajalcem in porabnikom, ki zahteva oblikovanje trženja na podlagi medsebojnih odnosov (relationship marketing).

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Trženje bančnih storitev.
- Tržno komuniciranja v banki.
- Tržne prodajne poti.
- Elektronsko bančništvo.

Spoznali boste strokovne izraze: proaktivnost delovanja, dvosmernost delovanja, ofenzivnost v komuniciranju, netipičnost nastopanja in regionalna diverzifikacija.

Dobili boste odgovora na vprašanja: Ali je rast obsega poslovanja odvisna od strategije marketinga, ki ga ima posamezna banka? Kakšna je razlika v uporabi tržnih poti pri Poštni banki in ostalih poslovnih bankah v Sloveniji?

8.1 TRŽENJE BANČNIH STORITEV

Stranka, ki pride npr. po kredit v banko, vidi druge stranke, ki čakajo na enako ali podobno storitev, zazna fizično okolje (stavbo, opremo, notranjo ureditev), opazi zaposlene, pride v stik z referentom za kredit. To je del, ki ga vidi, ne vidi pa tega, kar se dogaja v ozadju, kjer poteka proces obdelave vloge za kredit, njene odobritve ali zavrnitve. Ta proces podpira vidni del storitve. Zato trženje ni le zunanje, ampak tudi notranje in odzivno (Potočnik, 2000).

Zunanje trženje (external marketing) predstavlja pripravo trženjskih aktivnosti, oblikovanje storitve, določitev cene, izvedbo tržnega komuniciranja in posredovanje storitev s pomočjo posrednikov.

Odzivno trženje (interactive marketing) opisuje sposobnost vseh zaposlenih, da porabnika zadovoljijo z vidika tehnične in funkcionalne kakovosti storitve. Poleg vrhunske tehnologije morajo ponuditi tudi vrhunski pristop.

Notranje trženje (internal marketing) pomeni delo, ki ga opravi podjetje, ki usposablja in motivira svoje zaposlene, da dobro strežejo porabnikom (Potočnik, 2000).

8.2 TRŽNO KOMUNICIRANJE V BANKI

Pojmovanje tržnega komuniciranja je pogosto povezano z dvema skrajnostma. Mnogi namreč aktivnosti tržnega komuniciranja oziroma oglaševanja kot najbolj izpostavljenega instrumenta kar enačijo s celostnim trženjem. V drugo skupino sodijo tisti, ki menijo, da je tržno

komuniciranje nepotrebno ter da povzroča stroške, ki zvišujejo prodajne cene (Starman, 1996).

Pod izrazom bančno komuniciranje razumemo medsebojno obveščanje, izmenjavo mnenj med banko in subjekti na trgu o bančnih storitvah kot celoti v korist izvajalca storitve in koristnika storitve.

8.2.1 Orodja komuniciranja

Pri izvajanju strategije komuniciranja banka uporablja eksterna in interna orodja komuniciranja. Možna **eksterna orodja komuniciranja** v bankah so naslednja:

- pismo novinarjem – Press Release,
- tiskovne konference (štiri do šest na leto),
- srečanja z novinarji (brifing) ob posebnih priložnostih,
- časopis za stranke,
- direktna pošta (podpora novim storitvam),
- avtorski članki (ob posebnih priložnostih),
- letno poročilo,
- raziskave (poslovna javnost, občasne hitre ankete, periodično splošna javnost),
- srečanja s strankami (ob posebnih priložnostih – obletnicah),
- internet in elektronska pošta (na vzpostavljeno adremo), sprotno ažuriranje domače strani, uvedba prodaje storitev,
- uporaba orodij tržnega komuniciranja, plakati, letaki, zloženke, navodila, brošure ipd.,
- sponzorstva po principu “sponzorstvo je naložba”.

Primer 11: Pismo novinarjem

Pismo novinarjem – HYPO Banka d. d., dostopno na internetni strani: <http://www.hypo-alpe-adria.si/si/cms/bank/home.nsf?OpenDatabase&KEY=256&END>

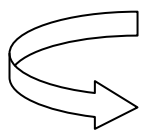
Primer 12: Direktna pošta

(Direktna pošta – SKB banka d. d., dostopno na naslovu: http://www.skb.si/data/doc/pdf/naldepozit1_zgibanka.pdf),

Interna orodja komuniciranja, ki jih banke uporabljajo, so: interni časopis, intranet, oglasne deske, okrožnice, obhodi posloводства, neformalni sestanki, vroči telefon, mesečna in kvartalna poročila in dopisi.

8.2.2 Merjenje učinkov komuniciranja

Merjenje učinkov komuniciranja je zelo pomembno, saj na osnovi rezultatov lahko vodstvo banke pravilno usmerja nadaljnjo politiko poslovanja banke.

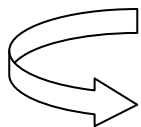
Kako izvajamo meritve učinkov komuniciranja?

Meritve učinkov komuniciranja se izvajajo:

- s **spremljanjem in analiziranjem medijev (kliping)**: za sprotno spremljanje učinkov komuniciranja;
- z **raziskavo ugleda in prepoznavnosti (letna raziskava)**, pomembne s stališča komunikacijske strategije. Tako banke izmerijo, v kolikšni meri so uspele preko komuniciranja zastavljeno identiteto spremeniti v imidž banke;
- z **evaluacijo učinkov komuniciranja** in odnosov z javnostmi, kar omogoča bankam primerjati učinke PR dejavnosti in tržnega komuniciranja z vidika stroškov in učinkovitosti in s tem preprečiti neracionalno trošenje denarja.

8.3 TRŽNE PRODAJNE POTI

Razvoj informacijske tehnologije je v bančništvu povzročil, da tradicionalni model bančnega poslovanja preko bančne poslovne mreže, tako imenovani »retail«, zamenjujejo sodobne tržne poti. K temu prisiljuje banke tudi močna konkurenca. Tako komitentom banke za mnoge rutinske transakcije ni potrebno več hoditi v banko, ampak svoje bančne posle opravlja kar doma.

Katere tržne prodajne poti poznamo?

V bančništvu poznamo naslednje oblike tržnih poti:

- **poslovna mreža,**
- **zasebno bančništvo in**
- **sodobne tržne poti.**

8.3.1 Poslovna mreža

Glavni razlogi, zaradi katerih imajo banke v spremenjenih razmerah težave pri odločanju za vlaganje v bančna omrežja, so (Vozel, 2000):

- **Draga infrastruktura** – visok fiksni strošek.
- **Povečanje zahtev uporabnikov bančnih storitev** – uporabniki so postali zahtevnejši in zahtevajo, da imajo na voljo vse prodajne poti od okenca do bankomata, telefona in interneta.
- **Vstop drugih ponudnikov** – z razvojem interneta postopoma v bančno sfero vstopajo informacijska podjetja in zavarovalnice.
- **Ekonomija/disekonomija obsega** – z naraščanjem števila poslov, večjo kompleksnostjo, s prilagajanjem želja in potrebam komitentov rastejo stroški in se manjšajo možnosti ekonomije obsega. To velja za več zelo kompleksnih storitev, kot sta npr. hipotekarna posojila in vodenje portfelja.

8.3.2 Zasebno bančništvo

Zasebno bančništvo (private banking) zajema vrsto bančnih storitev, prilagojenih premožnejšim komitentom. Le-teh banke zagotovijo osebnega bančnika, ki skrbi za izvedbo vseh bančnih, finančnih in svetovalnih poslov. Osebni bančnik prevzame celovito opravljanje finančnih poslov za določeno število strank in v osebnem stiku s komitentom gradi dolgoročni poslovni odnos.

Nasprotje zasebnega bančništva pa je **potrošno bančništvo (consumer banking)**, namenjeno najširšim množicam, kjer pa so storitve standardizirane (Vozel, 2000).

8.3.3 Sodobne tržne poti

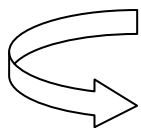
Elektronsko poslovanje je sorazmerno nov pojem, zato obstaja kar nekaj definicij oziroma razlag. Vsekakor pa lahko trdimo, da je pojem elektronskega poslovanja nastal kot rezultat razvoja računalniških omrežij in interneta ter združevanja informacijske in telekomunikacijske tehnologije. Med elektronsko poslovanje prištevamo razne oblike bančnih in drugih produktov, ki se ponujajo in izvajajo preko računalnika.

8.4 ELEKTRONSKO BANČNIŠTVO

Elektronsko bančništvo pomeni sklepati bančne posle na elektronski način. Da bi bila ponudba še privlačnejša za stranke, se banke pri tem poslovanju poslužujejo različnih medijev (na primer telefon, telefaks, internet ...). Ker je okolje, v katerem delujejo banke, spremenljivo in dinamično, se s tem spreminja tudi bančništvo (Cetinski, 1999).

Elektronsko bančništvo v **najširšem smislu** razumemo kot vsako bančno storitev, ki se opravlja po elektronski poti. Sem spada uporaba bančnih avtomatov, informacijskih terminalov, plačilnih kartic, telefonskega bančništva, mobilnega bančništva, internetnega bančništva in drugih storitev.

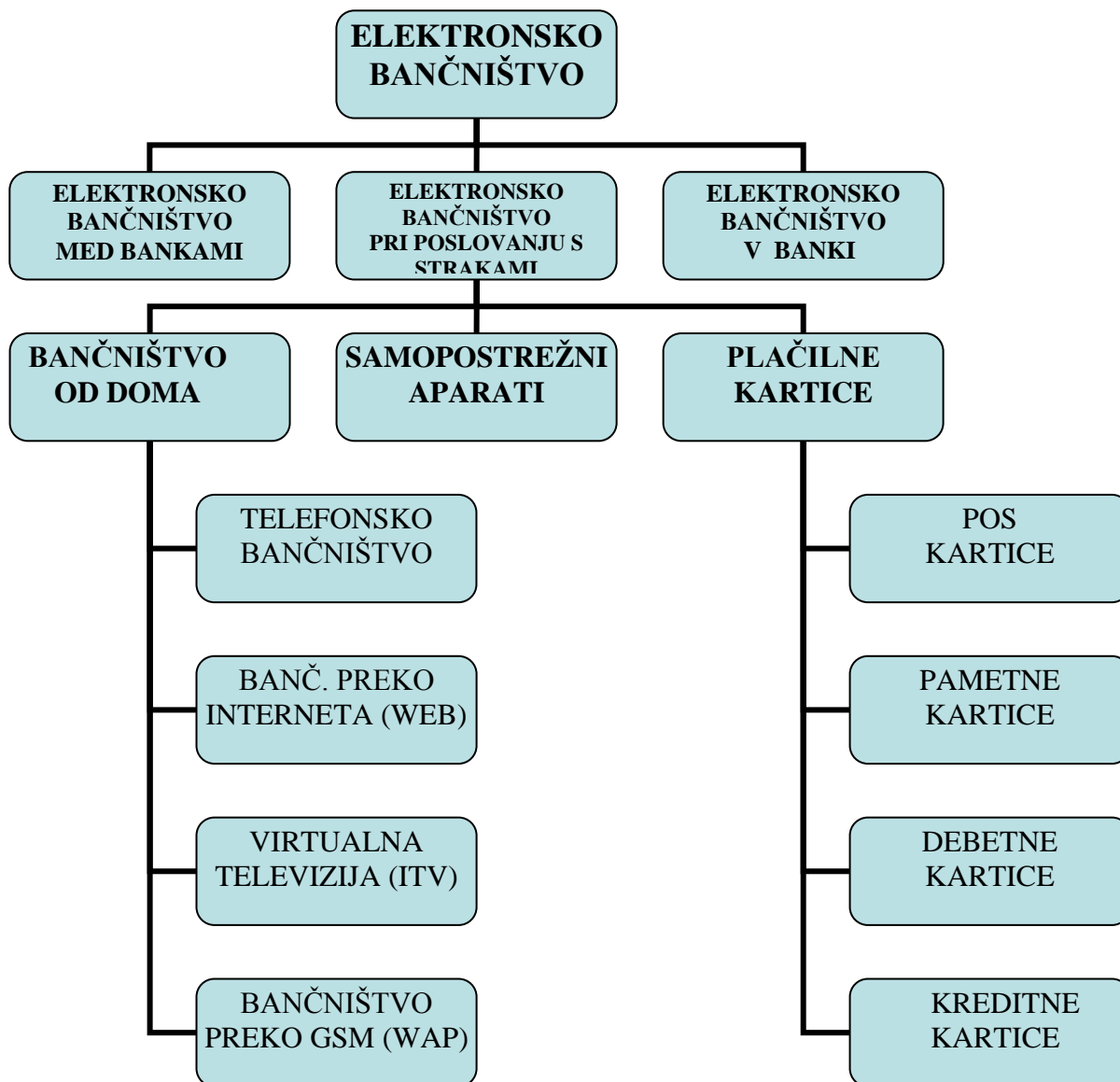
V **ožjem smislu** pa se elektronsko bančništvo nanaša na storitve bančništva, ki jih lahko bančni komitent opravi neposredno s svojega delovnega mesta ali od doma, brez neposredne pomoči bančnega uslužbenca, in to kadar koli, 24 ur na dan, 365 dni v letu. Torej govorimo o storitvah **virtualnega bančništva** oziroma bančništva, ki poteka z elektronsko izmenjavo informacij.

Kaj so prednosti in kaj slabosti elektronskega bančništva ?

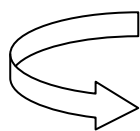
Pomembne prednosti e-bančništva so ekonomičnejše poslovanje zaradi znižanja stroškov, izboljšana kakovost kontrole storitev in zanesljivosti informacij, dostopnost storitev strankam tudi izven obratovalnega časa bank, velik obseg dosega.

Slabosti e-bančništva pa so visoki stroški ob začetni investiciji, zapletenost tehnologije, nepopolna varnost. Velika slabost pa je prav gotovo dejstvo, da nekateri ljudje še vedno bolj zaupajo človeku kot stroju.

Slika 27: Oblike elektronskega poslovanja
Vir: Lasten, 2011

8.4.1 Bančni avtomati

Kaj je bančni avtomat?

Bančni avtomat je **samopostrežni terminal**, ki poenostavi in avtomatizira izvajanje nekaterih bančnih storitev za komitente.

Je **najpreprostejša pot do gotovine**, na njem pa lahko stranka opravi tudi nekatere druge bančne storitve:

- preverjanje stanja na osebnem računu,
- polog gotovine,
- naročilo plačila položnic in
- polnjenje računov mobilnega telefona.

Prvi pravi bančni avtomat je leta 1968 dala v uporabo britanska Barclays Bank. Dokaj hitro so ji sledile tudi druge banke, predvsem v Veliki Britaniji in ZDA. Pri nas je prvi bančni avtomat začel delati leta 1991, in sicer je bil to bankomat Nove Ljubljanske banke.

Konec leta 2010 je bilo postavljenih v Sloveniji 1.872 bankomatov.

Več o tem je na voljo na internetnem naslovu:

- http://www.bankart.si/si/ponudba/upravljanje_mreze_bankomatov/ in
- http://www.mojdenar.com/BANKE/plac_kart_splosno.asp.

8.4.2 Telefonsko bančništvo

Telefonsko bančništvo omogoča opravljanje bančnih storitev po telefonu in deluje na dveh različnih pristopih do komitenta, in sicer prek avtomatskega telefonskega odzivnika in prek bančnega operaterja. Telefonsko opravljanje bančnih storitev je primerno za vse, ki nimajo računalnika in dostopa do interneta oziroma jim v tem trenutku ni na voljo, pa bi radi poslovali na daljavo.

8.4.3 Informacijski terminali

Informacijski terminali so aparati, ki v večjem in fiksno postavljenem ohišju združujejo računalnik in vhodno-izhodne naprave (zaslon, ponavadi občutljiv na dotik, prirejeno tipkovnico, prirejeno miško ipd.). Ponavadi so postavljeni po bančnih enotah zaradi neposrednega stika s storitvami banke. Sestavni del funkcionalnosti predstavljata prirejena spletna predstavitev in spletni vmesnik za elektronsko bančništvo. Pri nas jih banke uporabljajo predvsem za predstavitev ponudbe svojih storitev in v informacijske namene.

Slika 28: Informacijski terminal

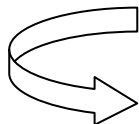
Vir: http://www.mojdenar.com/BANKE/plac_kart_splosno.asp (25. 8. 2009)

8.4.4 Odjemalec za spletno trgovino

Gre za povezavo bank s televizijskimi operaterji, ki bodo svoj program ponujali tudi prek interneta, na katerega bo priključena digitalna televizija. Uporabnik si preko interaktivnih menijev sam izbere film, ki si ga želi ogledati, plačilo pa se izvede avtomatsko preko sistema elektronskega bančništva. Tehnologija je tudi zanimiva zaradi televizijske prodaje, ki bo po mnenju analitikov doživela pravi razcvet (Datamonitor, 2003).

8.4.5 POS-terminali

POS- (point of sale) tehnologija predstavlja avtomatski prenos oz. izmenjavo podatkov prek terminala, ki je nameščen na prodajnem mestu, do računalnika v banki, ob uporabi javnega omrežja.

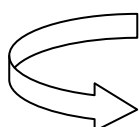
Prednosti, ki jih POS-tehnologija nudi prodajnim mestom, so:

- avtomatska kontrola veljavnosti kartice,
- preverjanje, ali se kartica nahaja na STOP-listi,
- avtomatska avtorizacija,
- izpisovanje potrdil o nakupu, podpis na potrdilu nadomešča PIN-kodo,
- sprejemanje kartic različnih izdajateljev,
- enostaven zaključek poslovanja.

V Sloveniji je bilo po podatkih Banke Slovenije do 31. 12. 2010 že približno 35.000 prodajnih mest, opremljenih z elektronskimi terminali POS.

8.4.6 Mobilno bančništvo

Najnovejša storitev elektronskega bančništva je mobilno bančništvo. Zaradi razvoja najsodobnejših tehnologij in predvsem zaradi izredne tržne penetracije nudi mobilna tehnologija ogromen potencial za različne storitve. Te lastnosti so opazile tudi banke, tako da že nekaj časa ponujajo široko paleto bančnih storitev.

Kakšne so razlike med uporabo osebnega računalnika in mobilnega telefona?

Mobilno poslovanje temelji na internetu, saj uporablja isto osnovo za poslovanje.

- Osnovna razlika je, da je mobilni telefon veliko bolj osebna naprava kot osebni računalnik.
- Mobilni telefon v večini primerov uporablja samo en uporabnik in ta ga bo imel s seboj, kamor koli bo šel, računalnika pa ne.

Tabela 8: Glavne storitve mobilnega bančništva

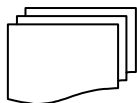
Plačila:	Borzne storitve:
<ul style="list-style-type: none"> – mobilna elektronska plačila (mesečno prejemanje potrdil o plačilih preko SMS); – mobilni elektronski računi (prejemanje in plačevanje računov na mobilnem telefonu, prenosi sredstev med računi); – mobilno plačevanje (kupovanje); – mobilni denar (polaganje denarja na kartice). 	<ul style="list-style-type: none"> – prejemanje alarmov o prekoračitvi limita in nujnih naročil, – informacije o spremenjenih cenah vrednostnih papirjev, – pregledovanje in brisanje naročil, – preverjanje kvot, – upravljanje s portfeljem ter – kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev.

8.4.7 Internetno bančništvo

Internetno bančništvo predstavlja gonilno silo elektronskega bančništva in je segment, pri katerem so programske in vsebinske rešitve najbolj dodelane. Storitve vseh ostalih vrst elektronskega bančništva pa se zrcalijo v storitvah internetnega bančništva.

Tabela 9: Načini dostopov za fizične in pravne osebe

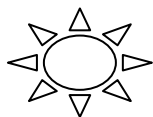
FIZIČNE OSEBE	PRAVNE OSEBE
<p>Za fizične osebe je najprimernejši spletni dostop s pomočjo spletnega brskalnika.</p> <p>Prednosti so naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posebna programska in/ali strojna oprema ni potrebna, saj se vse ključne informacije nahajajo na strežniku banke; – prednosti takega dostopa so manjši stroški in uporabnost, saj dostop omogoča kateri koli računalnik, ki ima dostop do interneta in ima nameščen brskalnik. 	<p>Za pravne osebe so banke razvile še druge, neprimerno varnejše načine internetnega bančništva.</p> <p>Za vzpostavitev povezave z banko se rabi posebna programska in/ali strojna oprema, ki se namesti v računalnik stranke.</p>

Povzetek poglavja

Vprašanje strukture prodajnih poti – od klasičnega načina preko zasebnega bančništva do sodobnih elektronskih poti – je različna od banke do banke in odvisna od več dejavnikov. Dejstvo pa je, da se vedno bolj odmikamo od osebne stika med banko in komitentom in prehajamo na elektronski način poslovanja. Kje je meja tega, bo pokazala prihodnost.

Zelo zanimiv je članek na internetu, kjer avtor razmišlja o elektronskem bančništvu v povezavi z realnostjo opravljanja posredniške in oskrbovalne funkcije banke, dostopno na: <http://www.markosj.net/elektronsko.htm>.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Ali lahko deluje banka brez bančnih okenc? Kaj je virtualno bančništvo?
- Opišite primer trženja bančnih storitev. Kakšno tržno komuniciranje banke je po vašem uspešno? Utemeljite odgovor.
- Kateri posli se izvajajo v poslovni mreži in kateri preko elektronskega bančništva? Katere so prednosti in slabosti elektronskega bančništva?
- Kaj je zasebno bančništvo?
- Primerjajte iz prakse bančno ponudbo za fizične osebe v dveh bankah po lastni izbiri.
- Analizirajte delo bančnega uslužbenca na bančnem okencu z vidika informacijske podpore, ki jo uporablja pri svojem delu.

9 UPRAVLJANJE S TVEGANJI

Upravljanje s tveganji je eden izmed ključnih elementov za uspešno poslovanje banke, saj je banka po naravi poslovanja »proizvajalec tveganj«. Banka namreč tveganje sprejema, ga transformira in vgrajuje v različne bančne produkte in storitve. Tveganje potencialno zmanjšuje dobiček oziroma povečuje izgubo, zato postaja upravljanje s tveganji ključna bančna funkcija. Banka, ki aktivno upravlja s tveganji, ima pred konkurenco odločilno prednost (Bessis, 2002).

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Vrste tveganj.
- Kapitalska ustreznost.
- Predstavitev BASEL II – novi kapitalski standardi.
- Upravljanje s tveganji.

Spoznali boste strokovne izraze: aksiom, operativno tveganje, kapitalska ustreznost, BASEL II, tržna disciplina.

Dobili boste odgovora na vprašanja: Ali je eno izmed življenjskih pravil, ki se tudi uporablja v bančnem poslovanju: ali bolje vrabec v roki kot golob na strehi? Kaj pomeni znani Aksiom 1: Neločljivi par: DONOS IN TVEGANJE?

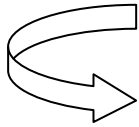
9.1 VRSTE TVEGANJ

Pri samem poslovanju so banke izpostavljene različnim vrstam tveganj, ki so zelo pomembna, saj lahko vsako izmed njih zmanjšuje dobiček ali celo prinese izgubo. Zato ima banka, ki aktivno upravlja s tveganji, veliko konkurenčno prednost. Banke poznajo naslednja tveganja:

- **Kreditno tveganje**, ki predstavlja tveganje, da posojilojemalec ne bo zmožen poravnati svojih obveznosti.
- **Likvidnostno tveganje** je tveganje, da banka ne bo imela dovolj likvidnih sredstev za poravnavo vseh tekočih obveznosti.
- **Pri tveganju spremembe obrestne mere** gre za tveganje zmanjšanja zaslužka zaradi neugodnega gibanja obrestnih mer.
- **Tveganje spremembe deviznega tečaja** nastane zaradi valutne neusklajenosti terjatev in obveznosti.
- Pri naložbah v tujini se pojavi **deželno tveganje**, da tuja stranka ne bo poravnala svojih obveznosti.
- **Operativno tveganje** je vsako tveganje nestanovitnosti zaslužka, ki ni tržno ali kreditno pogojeno.

9.1.1 Kreditno tveganje

Kreditno tveganje je najpogostejše tveganje, s katerim se srečujejo banke, saj je njihova glavna dejavnost zbiranje in posojanje denarja. Na kreditno tveganje vpliva več dejavnikov.

Katere dejavnike kreditnega tveganja poznamo?

- **Okolje**, ki ga delimo na domače in mednarodno;
- **panogo**, ki zajema motnje v običajnih komercialnih postopkih, nesprejemljive komercialne pogoje, nove tehnologije, konkurenco, razmere na nabavnem in prodajnem trgu, nesolventnost kupcev, plačilno nedisciplino, spremembo predpisov in drugo;
- **podjetje**, morebitna kratkoročna in dolgoročna plačilna nesposobnost, slabo vodenje, slabe notranje kontrole in nadzor, slaba finančna politika, slaba organizacijska struktura, slabo upravljanje z obratnim kapitalom, napačne strateške usmeritve, težave z novimi projekti ali proizvodi, slabi odnosi med vodstvom in zaposlenimi in drugo.

Primer 13: Vpliv kakovosti kreditnega portfelja na izračun potrebnega kapitala banke

Tabela 10: Vhodni parametri za simulacijo banke Slovenija d. d.

Segment dolžnika	Portfelj v tisoč €	
	Fizične osebe	Podjetja
Število dolžnikov	1.000	100
Izpostavljenost		
– bilančna izpostavljenost	150.000	750.000
– od tega znesek zapadlih postavk (nad 90 dni ter 100 EUR)	50	1.000
Zavarovanje		
– depozit	500	10.000
– stanovanjske nepremičnine	30.000	100.000
– poslovne nepremičnine	5.000	200.000

Tabela 11: Izračun kapitalske ustreznosti v okviru Basel II

Ponder za tehtano aktivo	Izpostavljenost v tisoč €				
	Fizične osebe	Podjetja	Zavarovanja z nepremičn.	Zapadle postavke	Skupaj
0 %	500	10.000	0		10.500
35 %	0	0	130.000		130.000
50 %			205.000		205.000
75 %	257.450				257.450
100 %		296.000			296.000
150 %				1.050	1.050
Tehtana aktiva	193.088	296.000	148.000	1.575	638.663
Kapitalska zahteva 8 %	15.447	23.870	11.840	126	51.093

Navedeni primer izračuna potrebnega kapitala je narejen po standardnem pristopu, upoštevana so zavarovanja z nepremičninami kot ustrezna zavarovanja. V kolikor se zavarovanje z

nepremičninami ne bi upoštevalo kot ustrezno zavarovanje, bi se višina potrebnega kapitala povečala za približno 11.500 tisoč evrov.

Primer 14: Nepravilno zavarovanje kredita z odstopom terjatev

Gospa Ana je izgubila službo. Pri banki Slovenija d. d. je imela odobren dolgoročni kredit z mesečnim obrokom 50 evrov. Zaradi izgube prihodkov od plač ni mogla plačevati obrokov ter je banko zaprosila za odlog plačila oz. je predlagala odstop svoje terjatve do bivšega moža, ki ji za otroka plačuje mesečno 45 evrov.

Ali bo banka sprejela predlog dolžnice za poravnavo svojih zapadlih mesečnih obveznosti?

Če bi banka odobrila predlog dolžnice za odlog plačila dolgoročnega kredita z dodatnim zavarovanjem, to je sprejetim odstopom dolžničine terjatve do njenega moža, bi ravnala v nasprotju z določili Obligacijskega zakonika.

Banka le-tega ne sme narediti, ker je **plačilo alimentacije povezano z osebnostjo upnika in se ne sme prenašati.**

Kateri odstopi terjatev so še z zakonom prepovedani?

- Prenesti ni mogoče terjatev, katerih prenos je prepovedan z zakonom (**prepovedane pogodbe**).
- Ne morejo se prenesti terjatve, ki po svoji naravi nasprotujejo prenosu na drugega (**mandat**).

9.1.2 Likvidnostno tveganje

Banka mora gospodariti z viri in naložbami tako, da je v vsakem trenutku sposobna izpolniti vse dospele obveznosti.

Primer 15: Primerjava količnikov likvidnosti

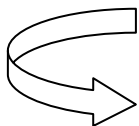
Na primeru petih bank bomo analizirali izračun količnikov likvidnosti in ugotovili obseg likvidnostnih tveganja.

Tabela 12: Primerjava količnikov likvidnosti

Banka (Naložbe/Obveznosti)	0–30 dni	31–180 dni	181 dni in več
Banka A	0,98	0,69	2,16
Banka B	1,07	0,64	1,14
Banka C	1,48	2,10	0,91
Banka D	1,18	0,70	0,79
Banka E	1,01	0,93	0,92
SKUPAJ	1,14	0,86	1,03

Iz tabele vidimo, da imajo vse banke razen Banke A v prvem razredu večje količnike likvidnosti od 1, kar pomeni, da lahko banka z obsegom naložb pokrije dospele obveznosti v tem obdobju. Iz pregleda vseh podatkov lahko ocenjujemo največjo likvidnostno sposobnost pri banki C.

S kakšnimi ukrepi banka obvladuje likvidnostno tveganje?

Banka obvladuje likvidnostna tveganja na naslednje načine:

- z načrtovanjem in redno spremljavo svoje likvidnosti,
- s takojšnjo odpravo vzrokov nelikvidnosti,
- z zagotavljanje razpršenosti virov sredstev po posameznih vlagateljih,
- z ustreznim ugotavljanjem kreditne sposobnosti posojilojemalcev in
- z oblikovanjem likvidnostne rezerve skupaj z zakonsko določenimi rezervami.

9.1.3 Obrestno tveganje

Obrestno tveganje v bankah, ki nastaja zaradi neobvladanega gibanja obrestnih mer na trgu, delimo na:

- **tveganje tržne obrestne mere:** obrestno tveganje izhaja iz trgovalnih poslov in ga občasno s stresnimi testi nadzoruje odbor za upravljanje z bilanco banke;
- **tveganje strukturne obrestne mere,** to je tveganje neskladnosti obrestnih mer v bilanci stanja, ki določajo stopnjo občutljivosti banke do sprememb v splošni stopnji obrestnih mer v bančnem okolju.

Primer 16: Tveganje tržne obrestne mere

Podjetje A je dobilo pri banki Slovenija d. d. kredit v znesku 1 mio evrov, za dobo 5 let po fiksni obrestni meri 6 %.

Ali je navedeni kredit ugoden za komitenta, če je sedanja obrestna mera za istovrstne kredite 6 mesečni Euribor + 2 % (trenutno je višina 6 mesečnega Euribora 1,5 %)?

Navedeni kredit je za komitenta danes drag, saj plačuje na letnem nivoju 2,5 % višjo obrestno mero. Glede na klavzulo nespremenljivosti obrestne mere ter ob predpostavki, da 6-mesečni Euribor ne bo zelo zrastel, **kredit ni ugoden za podjetje.**

Primer 17: Tveganje strukturne obrestne mere

Banka Slovenije ima v strukturi bilance stanja na strani zbranih sredstev v glavnini postavke z fiksno obrestno mero in z daljšo z ročnostjo, na strani aktive pa kratkoročne naložbe s pretežno variabilno obrestno mero.

Kakšnemu obrestnemu tveganjem je izpostavljena banka?

1. Če bodo aktivne obrestne mere imele trend rasti v določenem daljšem obdobju, bo banka izkazala dobiček iz naslova obrestne marže (večja razlika med aktivnimi in pasivnimi obrestmi).
2. Če bodo aktivne obrestne mere padale v daljšem časovnem obdobju, bo banka izkazovala manjše obrestne marže, ki v določenem trenutku ne bodo več pokrivalo stroškov poslovanja in banka lahko posluje z izgubo.

9.1.4 Valutno tveganje

Valutno tveganje je tveganje spremembe tečaja valute, v kateri so nominirani vrednostni papirji. Glede na navedeno politiko se pojavlja valutno tveganje le za vrednostne papirje, ki niso nominirani v domači valuti.

Ker ima banka politiko, da nalaga sredstva v vrednostne papirje, ki so nominirani pretežno v domači valuti, se valutnim tveganjem v drugih valutah izpostavlja v manjši meri, zato veljajo omejitve za nakupe in prodaje tujih vrednostnih papirjev v drugih valutah v skladu z veljavnimi limiti za posamezne valute.

9.1.5 Operativno tveganje

Operativno tveganje je tveganje nastanka izgube, vključno s pravim tveganjem, zaradi naslednjih okoliščin:

- neustreznosti ali nepravilnega izvajanja notranjih procesov,
- neustreznosti informacijske tehnologije,
- drugih nepravilnih ravnanj ljudi in
- zunanjih dogodkov ali dejanj.

Več o tveganjih bančnega poslovanja je navedeno v sedmem poglavju Novi kapitalski standardi – Basel II, ki z vstopom Slovenije v Evropsko unijo pomeni za poslovne banke uvedbo velikih sprememb na področju upravljanja z bančnimi tveganji. Dostopno na: <http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=163#3463>.

9.2 KAPITALSKA USTREZNOST

Kapital je za banke izrednega pomena, ker deluje kot blažilnik nepričakovanih izgub in omogoča vodstvu banke, da preudarno upravlja s tveganji. Predpisan **minimalni koeficient kapitalске ustreznosti je določen v višini 8 %**.

Kapitalsko ustreznost bank smo v preteklosti merili na enostavne načine izračuna, ki niso upoštevali strukture in tveganosti sredstev v banki. Različna tveganost bančnih naložb je upoštevana v naslednjem kazalcu, ki meri razmerje med celotnim kapitalom in tehtano aktivo:

$$KU = \frac{K_r}{(TA_k + TA_v + TA_t)}$$

Pri čemer pomenijo oznake:

- KU kapitalna ustreznost
 K_r kapital za izračun kapitalске ustreznosti ali regulatorni kapital
 TA_k tehtana rizična aktiva za kreditno tveganje
 TA_v tehtana rizična aktiva za valutno tveganje
 TA_t tehtana rizična aktiva za tržno tveganje

Primer 18: Izračun kapitalne ustreznosti banke »Slovenija d. d.«:

Izračunajte, kakšna je kapitalna ustreznost banke »Slovenija d. d.«, če ima banka:

(K_r) kapital za izračun kapitalne ustreznosti ali regulatorni kapital = 1.000.000 €

(TA_k) tehtana rizična aktiva za kreditno tveganje = 8.500.000 €

(TA_v) tehtana rizična aktiva za valutno tveganje = 2.000.000 €

(TA_t) tehtana rizična aktiva za tržno tveganje = 800.000 €

$$KU = \frac{K_r}{(TA_k + TA_v + TA_t)} ; KU = \frac{1.000.000}{8.500.000 + 2.000.000 + 800.000} = 0,088$$

Odgovor: Izračun kapitalne ustreznosti je 8,8 %.

Primer 19: Kazalniki kapitalne moči

Banka »Slovenija d. d.« izkazuje v svojih bilancah naslednje postavke:

- stanje lastniškega kapitala = 1.000.000 €
- stanje bilančne vsote = 12.500.000 €
- stanje tveganju prilagojene aktive = 11.000.000 €
- obseg kreditnih tveganj = 8.000.000 €
- obseg operativnih tveganj = 1.500.000 €
- obseg tržnih tveganj = 2.500.000 €

Izračuni kazalnikov kapitalne moči so naslednji:

$$\text{Lastniški kapital glede na bilančno vsoto} = \frac{1.000.000}{12.500.000} = 0,080$$

$$\text{Količnik kapitalne ustreznosti} = \frac{1.000.000}{11.000.000} = 0,091$$

$$\text{Kapitalni koeficient (min. 8 \%)} = \frac{1.000.000}{8.000.000 + 1.500.000 + 2.500.000} = 0,083$$

Kazalniki kapitalne moči kažejo, da banka izkazuje primerno kapitalno ustreznost (količnik je 9,1 %), prav tako je kapitalno ustrežna tudi po uvedbi novega Baselskega sporazuma (kapitalni koeficient je 8,3 %), kar je 0,3 % nad minimumom.

9.3 PREDSTAVITEV BASEL II – NOVI KAPITALSKI STANDARDI

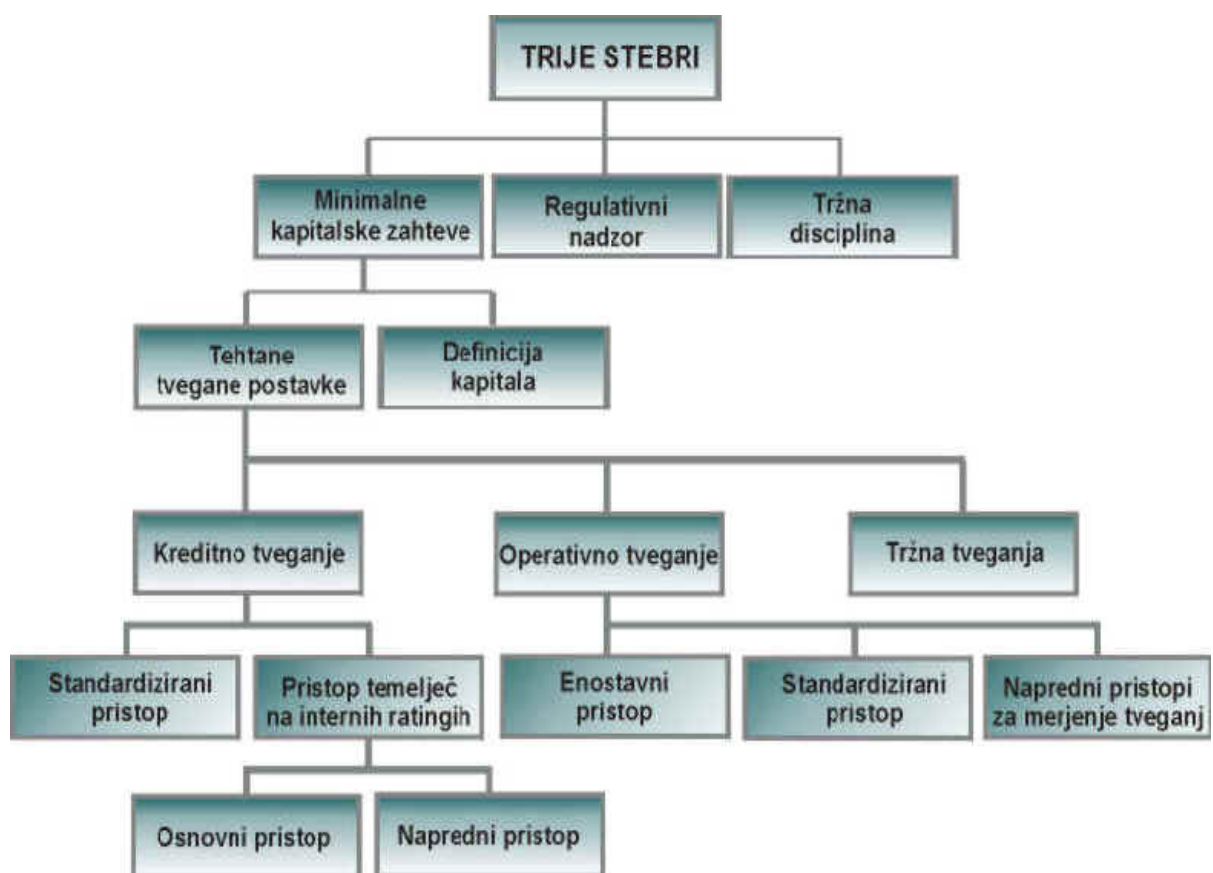
Basel II temelji na treh komplementarnih stebrih:

1. steber: **minimalne kapitalne zahteve** (Minimum capital requirements),
2. steber: **regulativni nadzor** (Supervisory review),
3. steber: **tržna disciplina** (Market discipline).

Kako so vsi trije stebri medsebojno povezani?

Povezani so tako da:

- **regulativni nadzor** (2. steber) poskuša zagotoviti, da je proces alokacije kapitala v okviru določanja **minimalnih kapitalskih zahtev** (1. steber) zanesljiv, učinkovit, pošten in pravilen;
- **tržna disciplina** (3. steber) predstavlja spodbudo za banke in njihova vodstva k transparentnemu poslovanju in skrbnemu obvladovanju tveganj, nadzornike pa k izvajanju nadzora. (Rubin, 2002.)

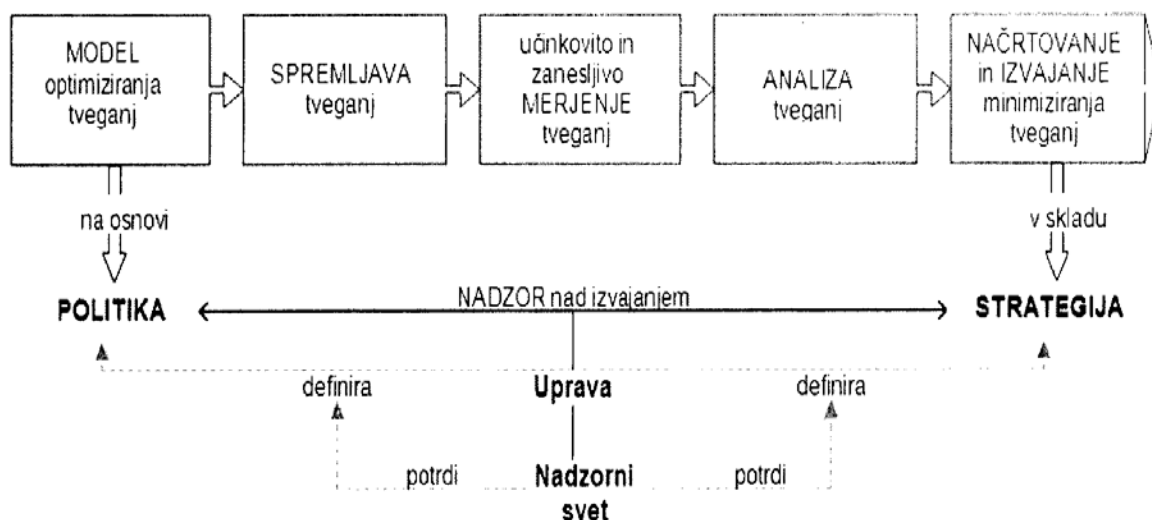
Slika 29: Trije stebri Basel II
Vir: Rubin, 2002

9.4 UPRAVLJANJE S TVEGANJI

Uprava banke je po zakonu odgovorna za učinkovito upravljanje s tveganji. Tako ima vsaka banka vzpostavljeno **strategijo, politiko in načrt ukrepov za obvladovanje tveganj**, ki obsega:

- notranje postopke za ugotavljanje in merjenje tveganj,
- ukrepe za obvladovanje tveganj in notranje postopke za izvajanje teh ukrepov in
- notranje postopke za spremljanje izvajanja ukrepov za obvladovanje tveganj.

V nadaljevanju je prikazan model procesa upravljanja tveganj v okviru NLB Leasing Ljubljana d. o. o.

Slika 30: Proces upravljanja tveganj
Vir: NLB Leasing Ljubljana d. o. o., 2009

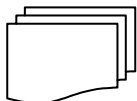
Primer 20: Učinek oblikovanja rezervacij na rezultat poslovanja banke

Banka Slovenija d. d. je v letih 2009 in 2010 poslovala z enakim obsegom prihodkov, to je 2.000.000 evrov, in odhodkov v višini 1.500.000 evrov. Glede na kvaliteto portfelja je morala banka oblikovati v letu 2009 rezervacije v višini 200.000 evrov, v letu 2010 pa v višini 400.000 evrov.

Katero leto je bila banka uspešnejša v svojem poslovanju?

Elementi/v €	2009	2010
Prihodki	2.000.000	2.000.000
Odhodki	– 1.500.000	– 1.500.000
Dobiček iz poslovanja	500.000	500.000
Rezervacije	– 200.000	– 400.000
DOBIČEK	300.000	100.000

Odgovor: banka je bolje poslovala v letu 2009, ker je izkazala višji dobiček.

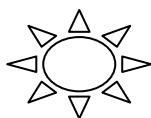

Povzetek poglavja

V tem poglavju smo skušali s predstavitvijo upravljanja s tveganji dobiti odgovore na vprašanja o varnosti vlog fizičnih oseb, ki v virih sredstev banke praviloma predstavljajo največji delež, kar je predstavljeno v naslednji tabeli:

Tabela 13: Vprašanja in odgovori o varnosti bančnih vlog

VPRAŠANJE	ODGOVOR
Je varčevanje pri naših bankah varna naložba?	Da.
Kaj se zgodi z varčevalnimi sredstvi, če banka propade?	Gredo v stečajno maso nad zneskom zajamčenih vlog.
Kako so pri nas urejena jamstva vlog za fizične osebe?	Od 1. 1. 2011 dalje je znesek zajamčenih vlog do 100.000 EUR.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Naštejte vrste bančnih tveganj.
- Zakaj pravimo, da so banke proizvajalci tveganj?
- Na primeru opišite, kaj predstavljajo kreditna tveganja v banki in kako, s katerimi postopki, banka obvladuje kreditna tveganja.
- Ali je pomemben človeški faktor pri poslovanju banke z vidika tveganj? Odgovorite s pomočjo primera, ki se ga spomnite.
- Opišite povezanost delovanja treh stebrov BASEL II.
- Gospa Lina ima pri treh bankah vezana sredstva, v vsaki po 40.000 evrov. Ali bo v primeru stečaja bank dobila povrnjena sredstva? Kaj je sistem zajamčenih vlog?

10 POŠTNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Pošta Slovenije je ena od največjih slovenskih družb in eno ključnih podjetij v popolni državni lasti. Z obsežnim naborom storitev, visokimi prihodki, investicijami in dobičkom, veliko akumulacijo znanja, dolgoletno tradicijo in s pripadnostjo več kot 6700 zaposlenih pomeni enega od stebrov nacionalnega gospodarskega okolja. S svojo vpetostjo v mednarodno okolje in specifičnimi storitvami ter poslovno stabilnostjo pa predstavlja tudi tisto, čemur radi rečemo državna srebrnina.

V tem poglavju boste spoznali podpoglavja:

- Predstavitev Pošte Slovenije d.o.o.
- Pravna ureditev.
- Poštne denarne storitve.
- Poštne storitve.
- Druge storitve.
- Pomen izvajanja plačilnega prometa v poštnem sistemu.

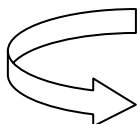
Spoznali boste strokovne izraze: univerzalna poštna storitev, PostEuropa, Posta@ca.

Dobili boste odgovora na vprašanja: Kakšni so cilji lastniških povezav Pošte Slovenije d. o. o. in Nove kreditne banke Maribor d. d. kot delničarki Poštne banke Slovenije d. d.? Kakšen je pomen izvajanja plačilnega prometa v poštnem sistemu?

10.1 PREDSTAVITEV POŠTE SLOVENIJE D. O. O.

Pošta Slovenije d. o. o. (v nadaljevanju Pošta) deluje na podlagi Zakona o Pošti Slovenije v 100 % lastništvu države Republike Slovenije. Sedež družbe je na Slomškovem trgu 10 v Mariboru.

Primarna dejavnost Pošte je izvajanje univerzalne poštne storitve, velik pomen pa imajo tudi druge poštne in kurirske storitve, denarne storitve ter prodaja blaga. Je tudi eden največjih ponudnikov logističnih rešitev za vse uporabnike. Pošta povezuje Slovenijo in svet, je članica [Svetovne poštne zveze \(UPU\)](#) in članica [PostEuropa](#).

Katere pomembne denarne storitve opravlja Pošta?

Pomembne **denarne storitve**, ki jih opravlja Pošta, so:

- **plačilni promet** za fizične in pravne osebe v imenu in za račun Poštne banke Slovenije d. d. – bančno skupino nove KBM d. d. (v nadaljevanju Poštna banka),
- **druge bančne storitve** za Poštno banko,
- **druge bančne storitve** za Novo Kreditno banko Maribor d. d. in
- v manjšem obsegu tudi opravlja **bančne storitve** za ostale banke.

Slika 31: Pošta Slovenije
Vir: <http://www.posta.si> (13. 12. 2009)

Glede na osnovni pomen Pošte za državo je njena organiziranost zelo razvejana, in sicer ima največjo poslovno mrežo v Sloveniji. V okviru desetih poslovnih enot v Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Poštnem logističnem centru Ljubljana, Mariboru, Poštnem logističnem centru Maribor, Murski Soboti, Novi Gorici in Novem mestu deluje 540 poštnih uradov.

10.2 PRAVNA UREDITEV

Pošta Slovenije d. o. o. je bila ustanovljena z uredbo Vlade Republike Slovenije, izdane na podlagi Zakona o Pošti Slovenije. Družba ima sedež na Slomškovem trgu v Mariboru. Osnovni kapital Pošte Slovenije d. o. o. znaša 121.472.482 evrov in je zagotovljen z osnovnim vložkom ustanovitelja in edinega družbenika, to je Republike Slovenije, ki je za to pridobil 100-odstotni delež.

Pošta Slovenije je ena od največjih slovenskih družb in eno ključnih podjetij v popolni državni lasti. Z obsežnim naborom storitev, visokimi prihodki, investicijami in dobičkom, veliko akumulacijo znanja, dolgoletno tradicijo in s pripadnostjo več kot 6700 zaposlenih pomeni enega od stebrov nacionalnega gospodarskega okolja. S svojo vpetostjo v mednarodno okolje in specifičnimi storitvami ter poslovno stabilnostjo pa predstavlja tudi tisto, čemur radi rečemo državna srebrnina.

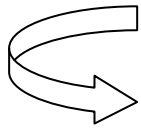
Več o pravni ureditvi Pošte je dostopno na internetni strani <http://www.posta.si>.

10.3 POŠTNE DENARNE STORITVE

10.3.1 Bančne storitve za Poštno banko

Bančne storitve za Poštno banko so pretežno namenjene prebivalstvu. Storitve se na poštnih okencih izvajajo v on-line delovanju, kar pomeni, da se opravi transakcija (vplačilo ali izplačilo) na poštnem okencu takoj, kar se ažurno odraža na spremembi stanja na računu komitenta v Poštni banki.

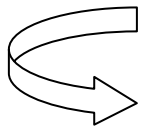
Pošta pa opravlja tudi storitve za pravne osebe, in sicer storitve, vezane na njihov **transakcijski račun**.

Katere bančne storitve lahko opravlja prebivalstvo na vseh poštnih okencih?

Komitenti Poštne banke lahko opravljajo naslednje storitve:

- **Osebni račun** – transakcijski račun, ki je temelj sodobnega bančnega poslovanja. Z njim lahko imetniki poslujejo tako v evrih kot tudi v devizah. S paleto različnih finančnih storitev imetniku v vsakem trenutku omogoča dostop do denarja.
- **Hranilna knjižica** – nanjo lahko imetnik polaga gotovino in gotovino z nje tudi dviguje. Hranilno knjižico lahko uporabi tudi za prenos sredstev ob zapadlosti vezanih vlog in varčevanja.
- **Varčevanja in depoziti** - otroško varčevanje, ki se imenuje hrčkova knjižica, varčevanje z odpovednim rokom, postopno varčevanje in depoziti z različnimi vrstami vezave sredstev.
- **Plačilne kartice** – Activa, Activa Mastercard, Activa Visa.
- **Kredit** – mini kredit, hitri kredit, potrošniški ali stanovanjski kredit.
- **PBS.net** – na vseh poštah se lahko odda zahtevek za opravljanje storitev PBS.neta.
- **Moneta** – na poštah se lahko odda prošnja za izdajo Monete.
- **Menjalniško poslovanje** za fizične osebe.

Katere bančne storitve lahko opravljajo pravne osebe na vseh poštnih okencih?

Pravne osebe, samostojni podjetniki in društva lahko odprejo **transakcijski račun na vseh poštah**.

Pošte pri odprtju sodelujejo tako, da prevzamejo dokumentacijo od stranke in jo pošljejo Poštni banki.

Imetniki transakcijskega računa lahko, poleg normalnega finančnega poslovanja na elektronski način, prek tega računa še opravljajo na vseh poštah:

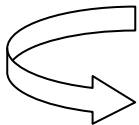
- dvige in pologe gotovine,
- plačila v domači in tuji valuti ter
- brezgotovinske prenose sredstev na račune doma in v tujini.

10.3.2 Storitve za Novo Kreditno banko Maribor d. d.

Komitenti Nove Kreditne banke Maribor d. d. lahko na vseh poštnih okencih opravljajo naslednje storitve:

- vplačilo na transakcijske račune fizičnih oseb s knjižico in kartico,
- izplačilo s transakcijskega računa fizične osebe s knjižico in kartico,
- vpogled v stanje na transakcijskem računu fizične osebe.

Storitve se na poštних okencih izvajajo v on-line delovanju, kar pomeni, da se opravljena transakcija (vplačilo ali izplačilo) na poštнем okencu takoj in ažurno odrazi na spremembi stanja na računu komitenta v Novi Kreditni banki Maribor.

Kaj je posebnost NKBM za njihove komitente, ki poslujejo preko poštnega omrežja?

Posebnost je ta, da NKBM svojim komitentom zaračunava storitve, ki jih opravijo na tistih poštah, kjer je v kraju tudi poslovalnica ali bankomat NKBM.

Več o storitvah, ki jih opravlja Pošta za Poštno banko, najdete na internetni strani, dostopno na: [Poštna banko Slovenije, d. d. – bančna skupina Nove Kreditne banke Maribor d. d.](#)

10.3.3 Storitve za druge poslovne banke, HKS in hranilnice

Pošta opravlja bančne storitve v manjšem obsegu tudi za druge banke. Komitenti Raiffeisen banke in HKS Vipava lahko opravijo:

- **dvige in pologe** na hranilno vlogo ali osebni račun.
- **izplačilo gotovine** prek POS-terminala imetnikom kartic Activa Maestro, Maestro, Activa Mastercard, Mastercard, Diners Club in American Express.

Pri tem je treba poudariti, da gre za dvig gotovine, za katerega Pošta Slovenije ne zaračunava provizije, in ne za plačilo storitve. Banka izdajateljica oz. izdajatelj kartic pa lahko to storitev svojim komitentom zaračuna v skladu s svojimi ceniki.

10.3.4 Denarne storitve v mednarodnem prometu

Z mednarodno poštno nakaznico lahko komitenti na varen način pošljejo denar naslovnikom v določenih tujih državah. Prek transakcijskega ali osebnega računa pri Poštni banki Slovenije, d. d. – bančna skupina Nove Kreditne banke Maribor d. d. pa lahko opravijo tudi brezgotovinski prenos sredstev na račune v tujino.

10.3.5 Vplačila in izplačila poštних nakaznic

Z mednarodno poštno nakaznico se lahko pošlje denar naslovnikom v določenih tujih državah. Z nekaterimi državami je vzpostavljen tudi obojestranski promet pošiljk s storitvijo odkupnina. Obrazec za nakazilo se lahko dobi brezplačno na vseh poštah. Seznam držav, s katerimi je vzpostavljen poštonakazniški promet, in seznam držav, s katerimi je vzpostavljen obojestranski promet pošiljk s storitvijo odkupnine, je na voljo tudi na vseh poštah.

10.4 POŠTNE STORITVE

Poščne storitve se v notranjem poštнем prometu izvajajo v skladu z določili Zakona o poštних storitvah ZPSto-2, Splošnimi pogoji izvajanja univerzalne poštne storitve, Splošnimi pogoji izvajanja drugih poštних storitev, v mednarodnem poštнем prometu pa tudi v skladu z določili Konvencije Svetovne poštne zveze in drugimi mednarodnimi predpisi ter dogovori.

Več o **poštnih storitvah** si oglejte na naslednjih hiperpovezavah na internetu:

<http://www.posta.si>, in sicer na: [Pismo](#), [Dopisnica](#), [Tiskovina](#), [Pošiljke za slepe in slabovidne](#), [Paket](#), [Hitra pošta](#), [Publikacija](#), [Poslovni odgovor](#), [Pisma v pravnem postopku, upravnem postopku, kazenskem postopku in pisma v postopku vpisa v sodni register in izbrisa iz sodnega registra brez likvidacije](#), [Poslovni paket](#), [Mednarodni poslovni paket](#), [Paleta](#), [Prevoz tovora](#).

10.5 DRUGE STORITVE

Informacijske storitve

I-storitve uporabnikom omogočajo pravno veljavno e-poslovanje. Pošta Slovenije zagotavlja kvalificirana digitalna potrdila, storitve overjanja digitalnih dokumentov z varnim časovnim žigom, e-hrambo, varne e-predale ter storitve varnega informacijskega centra. Informacijske storitve so naslednje:

- Certifikatska agencija POŠTA®CA ;;
- moja.posta.si ;
- [E-Arhiv Pošte Slovenije](#) ;
- [Nadomestni informacijski center](#).

Trgovina, telegrami in igre na srečo

Na poštah lahko poiščete srečo v igrah na srečo Loterije Slovenije in Športne loterije. Razširili so tudi nabor izdelkov, ki jih prodajajo na poštah. Prepričani so, da boste med razstavljenimi izdelki našli kaj primernega zase in za vaše bližnje.

Na poštnem okencu lahko vplačate igre na srečo ali enostavno kupite srečko. Če imate srečo in ste kupili dobitno srečko, vam dobiček takoj izplačajo. Na vseh poštah je na voljo pester nabor izdelkov, ki so vredni ogleda tudi zaradi pogostih akcijskih ponudb.

Oglaševanje

Pošta Slovenije omogoča tudi oglaševanje s pomočjo direktnega marketinga in oglaševalskih medijev. Zagotovo boste zadeli svojo ciljno skupino. Načini oglaševanja so naslednji: [Direktna pošta](#), [O'glasna pošta](#), [Elektronsko pismo](#), [Mednarodna direktna pošta](#).

Arhiviranje dokumentov

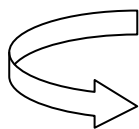
Za svoje stranke poskrbijo tudi za varno in zakonsko skladno arhiviranje dokumentov.

10.6 POMEN IZVAJANJA PLAČILNEGA PROMETA V SISTEMU POŠTE SLOVENIJE

Pošta opravlja storitve denarnega prometa v imenu in za račun Poštne banke na podlagi pogodbe o medsebojnem poslovnem sodelovanju in dovoljenja Banke Slovenije. Pošta pri izvajanju storitev denarnega prometa upošteva vso zakonodajo, predpise in navodila, ki urejajo področje opravljanja storitev denarnega prometa, vključno z Zakonom o

preprečevanju pranja denarja, ter vsa navodila v zvezi z opravljanjem storitev denarnega prometa, izdana s strani Pošte ali Poštne banke.

Prek transakcijskega ali osebnega računa pri Poštni banki pa se lahko opravi tudi brezgotovinski prenos sredstev na račune v tujino.

Kako poteka denarni promet na Pošti in v Poštni banki?

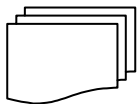
1. Pošte vnesejo podatke o storitvah denarnega prometa v računalnik na poštнем okencu;
2. nato se vsi podatki o storitvah **prenesejo v banko**, ki izvede dokončni obračun in poravnavo;
3. zadnja faza – **poročanje** iz naslova poslovnih dogodkov.

Pomen izvajanja plačilnega prometa v sistemu Pošte Slovenije je v tem, da je storitev omogočena in približana vsem, tako prebivalstvu in pravnim osebam, preko največje in najbolj enakomerno razporejene mreže poštних enot. Vse pošte v Sloveniji, skupaj jih je 550, oziroma njihova okenca za denarno poslovanje so tudi okenca Poštne banke Slovenije. Pošte imajo ugoden (daljši) delovni čas in so odprte tudi ob sobotah.

Zakonodaja in predpis, ki urejajo delovanje poštne sistema v R Sloveniji, so naslednji:

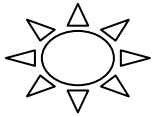
- [Zakon o poštних storitvah \(244,39 KB\)](#)
- [Splošni pogoji izvajanja univerzalne poštne storitve.pdf \(200,41 KB\)](#)
- [Splošni pogoji izvajanja drugih poštних storitev \(206,41 KB\)](#)
- [Splošni pogoji \(USO\)-tipska pogodba.pdf \(72,73 KB\)](#)

Povzetek poglavja

Najpomembnejši element razvoja Poštne banke je prav gotovo možnost opravljanja poslovanja za prebivalstvo ter v vedno večji meri tudi za samostojne podjetnike, kmetovalce in podjetja prek razvejane mreže 550 poštних enot v Sloveniji. Le-to omogoča 25-letna dolgoročna poslovna pogodba s Pošto Slovenije, d. o. o., ki je tudi 45-odstotna delničarka Poštne banke Slovenije, d. d.

Pomemben del dolgoročne pogodbe je opravljanje plačilnega prometa za fizične osebe, kar je v preteklosti predstavljalo že blizu 70 % celotnega plačilnega prometa za fizične osebe v Sloveniji. Njena prednost je dostopnost do poštne bančnega okenca skorajda v vsaki vasi, in to od jutra do večera. Z razvojem tehnologije se ta prednost zmanjšuje, zato morata Pošta in banka nenehno razvijati in dopolnjevati svoje produkte ter izvajati učinkovit marketing in trženje.

Utrjevanje poglavja in razmišljanje

- Kaj pomeni Pošta za poslovanje Poštne banke?
- Analizirajte pomen izvajanja denarnih storitev na poštne omrežju.
- Primerjajte pogoje storitev plačilnega prometa preko Pošte Slovenije in v eni poslovni banki.
- Opišite pomen izvajanja plačilnega prometa fizičnih oseb preko poštne omrežja.
- Pojasnite, kaj pomeni Pošta za poslovanje Poštne banke.
- Katere informacijske storitve ponuja Pošta?
- Predstavite pomen elektronske pošte in vpliv na poslovanje Pošte Slovenije.

11 LITERATURA IN VIRI

- Bobek, D. *Organiziranje in poslovanje bank*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta, 1992.
- Cetinski, A. *Elektronsko poslovanje v bančništvu*, Organizacija, Kranj, 1999.
- Crnkovič, R. *Finančni trg*. Maribor: Založba Obzorja Maribor, 1984.
- Črčinovič Krofič, V., in Bukovnik Leva, M. *Osnove poslovnih financ*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, 2008.
- Dimovski, V., in Gregorič, A. *Temelji bančništva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2000.
- Direktiva Evropskega Sveta št. 91/308/EEC o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja z dne 10.06.1991.
- Direktiva Evropskega parlamenta in Evropskega sveta št. 2001/97/EC o spremembah in dopolnitvah Direktive Evropskega Sveta št. 91/308/EEC o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja z dne 04.12.2001.
- Fišer, R. *Možnosti in utemeljenost ustanavljanja bančnih enot poslovne banke*. Maribor: Poslovno-ekonomska fakulteta Maribor, 1990.
- Fišer, R. *Temelji bančnega poslovanja*. Ljubljana: Zavod IRC, 2009.
- Fišer, R. *Uvod v finančne trge in institucije*, Ljubljana: Zavod IRC, 2009.
- Glogovšek, J. *Organizacijski in drugi vidiki bančnega poslovanja*. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, 1996.
- Jamnik Skubic, T. *Ocenjevanje kreditne sposobnosti. Ocena kreditne sposobnosti*. Ljubljana: CISEF, 2002.
- Karpe, P. *Upravljanje bilance banke*. Bančni vestnik, Ljubljana, 1998, 7–8, str. 54–56.
- Košak, M. *Bančništvo*. Prezentacija za seminar za kandidate za sodne izvedence ekonomske stroke. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2008.
- Kazenski zakonik Republike Slovenije z uvodnimi pojasnili Boštjana Penka in Klavdija Stroliga in stvarnim kazalom Vida Jakulina, 1999, str. 21–68).
- Kuhelj Krajnovič, E., et al. *Vodnik po predmetu Osnove poslovnih financ*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999.
- Lazarevič, Ž., in Prinčič, J. *Zgodovina slovenskega bančništva*. Ljubljana: Združenje bank Slovenije, 2000.
- Majič, M. *Operativno tveganje: definicija, regulacija in merjenje*, 8. strokovno posvetovanje o bančništvu, Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije, 2002.

Mramor, D. *Uvod v poslovne finance*. Ljubljana:GV, 1993.

Oplotnik, Ž., in Dajčman, S. *Zbornik tem pri predmetu Finančni trg I in Finančni trg II, Maribor, 2007.*

Politika obvladovanja tveganj, NLB Leasing Ljubljana d.o.o., interno gradivo, Ljubljana, 2009.

Potočnik, V. *Trženje storitev*. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000.

Roberts, R. *IncideInternational Finance*, Orion, Bussines book. B.k., 1999.

Rubin, Saša: »*Na poti do Basla II*«, Ljubljana: 2000, Bančni vestnik št. 6, str. 41–44.

Seznam indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij družbe Deloitte & Touche Revizija d. o. o. Ljubljana, Deloitte & Touche. 2002. str. 1–2.

Simoneti, M. *Trgovanje z vrednostnimi papirji in poslovanje javnih delniških družb v Sloveniji*. Presentacija za seminar za kandidate za sodne izvedence ekonomske stroke. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2008.

Stupica, M. *Denar, denar, denar*. Priročnik za zadolževanje malih in srednjih podjetij ter samostojnih podjetnikov. Lesce: Založba Legat, 2005.

Vozel, A. *Prihodnost bančne mreže*. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2000.

SPLETNI VIRI

Abanka, Primerjava storitev. (citirano 23. 2. 2009). Dostopno na naslovu: <http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=20903>.

Banka Slovenije. (citirano 15. 2. 2009) Dostopno na naslovu: <http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=1266>.

Banka Slovenija. (citirano 10. 11. 2009) Dostopno na naslovu: <http://www.bsi.si/nadzor-bank.asp?MapaId=163>.

Bankart. (citirano 26. 4. 2011) Dostopno na naslovu: <http://www.bankart.si>.

Banka Koper. (citirano 26. 4. 2011) Dostopno na naslovu: <http://www.banka-koper.si>.

DIREKTIVA 94/19/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog, Uradni list Evropskih skupnosti, L 135/5, 1994. (citirano 15. 4. 2011) Dostopno na naslovu:

[Direktiva 94/19/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog](#) in [Direktiva 2009/14/ES o spremembah Direktive 94/19/ES](#).

Evropska unija (citirano 20. 2. 2009) Dostopno na naslovu: <http://www.evropa.gov.si/institucije>.

Letno poročilo 2009. Banka Slovenije. (citirano 19. 4. 2011) Dostopno na naslovu:

<http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=482>.

Ministrstvo za finance: (citirano 19. 4. 2011) Dostopno na naslovu:

http://www.mf.gov.si/slov/fin_sist/predpisi.htm.

Mojdenar.com. (citirano 25. 8. 2009) Dostopno na naslovu:

http://www.mojdenar.com/BANKE/plac_kart_splosno.asp

Osnove vlaganja v vrednostne papirje (on line). Publikacija Ljubljanske borze (citirano 15.2.2009). Dostopno na naslovu:

<http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=650&sid=cK8ql6dOXY8dVATo>.

Zakoni in predpisi. (citirano 15. 1. 2009) Dostopno na naslovu:

<http://www.zakonodaja.gov.si>.

Združenje bank Slovenije.(citirano 19. 4. 2011) Dostopno na naslovu:

<http://www.zbs-giz.si>.

INTERNETNI VIRI

<http://www.finance-akademija.si/?go=article&artid=202358> (citirano 22. 2. 2009)

<http://www.bsi.si/ekonomska-in-monetarna-unija.asp?MapaId=934> (citirano 23. 2. 2009)

http://www.erevir.si/Moduli/Clanki/slike/euro_Poznic.jpg (citirano 20. 2. 2009)

<http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=478> (citirano 19. 4. 2011)

<http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=481> (citirano 19. 4. 2011)

<http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=482> (citirano 19. 4. 2011)

<http://www.bsi.si/nadzor-bank.asp?MapaId=1322> (citirano 19. 4. 2011)

<http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=147> (citirano 23. 12. 2009)

<http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=65> (citirano 23. 12. 2009)

<http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=24994> (citirano 23. 12. 2009)

<http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=120> (citirano 23. 12. 2009)

<http://www.nkbm.si> (citirano 10. 9. 2009)

<http://www.nkbm.si/product.aspx?docid=3306> (citirano 17. 08. 2009)

<http://www.hypo-alpe-adria.si/si/cms/bank/home.nsf?OpenDatabase&KEY=256&END>
(citirano 19. 4. 2011)

http://www.skb.si/data/doc/pdf/naldepozit1_zgibanka.pdf (citirano 19. 4. 2011)

http://www.bankart.si/si/ponudba/upravljanje_mreze_bankomatov/ (citirano 25. 8. 2009)

http://www.mojdenar.com/BANKE/plac_kart_splosno.asp (citirano 25. 8. 2009)

<http://www.hermes-softlab.si/industries/ebanking/ebanking.html> (citirano 25. 12. 2009)

<http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?MapaId=152> (citirano 3. 4. 2009).

<http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?MapaId=1129> (citirano 3. 4. 2009)

<http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=155> (citirano 21. 7. 2008.)

<http://www.bsi.si/poslovanje-bank-in-podjetij.asp?MapaId=155> (citirano 3. 1. 2007).

http://www.ujp.gov.si/docDir/SEPA/SEPA_INFO.pdf (citirano 26. 4. 2011)

<http://www.posta.si> (citirano 13. 12. 2009)

<http://www.bsi.si> (citirano 10. 11. 2009)

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.